

TALSU NOVADA
(administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.)
TERITORIJAS PLĀNOJUMA
GROZĪJUMI

**Stratēģiskais ietekmes uz vidi
novērtējums**
Vides pārskats

2022.

SATURS

IEVADS	4
1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMU GALVENIE MĒRĶI UN ĪSS SATURA IZKLĀSTS, SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	6
1.1. TERITORIJAS PLĀNOJUMA GROZĪJUMU GALVENIE MĒRĶI	6
1.2. ĪSS TERITORIJAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA SATURA IZKLĀSTS	8
1.3. SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM	9
2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA UN IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS, SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA UN REZULTĀTI	10
2.1. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA	10
2.2. IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS	11
2.3. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA UN REZULTĀTI	14
3. ESOŠĀ VIDES STĀVOKĻA APRAKSTS UN IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMI NETIKTU ĪSTENOTI	16
3.1. ĪSS NOVADA RAKSTUROJUMS	16
3.2. DABAS APSTĀKĻI UN RESURSI	16
3.2.1. Klimats	16
3.2.2. Reljefs	16
3.2.3. Ainavas un kultūrvēsturiskais mantojums	17
3.2.4. Ģeoloģiskais raksturojums	18
3.2.5. Derīgie izrakteņi un resursi	19
3.2.6. Virszemes un pazemes ūdens resursi	20
3.3. VIDES KVALITĀTE	23
3.3.1. Gaisa kvalitāte	23
3.3.2. Mobilo avotu emisijas un trokšņa līmenis	25
3.3.3. Virszemes ūdeņu kvalitāte	26
3.3.4. Pazemes ūdeņu kvalitāte	28
3.3.5. Notekūdeņu attīrīšana un paliekošais piesārņojums	29
3.3.6. Atkritumu saimniecība	33
3.3.7. Riska objekti un teritorijas, piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas	34
3.3.8. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	40
3.3.8.1. Dabas parks “Talsu pauguraine”	41
3.3.8.2. Dabas parks “Abavas senleja”	42
3.3.8.3. Dabas parks “Engures ezers”	44
3.3.8.4. Dabas liegums “Plunču ezera krasts”	45
3.3.8.5. Dabas liegums “Raķupes ieleja”	45
3.3.8.6. Dabas liegums “Stiklu purvi”	46
3.3.8.7. Dabas liegums “Zemgaļu purvs”	48
3.3.8.8. Mikroliegumi	48
3.3.8.9. Dabas pieminekļi	48

3.4.	IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMI NETIKTU ĪSTENOTI	50
4.	VIDES STĀVOKLIS TERITORIJĀS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMI VAR BŪTISKI IETEKMĒT UN AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMIEM SAISTĪTĀS VIDES PROBLĒMAS	52
5.	STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI	54
5.1.	STARPTAUTISKIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI	54
5.2.	NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI	56
6.	PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMU UN TĀ IESPĒJAMO ALTERNATĪVU ĪSTENOŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VIDI NOVĒRTĒJUMS	58
7.	IETEKMES UZ VIDI SAMAZINĀŠANAS PASĀKUMI	67
8.	IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS, STRATĒĢISKĀ NOVĒRTĒJUMA VEIKŠANAS APRAKSTS	69
8.1.	PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMU ĪSS IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS	69
8.2.	STRATĒĢISKĀ NOVĒRTĒJUMA VEIKŠANAS APRAKSTS	71
9.	KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI	73
10.	PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS	74
11.	TERITORIJAS PLĀNOJUMA ĪSTENOŠANAS MONITORINGS	75
12.	KOPSAVILKUMS	77

IEVADS

Vides pārskatā tiek izvērtēts Talsu novada teritorijas (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) attīstības plānošanas dokuments – Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi (turpmāk – Teritorijas plānojuma grozījumi). Teritorijas plānojums un tā grozījumi nosaka Talsu novada teritorijas funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, tehnisko infrastruktūru un reglamentē teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, kā arī citus teritorijas izmantošanas nosacījumus un aprobežojumus.

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrāde uzsākta saskaņā ar Talsu novada domes 2019. gada 12. decembra sēdes lēmumu Nr.713 “Par Talsu novada Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes uzsākšanu” (protokols Nr.25, 16.punkts).

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību teritorijas plānojuma grozījumiem nosaka Vides pārraudzības valsts biroja (turpmāk – Birojs) 2020. gada 24. februāra lēmums Nr.4-02/8 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”, kurš pieņemts pamatojoties uz normatīvo aktu prasībām un pēc Talsu novada pašvaldības sagatavota iesnieguma par plānošanas dokumenta grozījumu izstrādes uzsākšanu. Pamatojoties uz šo lēmumu, tika sagatavots Vides pārskats.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma mērķis ir novērtēt plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi. Vides pārskatā tiek analizēts esošais vides stāvoklis novadā, analizēta plānošanas dokumenta atbilstība izvirzītajiem starptautiskajiem un nacionālajiem vides aizsardzības politikas mērķiem un kritērijiem, spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kā arī vērtēti Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumu risinājumi. Jāatzīmē, ka spēkā esošajam Talsu novada teritorijas plānojumam¹ arī ir veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums un sagatavots Vides pārskats.

Talsu novadā atrodas **NATURA 2000 teritorijas – dabas parki “Talsu pauguraine”, “Engures ezers” un “Abavas senleja”, dabas liegumi “Zemgaļu purvs”, “Stiklu purvi”, “Raķupes ieleja” un “Plunču ezera krasts”.**

Terminu skaidrojums:

1) **Ietekme uz vidi** – paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošanas izraisītas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē, kuras ietekmē vai var ietekmēt cilvēku, viņa veselību un drošību, kā arī bioloģisko daudzveidību, augsni, gaisu, ūdeni, klimatu, ainavu, materiālās vērtības, kultūras un dabas mantojumu un visu minēto jomu mijiedarbību.

2) **Īpaši aizsargājamā dabas teritorija (ĪADT)** – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā, lai aizsargātu un saglabātu dabas daudzveidību – retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus, dendroloģiskos stādījumus un dižkokus, kā arī sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas.

3) **Natura 2000 teritorija** – Eiropas Savienības valstu kopīgi radīts aizsargājamo dabas teritoriju tīkls

¹ Apstiprināts ar Talsu novada domes 14.05.2015. sēdes lēmumu Nr.232 (protokols Nr.12, 12.punkts) „Par Talsu novada teritorijas plānojuma apstiprināšanu”

jeb sistēma, kas Latvijā izveidota uz jau esošo īpaši aizsargājamo dabas teritoriju bāzes.

4) **Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN)** – ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam, kura īstenošana var būtiski ietekmēt vidi, arī vides pārskata sagatavošana, apspriešana, sabiedrības iesaistīšana vides pārskata apspriešanā un konsultāciju veikšana, vides pārskata un tā apspriešanas rezultātu ņemšana vērā plānošanas dokumenta sagatavošanā un izmantošana lēmumu pieņemšanai, kā arī informācijas sniegšana par pieņemto lēmumu likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteiktajā kārtībā.

5) **Vides pārskats** – atsevišķa sadaļa stratēģijā, plānā, programmā, koncepcijā vai cita veida plānošanas dokumentā, uz kuru attiecas likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” nosacījumi, vai atsevišķs dokuments, kas nosaka, apraksta un novērtē attiecīgā dokumenta, kā arī iespējamo alternatīvu īstenošanas ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu.

1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMU GALVENIE MĒRĶI UN ĪSS SATURA IZKLĀSTS, SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

1.1. TERITORIJAS PLĀNOJUMA GROZĪJUMU GALVENIE MĒRĶI

Attīstības plānošana ir principu, mērķu un to sasniegšanai nepieciešamās rīcības izstrāde nolūkā īstenot politiski noteiktas prioritātes un nodrošināt sabiedrības un teritorijas attīstību².

Attīstības plānošanas procesā tiek apzināti un novērtēti novada attīstībai pieejamie esošie resursi, piedāvāti risinājumi to efektīvai un ilgtspējīgai izmantošanai.

Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi ir pašvaldības administratīvās teritorijas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, publiskā infrastruktūra, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas izmantošanas nosacījumi.

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes pamatojums

1. Spēkā esošais Talsu novada teritorijas plānojums ir apstiprināts ar Talsu novada domes 2015. gada 14. maija saistošajiem noteikumiem Nr. 15 "Par Talsu novada teritorijas plānojuma grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem". Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr. 628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 628) 8. punktu, teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēma (turpmāk – TAPIS) ir primārā plānošanas dokumentu publicēšanas darba vide un informācijas avots, kuras izmantošana uzsākta ar 2015. gada 1. maiju. Teritorijas plānojumā noteiktās funkcionālās zonas atbilst Ministru kabineta noteikumos Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 240) noteiktajiem apzīmējumiem, taču pats Teritorijas plānojums nav izstrādāts TAPIS, līdz ar to pilnvērtīgi netiek nodrošināta plānošanas dokumenta un ar teritorijas plānošanu saistītās informācijas uzkrāšana, apstrāde un publiskā pieejamība.
2. Atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likuma 23. panta piektajai un septītajai daļai pašvaldība izvērtē nepieciešamību izdarīt grozījumus teritorijas plānojumā, ja spēkā stājas jauni ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā ietveramo informāciju saistīti normatīvie akti ar augstāku juridisko spēku, kā arī jauni augstāka līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumenti. Teritorijas plānojuma īstenošanas gaitā ir stājušies spēkā jauni normatīvie akti un veikti esošo normatīvo aktu grozījumi, kuru regulējums attiecas uz Teritorijas plānojuma izstrādi, tai skaitā Būvniecības likums, Zemes pārvaldības likums, grozījumi Aizsargjoslu likumā, līdz ar to jānodrošina Teritorijas plānojuma atbilstība spēkā esošajam normatīvajam regulējumam.
3. Īstenojot spēkā esošo Teritorijas plānojumu ir konstatētas pretrunas attiecībā uz konkrētu prasību regulējumu Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos. Ņemot vērā, ka Talsu novada pašvaldībā ir saņemti vairāki juridisku un fizisku personu iesniegumi ar lūgumu mainīt Teritorijas plānojuma funkcionālo zonējumu vai nosacījumus Apbūves noteikumos, būtu

² Attīstības plānošanas sistēmas likums, 3.pants

novēršamas konstatētās pretrunas, kas ierobežo nekustamā īpašuma izmantošanu un kavē uzņēmējdarbības attīstību.

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes uzdevumi

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes Darba uzdevumā noteikti šādi izstrādes uzdevumi:

1. Teritorijas plānojuma grozījumu saturu un izstrādi veikt MK noteikumu Nr. 628 noteiktajā kārtībā.
2. Izvērtēt izmaiņas normatīvajā regulējumā attiecībā uz Teritorijas plānojumu, piemērojot to Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādē.
3. Veikt nepieciešamos **grozījumus** Teritorijas plānojuma **Apbūves noteikumos**, tai skaitā izpildot sekojošus uzdevumus:
 - 3.1. izvērtēt prasības attiecībā par funkcionālajām zonām, to apbūves parametriem, atļauto izmantošanu un citiem rādītājiem, ņemot vērā aktuālo sociāli ekonomisko situāciju un paredzamās nākotnes tendences;
 - 3.2. izvērtēt iespējamo nekustamā īpašuma lietošanas mērķu piekritību funkcionālajām zonām;
 - 3.3. pamatojoties uz izstrādāto Talsu vecpilsētas kultūrvēsturiskā mantojuma inventarizāciju, papildināt ar apbūves prasībām Talsu vecpilsētai;
 - 3.4. precizēt prasības derīgo izrakteņu ieguves vietām;
 - 3.5. pārskatīt prasības par lauksaimniecības dzīvniekiem paredzētajām būvēm pilsētās un ciemos;
 - 3.6. pārskatīt un precizēt lietotos terminus;
 - 3.7. precizēt prasības publiskajiem ūdeņiem, peldbūvju pakalpojumu objektu izvietojumam;
 - 3.8. precizēt nosacījumus jaunu zemes vienību veidošanai;
 - 3.9. veikt citas korekcijas pēc nepieciešamības.
4. Veikt nepieciešamos **grozījumus** Teritorijas plānojuma **Grafiskajā daļā**, tai skaitā izpildot sekojošus uzdevumus:
 - 4.1. pārskatīt noteiktās funkcionālās zonas, lai tās atbilstu nepieciešamajai funkcijai;
 - 4.2. norādīt plānotos ceļus un plānotās pievienojuma vietas valsts un pašvaldības autoceļiem, aktualizēt informāciju par valsts, pašvaldības un komersantu ceļiem, inženierbūvēm un to aizsargjoslām;
 - 4.3. izvērtēt un norādīt plānotās ielas, precizēt ielu sarkanās līnijas un sarkano līniju platumus pilsētu un ciemu teritorijās;
 - 4.4. saskaņā ar Nacionālās kultūras mantojuma pārvaldes informāciju pārskatīt valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu aizsargjoslas;
 - 4.5. precizēt kapsētu nosaukumus un aizsargjoslas;
 - 4.6. precizēt spēkā esošo detālplānojumu robežas.
5. Izvērtēt spēkā esošos detālplānojumus un sniegt priekšlikumus par to atcelšanu vai atstāšanu spēkā.
6. Teritorijas plānojumā ietvert transporta attīstības vispārīgo plānu.
7. Izvērtēt esošo ciemu statusus atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma prasībām. Izskatīt nepieciešamību mainīt pilsētu robežas un precizēt ciemu robežas.
8. Izvērtēt ainaviski vērtīgo teritoriju noteikšanas nepieciešamību un prasības to izmantošanai.

9. Izvērtēt juridisko un fizisko personu iesniegumus par grozījumu veikšanu Teritorijas plānojumā un nepieciešamības gadījumā veikt grozījumus.
10. Pārskatīt un precizēt pašvaldības kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas, to aizsargjoslas atbilstoši Aizsargjoslu likumam, kā arī ievērojot Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likumā noteiktās prasības.

Saskaņā ar Talsu novada domes 2020. gada 16. jūlija lēmumu Nr. 302 "Par grozījumiem Talsu novada Teritorijas plānojuma grozījumu darba uzdevumā" (protokols Nr. 21, 17. punkts) tika papildināts Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes Darba uzdevums:

1. Noteikt ierobežojumus azartspēļu organizēšanas vietu (spēļu zāļu) atvēršanai.

1.2. ĪSS TERITORIJAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA SATURA IZKLĀSTS

TERITORIJAS PLĀNOJUMA GROZĪJUMOS IETILPST:

1. Paskaidrojuma raksts.
2. Grafiskā daļa.
3. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.
4. Pārskats par Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi.

PASKAIDROJUMA RAKSTS: ietver grozījumu pamatojumu un risinājumu aprakstu. Paskaidrojuma raksts papildināts ar tematiskiem attēliem un pielikumiem.

GRAFISKĀ DAĻA:

Atbilstoši mēroga noteiktībai:

- o Noteikts:
 - o funkcionālais zonējums, noteikts ņemot vērā aktuālo sociāli ekonomisko situāciju un paredzamās nākotnes tendences un lai tās atbilstu nepieciešamajai funkcijai, kā arī ņemot vērā saņemtos priekšlikumus;
 - o teritorijas ar īpašiem noteikumiem;
 - o precizētas pašvaldības kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas;
 - o precizētas Sabiles, Valdemārpils un ciemu robežas pa nekustamā īpašuma zemes vienības kadastra robežu.
- o Attēlots:
 - o novada, novada pilsētu, ciemu un novada pagastu robežas;
 - o publiskās infrastruktūras objekti;
 - o nacionālas nozīmes derīgo izrakteņu atradnes teritorija;
 - o precizētas apgrūtinātās teritorijas un objekti, kuriem nosaka aizsargjoslas saskaņā ar normatīvajiem aktiem par apgrūtinātajām teritorijām;
 - o citas teritorijas un objekti.
- o Grafiskā daļa papildināta ar pielikumu "Vispārīgs transporta attīstības plāns", kurā shematiski attēlots vienots ielu un ceļu tīkls, tai skaitā plānoto ielu un ceļu trases, esošās un perspektīvās pievienojumu vietas valsts un pašvaldību autoceļiem (publiskās lietošanas autoceļu tīklam), transporta mezgli, kā arī ielu kategorijas.

TERITORIJAS IZMANTOŠANAS UN APBŪVES NOTEIKUMI:

- o nosaka prasības teritorijas izmantošanai katrā funkcionālajā zonā un apakšzonā;
- o nosaka apbūves parametrus katrā funkcionālajā zonā un apakšzonā;

- o nosaka nosacījumus detālplānojumu un to lokālplānojumu izstrādei, ar kuriem tiek grozīts pašvaldības teritorijas plānojums;
- o nosaka citas prasības, aprobežojumus un nosacījumus, ņemot vērā teritorijas īpatnības un specifiku.

PĀRSKATS PAR TERITORIJAS PLĀNOJUMA GROZĪJUMU IZSTRĀDI:

- o lēmumus par Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes gaitu;
- o publiskās apspriešanas materiālus (priekšlikumus, paziņojumus, sanāksmes protokolus u.c.);
- o institūciju sniegto informāciju, nosacījumus un atzinumus;
- o citu informāciju, kas izmantota Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādei.

1.3. SAISTĪBA AR CITIEM PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Saskaņā ar Ministru kabineta 14.10.2014. noteikumiem Nr.628 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”, noteikts, ka Teritorijas plānojumu izstrādā, pamatojoties uz pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un ņemot vērā normatīvajos aktos par teritorijas plānošanu, izmantošanu un apbūvi noteiktās prasības, kā arī izvērtējot blakus esošo pašvaldību plānošanas dokumentus.

Attīstības plānošanas dokumenti, kuri attiecināmi un izvērtējami Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādē ir:

- o Talsu novada pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumenti:
 1. Talsu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija laika periodam no 2022. gada līdz 2040. gadam – pašvaldības ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts novada ilgtermiņa attīstības redzējums, mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva rakstiskā un grafiskā veidā.
 2. Spēkā esošie detālplānojumi (55 gab.), lokālplānojums (1 gab.), tematiskais plānojums (“Talsu pakalnu loka dzīvināšanas plāns 2019.-2025.gadam”) un zemes ierīcības projekti.
 3. Talsu novada attīstības programma 2021. - 2027. gadam – vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.
 4. Talsu vecpilsēta, kultūrvēsturiskā mantojuma inventarizācija (2019.g.).
- o Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izstrādātie Dabas aizsardzības plāni (dabas parkiem “Talsu pauguraine”, “Abavas senleja” un “Engures ezers”, un normatīvie akti dabas aizsardzības jomā.
- o Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2016. - 2021. gadam.
- o Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādē ņemti vērā arī nacionālie tiesību akti.

2. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA UN IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS, SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA UN REZULTĀTI

2.1. VIDES PĀRSKATA SAGATAVOŠANAS PROCEDŪRA

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra veikta Talsu novada teritorijas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentam – Teritorijas plānojuma grozījumiem, pamatojoties uz likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (14.10.1998.) un Ministru kabineta noteikumiem Nr.157 “Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (23.03.2004.), kā arī pamatojoties uz Biroja 2020. gada 24. februāra lēmums Nr.4-02/8 “Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu”.

Vides pārskata projekts tika sagatavots, pamatojoties uz Teritorijas plānojuma grozījumu 1.redakcijas izvērtējumu – grozījumos noteiktiem risinājumiem, kas izstrādāti pamatojoties uz darba uzdevumu. Savukārt pēc Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakcijas pilnveidošanas, pamatojoties uz institūciju atzinumiem un privātpersonu priekšlikumiem arī Vides pārskats tika pilnveidots un nodots Birojam, atzinuma sniegšanai.

Vides pārskata izstrādē tika izmantoti elektroniski pieejami informācijas avoti, datu bāzes, kā arī dažādi publicēti materiāli, institūciju publiskie gada pārskati, pašvaldības attīstības plānošanas dokumenti un publiskie gada pārskati.

TABULA 1: SVARĪGĀKO INFORMĀCIJU AVOTU SARAKSTS

DATU AVOTS	DATU NOSAUKUMS	INFORMĀCIJAS SATURS
Dabas aizsardzības pārvalde	Dabas datu pārvaldības sistēma OZOLS	Dati par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, dižkokiem un mikroliegumu teritorijām.
Dabas aizsardzības pārvalde	www.daba.gov.lv	Dati par īpaši aizsargājamām teritorijām pašvaldībās – informācija par šo teritoriju izveidošanas vēsturi (dibināšanas gads), platību, teritorijas administratīvo iedalījumu, dabas vērtībām, normatīvo aktu bāzi, kas regulē šo teritoriju aizsardzību, apsaimniekošanu un aizsardzību.
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Publiskā atskaite par 2_Ūdens kopsavilkumi	Ūdens resursu izlietošana (ūdens ņemšana, ūdens izmantošana, ūdens novadīšana), novadīto notekūdeņu apjomi, ūdens dūņas, notekūdeņu attīrīšana.
	Publiskā atskaite par 2_Gaiss kopsavilkumi	Dati par stacionāro avotu emisijām atmosfēras gaisā.
	Publiskā atskaite par 3_Atkritumu kopsavilkumi	Dati par bīstamajiem un sadzīves (nebīstamie) atkritumiem.
Latvijas Vides, ģeoloģijas un	Piesārņoto un potenciāli	Informācija par piesārņotām un

meteoroloģijas centrs	piesārņoto vietu reģistrs	potenciāli piesārņotām teritorijām.
Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs	Ventas baseina apgabala apsaimniekošanas plāns	Informācija par Ventas baseina apgabalā esošajiem ūdensobjektiem, to apsaimniekošanu.
Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde	Kultūras pieminekļu saraksts	Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts.
Vides pārraudzības valsts biroja mājas lapa	www.vpvb.gov.lv	Dati par piesārņojošo darbību atļaujām, informācija par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru, indikatoru saraksts, informācija pašvaldībām par monitoringa ziņojuma sagatavošanu. Dati par ietekmes uz vidi novērtējuma projektiem.

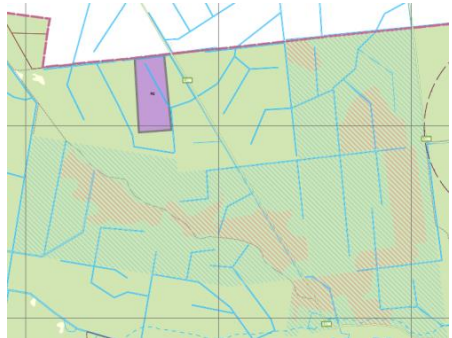
2.2. IESAISTĪTĀS INSTITŪCIJAS

Vides pārskata projekts saskaņā ar Biroja 24.02.2020. vēstulē Nr. 4-01/164 noteikto, tika nosūtīts šādām institūcijām atzinumu un komentāru sniegšanai:

- o Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālā administrācija;
- o Valsts vides dienesta Kurzemes reģionālai vides pārvaldei;
- o Veselības inspekcijas Kurzemes kontroles nodaļai.

Kopumā par Teritorijas plānojuma grozījumu 1.redakciju tika saņemti atzinumi no 19 (deviņpadsmit) institūcijām (atzinumu apkopojums skatāms Pārskatā par teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi).

TABULA 2: INSTITŪCIJU ATZINUMU APKOPOJUMS PAR VIDES PĀRSKATA PROJEKTU

Institūcija	Atzinums	Komentārs par atzinumu
Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālā administrācija	Plānošanas dokuments paredz nekustamā īpašuma "Valsts mežs Vandzene" ar kadastra Nr.88940030128 zemes vienībai ar kadastra apzīmējumu 88940040065 noteikt funkcionālo zonējumu (R2). Vides pārskatā tikai paskaidrots, ka šāda apakšzona noteikta, lai nodrošinātu teritoriju rūpniecības uzņēmumu darbībai un attīstībai, kas paredzēta sprāgstvielu ražotnes un glabātuves būvniecībai un tās nepieciešamo teritorijas organizāciju, inženiertehnisko apgādi un transporta infrastruktūru. Izvērtējot Pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datus, konstatējams, ka šajā zemes vienībā atrodas trīs mikroliegumi, to buferzonas, kā arī šī zemes vienība tieši robežojas ar diviem mikroliegumiem, tās tiešā tuvumā atrodas vēl divi mikroliegumi. Visi mikroliegumi izveidoti īpaši aizsargājamu putnu sugu aizsardzībai. Šajā gadījumā atbilstoši Ministru kabineta 23.03.2004.noteikumu Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi	Jāatzīmē, ka plānotā Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2) nekustamā īpašuma "Valsts mežs Vandzene" ar kadastra Nr. 88940030128 (piederība AS "Latvijas valsts meži") zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88940040065, Vandzenes pagastā, Talsu novadā tiek plānota 8 ha lielā platībā.

	stratēģiskais novērtējums” 8.5.apakšpunktam Vides pārskatā jāietver informāciju par plānošanas dokumentu saistītām vides problēmām, īpaši tās, kuras attiecas uz jebkurām vides aizsardzībai būtiskām teritorijām, arī uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, mitrājiem, mikroliegumiem, īpaši aizsargājamām sugām, to dzīvotnēm un Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslu. Pārvalde rekomendē papildināt Vides pārskatu ar izvērtējumu par to, vai šajā gadījumā Plānošanas dokuments ir saistīts ar vides problēmām, apstiprinošā gadījumā Vides pārskatā būtu jāiekļauj risinājumi, lai novērstu vai samazinātu Plānošanas dokumenta un tā iespējamo īstenošanas būtisko ietekmi uz vidi	Kā redzams Grafiskās daļas kartē (izgriezumā no Vandzenes pagasta teritorijas funkcionālā zonējuma kartes) plānotā Rūpnieciskās apbūves teritorija netiek plānota mikroliegumu vai to buferzonu teritorijās. Pašas sprāgstvielas plānotajā uzņēmumā netiks ražotas. Notiks tikai iepildīšana un izstrādājumu komplektēšana. Principā var teikt, ka notiks izstrādājumu komplektēšana. Attiecība uz vidi - nebūs ūdenī šķīstošu un jebkādu citu vielu, kas var atstāt iespaidu uz vidi. Kanalizācijā un gaisā arī nekas nenonāks no plānotās darbības. Nebūs trokšņu, kas varētu kaitēt putniem un smaku. Ūdens ražošanas procesā netiks izmantots. Uz plānoto ražotni tiks atvesta sagatavota masa, vai granulas, kuras tiks iepildītas attiecīgā izstrādājuma korpusā un aizvestas tālāk uz NBS noliktavu. Vai arī uz ražotni atved izstrādājumus no dažādām ražotnēm ES, kurus šajā ražotnē komplektē. Sprāgstošo vielu atlikumi pēc būtības nevar palikt pāri.
	Plānošanas dokuments paredz vairākos īpašumos, kas robežojas ar Usmas ezeru blīvu apbūvi, piemēram, zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88540110009. Atbilstoši Plānošanas dokumenta Paskaidrojuma raksta 2.tabulai, jau šobrīd spēkā esošais teritorijas plānojums šajā teritorijā paredz ļoti blīvu apbūvi (funkcionālā zona Publiskā apbūves teritorija (P1). Piemēram, zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88540110001 ir/plānojas apbūve ar aptuveni 90 atpūtas mājām, zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88540110054 ir 13 atpūtas mājiņas, zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88540110183 ir 29 atpūtas mājiņas. Visas zemes vienības atrodas vienā novada teritorijas daļā. Tas liek secināt, ka uz Usmas ezeru ir liela antropogēnā slodze, šajā gadījumā svarīgi apzināt, kā šajos tūrisma objektos tiek apsaimniekoti notekūdeņi, vai Usmas ezerā tiek novadīti normatīvajos aktos noteiktajām prasībām atbilstoši notekūdeņi, vai kempingu izbūve veikta pēc Valsts vides dienesta tehnisko noteikumu saņemšanas. Usmas ezers ir Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamais biotops 3150 <i>Eitrofi ezeri ar iegrimušu ūdensaugu un peldaugu augāju</i>. Šis biotops ir dzīvotne vairākām aizsargājamo spāru un citu ūdens bezmugurkaulnieku sugām, retām īpaši aizsargājamām vaskulāro augu, mieturalģu un sūnu sugām. Ezera ūdenim bagātinoties ar	Zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88540110009 bija spēkā esošs detālplānojums, kuru plānots atcelt apstiprinot teritorijas plānojuma grozījumus. Zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88540110001 – esoša apbūve no 90.-gadiem, nav spēkā esošs detālplānojums. Zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88540110054 – esoša apbūve, spēkā esošs detālplānojums, izdota būvatļauja dzīvojamās mājas būvniecībai, blīva apbūve netiek plānota. Zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88540110183 – esoša apbūve no 70.-gadiem, nav spēkā esošs detālplānojums. Spēkā esošajā TP funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P1) Ģibuļu pagastā un Sabilē, TP grozījumos tiek atcelta, jo plānotais risinājums neatbilst normatīvo aktu prasībām, t.i., Publiskās apbūves teritorijā kā palīgizmantošana nav atļauta dzīvojamā apbūve - savrupmāja. Spēkā esošajā Teritorijas plānojumā noteikts, ka Publiskās apbūves teritorija (P1) ir funkcionālā zona, kurā galvenā izmantošana paredzēta tūrisma un

	fosfora un slāpekļa savienojumiem, ezers var pilnībā pāraugt ar slīkšņu un izzust. Saimnieciskā darbība ezera sateces baseinā veicina ezera bagātināšanos ar augu barības vielām gan izkliedētas noteces veidā, gan no punktveida piesārņojuma avotiem – ezerā novadītiem notekūdeņiem. Pārvalde izvērtējot Paskaidrojuma rakstā ietverto informāciju pieļauj, ka Usmas ezera piekrastes daļā notiek intensīva rekreācija, kuras rezultātā tiek ieskalotas augu barības vielas, dažos gadījumos arī sintētiskie mazgāšanas līdzekļi. Lielā noslodze – cilvēku klātbūtne, trokšņa efekts, peldlīdzekļu izmantošana – rada nepiemērotus apstākļus, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamā biotopa aizsardzību. Par pieļaujamo robežlielumu intensīvās un ekstensīvās rekreācijas nodalīšanai var pieņemt ietekmi neizraisošas peldvietas ietilpību – 2 m krastmalas uz vienu atpūtnieku. Aktīva peldēšanās veicina arī piekrastes daļā uzkrāto dūņu sedimentu slāņa uzduļķojumu, kas turpmāk ar viļņošanās tiek iznests krastā un tur oksidējas un mineralizējas. Izvērtējot Vides pārskatu, tajā nav atrodams izvērtējums par esošo Usmas ezera noslogojumu, tā pieguļošajos īpašumos izveidotajiem tūrisma objektiem, nav gūstama pārliecība, ka šajā novada teritorijas daļā pieļaujams vēl attīstīt tūrismu - kempingu, atpūtas, viesu māju izveidi. Tāpēc būtu nepieciešams veikt datu par esošo cilvēku noslogojumu apkopojumu gan vasaras mēnešos, gan ziemas mēnešos, ka arī būtu nepieciešams izvērtēt vai šajā teritorijā pieļaujams jaunos īpašumos attīstīt tūrismu, kā virzīt šo tūristu plūsmu, vai nepieciešams izveidot atbilstošu infrastruktūru, lai nodrošinātu vides prasību ievērošanu	atpūtas iestāžu apbūvei, paredzot atbilstošu infrastruktūru. Principā gar Usmas ezeru dominē jau vēsturiski izveidojušās tūrisma un atpūtas iestāžu apbūves teritorijas, atsevišķās teritorijās ir arī izstrādāti detālpārplānojumi uz kura pamata teritorija tiek attīstīta. Teritorijas plānojuma grozījumos noteikta kā plānotā izmantošana funkcionālā zona Lauksaimniecības teritorija (L) un Mežu teritorija (M), lai attīstītu gan tūrisma un atpūtas iestāžu apbūvi, gan saglabātu dabā esošo izmantošanu. Kā zināms Usmas ezers ģeogrāfiski atrodas Ventspils novada Usmas pagastā un robežojas ar Talsu novada Ģibuļu pagastu un Kuldīgas novada Rendas pagastu. Saskaņā ar Civillikuma 1 pielikumu Usmas ezers pieskaitāms publiskiem ūdeņiem. Zvejas tiesības tajā pieder valstij. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 7.pantu Usmas ezera aizsargjoslas platums ir ne mazāk kā 500 metru. Saskaņā ar Zvejniecības likumu ap ezeru ir noteikta 10 metrus plata tauvas josla, ko drīkst izmantot, pārvietojoties gar ezera krastu.
	Plānošanas dokuments paredz apakšzonējumu Mazās aviācijas lidlauku teritorija (TR1), kurā galvenā izmantošana saistīta ar esošu lidlauku teritoriju Ģibuļu un Lubes pagastos. Vides pārskatā nav iekļauts esošo lidlauku raksturojums, vai tur notiek saimnieciskā darbība, vai tajos jāveic būvniecības darbi, vai to tuvumā atrodas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, mikroliegumi utt. Tāpēc šobrīd ļoti grūti izvērtēt šo Plānošanas dokumenta sadaļu un sniegt par to viedokli.	Risinājums par Transporta infrastruktūras teritoriju (TR1) netiek grozīts Teritorijas plānojuma grozījumos, līdz ar to tas nav skatīts un vērtēts Vides pārskatā. Spēkā esošajam Teritorijas plānojumam tika izstrādāts Vides pārskats. TR1 ir funkcionālā zona, kurā galvenā izmantošana saistīta ar esošu lidlauku teritoriju (Ģibuļu un Lubes pagastos) turpmāko izmantošanu un plānošanu mazās aviācijas attīstībai, kas var sekmēt tūrisma un lauku attīstību.
	Atbilstoši Plānošanas dokumentā iekļautajam Vispārīgajam transporta attīstības plānam Sabiles pilsētā, kas atrodas dabas parka "Abavas senleja" neitrālajā zonā, plānota jaunu ielu izveide pilsētas	Risinājums par Sabiles pilsētas un dabas parka "Talsu pauguraine" Lejaslabiņu un Plēsums ciemu teritorijās jaunu ielu un ceļu plānošanu Teritorijas plānojuma

	daļā, kuru aizņem īpaši aizsargājami biotopi 9010* <i>Veci vai dabiski boreālie meži</i> , 6270* <i>Sugām bagātas ganības un ganītas pļavas</i> , 6120* <i>Smiltāju zālāji</i> , tāpat jaunu ceļu būvniecība plānota dabas parka "Talsu pauguraine" teritorijā. Diemžēl Vides pārskatā netiek izvērtēts no jauna veidojamais ielu/ceļu tīkls īpaši aizsargājamās dabas teritorijās.	grozījumos tiek saglabāta no spēkā esošā Teritorijas plānojuma, kuram tika veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, izstrādāts Vides pārskats.
	Vides pārskatā nepietiekami noteikta, novērtēta Plānošanas dokumenta īstenošanas ietekme uz vidi, ņemot vērā Plānošanas dokumenta mērķus, paredzēto realizācijas vietu un darbības jomu, kas saistās ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, īpaši aizsargājamām sugām, īpaši aizsargājamiem biotopiem, netiek iekļauti konkrēti priekšlikumi nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai. Tajā tiek vienkārši pārrakstīts Plānošanas dokumenta Paskaidrojuma raksta 1.0 redakcijas un TIAN teksts. Vides pārskatā jāveic papildinājumus, detalizēti izvērtējot ar Plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, kuras attiecas uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, īpaši aizsargājamām sugām, to dzīvotnēm.	Pieejamas informācijas ietvaros un ņemot vērā Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes mērķi un darba uzdevumus, Vides pārskats pārskatīts un papildināts.
Valsts vides dienesta Kurzemes reģionālā vides pārvalde	Identisks atzinums kā Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģionālajai administrācijai.	Skatīt komentārus pie Dabas aizsardzības pārvaldes Kurzemes reģiona administrācijas atzinuma izvērtējuma.
Veselības inspekcijas Sabiedrības veselības departamenta Kurzemes kontroles nodaļa	Inspekcija uzskata par nepieciešamu Teritorijas plānojumā/Vides pārskatā iekļaut situācijas analīzi par peldvietu ūdens kvalitāti oficiālajās peldvietās, kā arī izvērtēt peldvietu tālākā attīstība – papildu oficiālo peldvietu izveides vai monitorēto neoficiālo peldvietu skaita palielināšanas nepieciešamība.	Talsu novadā (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) nav oficiālu peldvietu, neoficiālajās peldvietās ūdens kvalitātes paraugus pašvaldība ņem, paraugus ņem arī īpašos gadījumos, piemēram, rīkojot bērnu nometnes pie Sasmakas ezera.

2.3. SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA UN REZULTĀTI

Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakcija un Vides pārskata projekts tika izstrādāts vienlaicīgi, tādejādi nodrošinot kopēju dokumentu publiskās apspriešanas pasākumus, nosakot vienu publiskās apspriešanas laiku un publiskās apspriešanas sanāksmes.

Sagatavotais Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakcijas materiāls un Vides pārskata projekts tika nodots publiskai apspriešanai.

Līdz Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakcijas nodošanas publiskajai apspriešanai, t.i., 1. redakcijas izstrādes laikā, sabiedrībai bija dota iespēja iesniegt pašvaldībā rakstiskus priekšlikumus grozījumu veikšanai (kopumā tika iesniegti 38 fizisku un juridisku personu priekšlikumi).

Talsu novada domes 26.08.2021. sēdē tika pieņemts lēmums Nr.67 "Par Talsu novada (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) pašvaldības Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakcijas un Vides pārskata nodošanu publiskajai apspriešanai un institūciju atzinumu saņemšanai" (protokols Nr.6, 2.punkts).

Publiskā apspriešana notika no 13.09.2021. līdz 11.10.2021.

Paziņojumi par publisko apspriešanu un sabiedrības līdzdalības pasākumiem publicēti pašvaldības tīmekļa vietnē www.talsunovads.lv, pašvaldības tīmekļa vietnē www.facebook.com/Talsunovads, pašvaldības informatīvajā izdevumā "Talsu Novada Ziņas" un Vides pārraudzības valsts biroja tīmekļa vietnē www.vpvb.gov.lv.

Publiskās apspriešanas laikā ar Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakciju un Vides pārskata projektu varēja iepazīties Valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portāla www.geolativija.lv sadaļā "Teritorijas attīstības plānošana", pašvaldības tīmekļa vietnē www.talsunovads.lv, kā arī izdrukātā veidā Talsu novada pašvaldības Administratīvā centra I korpusa, 1.stāva foajē, Kareivju ielā 7, Talsos, Talsu novadā, pašvaldības darba laikā.

Rakstiskus priekšlikumus bija iespējams iesniegt:

- pa pastu (pasta zīmogs līdz 11.10.2021.), adresējot Talsu novada pašvaldībai (Kareivju iela 7, Talsi, Talsu novads, LV-3201);
- nosūtot uz e-pastu: pasts@talsi.lv elektroniski parakstītu iesniegumu;
- Valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā www.geolativija.lv saitē "Iesniegt priekšlikumu";
- klātienē – Talsu novada pašvaldības Apmeklētāju pieņemšanas centrā (Kareivju ielā 7, Talsos), novada pilsētu un pagastu pārvaldēs;
- klātienē – publiskās apspriešanas sanāksmju laikā.

Publiskās apspriešanas laikā tika organizētas 16 (sešpadsmit) publiskās apspriešanas sanāksmes.

Tika saņemti 5 (pieci) jurisko un fizisko personu iesniegumi ar priekšlikumiem saistībā ar Teritorijas plānojuma grozījumiem. Par Vides pārskata projektu netika saņemts neviens iesniegums.

Pamatojoties uz Ministru kabineta 14.10.2014. noteikumu Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem" 86. punktu tika sagatavots Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes vadītāja ziņojums par publiskās apspriešanas rezultātiem, kurā norādīts - ņemot vērā publiskās apspriešanas laikā saņemtos priekšlikumus un institūciju atzinumus, Talsu novada domē, pamatojoties uz Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12. panta pirmo daļu, Ministru kabineta 14.10.2014. noteikumu Nr.628 88.2.apakšpunktu, virzāms lēmums pilnveidot Talsu novada (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakciju un Vides pārskata projektu.

Talsu novada dome 15.10.2021. sēdē pieņēma lēmumu Nr.243 "Par Talsu novada (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakcijas un Vides pārskata pilnveidošanu" (protokols Nr.6, 2.punkts).

Talsu novada domes 25.11.2021. sēdē pieņemts lēmums Nr.339 "Par Talsu novada (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) Teritorijas plānojuma grozījumu 2. redakcijas nodošanu publiskajai apspriešanai un institūciju atzinumu saņemšanai" (protokols Nr.14, 22.punkts).

3. ESOŠĀ VIDES STĀVOKĻA APRAKSTS UN IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMI NETIKTU ĪSTENOTI

3.1. ĪSS NOVADA RAKSTUROJUMS

Talsu novads atrodas Latvijas ziemeļrietumu daļā.

Talsu novads (administratīvā teritorija līdz 01.07.2021.) izveidots teritoriālās reformas rezultātā 2009. gada 1. jūlijā. Talsu novada teritoriju veido četras pilsētas – Talsi, Sabile, Stende un Valdemārpils, un 14 pagasti – Abavas pagasts, Ārlavas pagasts, Balgales pagasts, Ģibuļu pagasts, Īves pagasts, Kūļciema pagasts, Laidzes pagasts, Laucienes pagasts, Lībagu pagasts, Lubes pagasts, Strazdes pagasts, Valdgales pagasts, Vandzenes pagasts un Virbu pagasts. Novada administratīvais centrs – Talsi.

Novada teritorijas platība – 1763 km².

Talsu novadā uz 2021. gada 1. janvāri bija 29 689 iedzīvotāji, bet uz 01.01.2020. bija 29 936 iedzīvotāji. Salīdzinot ar 2020. gada 1. janvāri, kad Talsu novadā iedzīvotāju skaits bija 29 936, iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 247³.

Novadu šķērso valsts autoceļš galvenais autoceļš A10 Rīga–Ventspils, reģionālie autoceļi P125 Talsi–Dundaga–Mazirbe, P126 Valdgale–Roja, P127 Talsi–Upesgrīva, P128 Sloka–Talsi, P129 Talsu apvedceļš, P120 Talsi–Stende–Kuldīga. Novada teritoriju šķērso dzelzceļa līnija Rīga–Ventspils.

3.2. DABAS APSTĀKĻI UN RESURSI

3.2.1. KLIMATS⁴

Novada klimatu nosaka tā ģeogrāfiskais novietojums Baltijas jūras austrumu krastā, mērenās joslas platuma grādos, un relatīvi līdzenā zemes virsma. Valdošās ir mēreno platuma grādu jūras gaisa masas (pārsvarā – no Atlantijas okeāna, retāk – kontinentālās). Līdz ar to teritorijā ir labi izteiktas jūras klimata pazīmes.

Ziemeļkurzemes raksturīgo klimatisko apstākļu fonu nosaka mēreni vēss un mēreni mitrs klimats. Janvāra vidējā temperatūra ir -3 °C, jūlija vidējā temperatūra +16,5 °C. Bezsala perioda ilgums ir dažāds, un to ietekmē jūras tuvums. Vidēji novada teritorijā tas ir 130 dienas. Saules spīdēšanas ilgums ir vidēji 1800 stundas, kas ir tuvs vidējam rādītājam Latvijā. Gada vidējais nokrišņu daudzums ir 600 – 700 mm - mazāk nekā vidējais daudzums Latvijā. Novada teritorijā parasti ir maiga ziema ar nenoturīgu sniega segu. Valdošo vēju virziens jūlijā ir rietumu un dienvidrietumu, bet janvārī dienvidu, dienvidrietumu un dienvidaustrumu.

3.2.2. RELJEFS⁵

Talsu novada teritorijā pārsvarā ir līdzenumi un viļņotie līdzenumi, bet izteikts paugurainais reljefs vērojams Talsu pilsētas apkārtnē, mazāk izteiktas pauguraines - apvidū starp Nogali un Valdemārpili, kā arī starp Ķurbi un Pūņām.

³ Avots: www.pmlp.gov.lv. Iedzīvotāju reģistrs

⁴ Avots: Talsu novada attīstības programma 2014.-2020.gads stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (Vides pārskats)

⁵ Avots: Talsu novada attīstības programma 2014.-2020.gads stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (Vides pārskats)

Talsu novada Z un ZA daļas reljefu veido Piejūras zemienes daļa, vidusdaļā – Ziemeļkurzemes (Ziemeļkursas) augstiene. Tas nosaka lielu floras un faunas daudzveidību.

Talsu paugurainē visinteresantākā, augstāk paceltā (no 100 līdz 174 metriem virs jūras līmeņa) un saposmotā daļa ir tā saucamais Aklaisciema masīvs, kas ir vecākā sauszemes daļa novada robežās, sākusi veidoties vairāk kā pirms 15 tūkst. gadiem, kad šajā vietā sāka kust atmirušā ledus masīvs. Savukārt jaunākā sauszemes daļa ir tuvāk jūras piekrastei, kur vērojami Baltijas jūras senāko attīstības stadiju krasta veidojumi.

Novada virsmas augstākais punkts ir Kamparkalns Ziemeļkurzemes augstienē. Kamparkalns atrodas Vanemas pauguraines ziemeļu malā, Aklaisciema masīvā. Tā ir augstākā virsotne (173,8 m virs jūras līmeņa) Ziemeļkurzemes augstienē. Kamparkalns ir vaļņveidīgs iegarenas formas paugurs ar lēzenāku ziemeļrietumu nogāzi un stāvu dienvidaustrumu un ziemeļaustrumu nogāzi, garums – 750 m, platums – līdz 200 m, relatīvais augstums – 32,3 m. Kamparkalnu veido smilts, grants, oļi. Kalns veidojies zemledus apstākļos, ledājam izspiežot un sakrokojot senākus ledāja kušanas ūdeņu nogulumus. Apsauzis ar platlapju (liepu, ozolu, lazdu) un priežu mežu.

3.2.3. AINAVAS UN KULTŪRVĒSTURISKAIS MANTOJUMS⁶

Talsu novadā var izšķirt piejūras, pauguraines, ielejas un aktīvas ekonomiskās darbības ainavu autoceļu apkārtnē. Talsu novada ainavu daudzveidība nosaka gan dažādas saimnieciskās darbības iespējas, gan ierobežojumus. Ainaviskā pievilcība veido pievilcīgu dzīves vidi vietējiem iedzīvotājiem, kā arī ir tūrisma attīstības resurss.

Piejūras ainava raksturīga Vandzenes pagasta teritorijā, kas atrodas tuvāk Rīgas jūras līča piekrastei. Saimnieciskās aktivitātes saistās ar:

- o tūrisma attīstību piekrastē, sadarbībā ar Mērsraga, Rojas un Engures pagastu pašvaldībām;
- o videi draudzīgu saimniekošanu dabas parkā “Engures ezers”, Baltijas jūras un Rīgas līča ierobežotās saimnieciskās darbības joslā;
- o meža apsaimniekošanu.

Pauguraines ainava raksturīga lielākajā daļā Talsu novada, izteikti – teritorijas vidusdaļā. Novada simboli ir Talsu pilsēta ar 9 pakalniem un pilsētai blakus esošais dabas parks “Talsu pauguraine”. Tai raksturīgi mozaīkveida mežu un lauku mija ar nelieliem ezeriņiem pazeminājumos. Pauguraine nosaka pamata nodarbošanos Talsu novadā – grants un smilts derīgo izrakteņu ieguvei, meža izstrādi, lauku saimniekošanu, tūrismu, kā arī ekskluzīvu vietu dzīvošanai (kā pierādījums tam jaunā apbūve Zvirgzdos un Paugurciemā).

Abavas ielejas ainava Sabiles pilsētā un Abavas pagastā, raksturīga ar izteiktu reljefu, gleznainiem skatiem un plaši zināmiem tūrisma objektiem – Pedvāli, Sabiles vīna kalnu u.c. Ielejas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas – dabas parka - statuss nosaka labai draudzīgas, maza mēroga ekonomiskās aktivitātes arī turpmāk.

Valsts galvenā autoceļa A10 Rīga - Ventspils **pieceļa ainava**, līdz 7-8 km ceļa abās pusēs, izceļas ar saimniecisko rosību, ekonomisko darbību daudzveidību un blīvāku apdzīvojumu. Šeit darbojas vairums lielāko Talsu novada uzņēmumu, atrodas Talsu pilsēta, Stende, Jaunpagasts. Šeit, saistībā ar braucieniem uz Ventspili, uz Rīgu, ir intensīvāka autotransporta kustība un dzelzceļš.

Nozīmīgi Talsu novada ainavas elementi ir dažādi **kultūrvēstures mantojuma objekti** –Talsu novadu

⁶ Avots: Talsu novada attīstības programma 2014.-2020.gads stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (Vides pārskats)

pazīst ar dabas parku "Abavas senleja" Abavas pagastā un Sabiles pilsētā, kur ir izteiktas upes ielejas, pļavu un nogāžu ainavas, kurās aug vairāk kā 50 aizsargājamo augu sugas. Tas nereti tiek dēvēts arī par "Kurzemes Šveici". Ielejas platums mainās no 2,5 km līdz 0,7 km. Tās dziļums vietām sasniedz 58 m. Senlejas nogāzes saposmo gravas un pieteku ielejas. Krastos ir devona dolomītu un smilšakmens atsegumi un alas, piemēram, Abavas Velnala, Māras kambari. Abava ar savu 129 km tecējumu ir septītā garākā upe Latvijā un senos laikos uzskatīta par svētupi, slavena ar savu Abavas rumbu – 35 metrus plato un 0,5 metrus augsto vairākpakāpju ūdenskritumu. Tūristi iecienījuši Māras kambarus – 2,5 km garo pastaigu taku Abavas senlejas labajā krastā.

Dabas parks "Talsu pauguraine" ir ainaviski izcila Ziemeļkurzemes augstienes daļa, īpaši piemērota velotūristiem un kājāmgājējiem.

Sabiles Vīnakaļns ir Sabiles pilsētas simbols, kas ir unikāls ar to, ka ierakstīts Ginesa rekordu grāmatā kā vistālāk uz ziemeļiem esošais vīna dārzs, kur brīvā dabā audzē vīnogas.

Nurmuižas pils Laucienes pagastā, Spāres muiža Ģibuļu pagastā, Talsu mācītājmuiža Laidzes pagastā, Tiņģeres muiža Īves pagastā, Pedvāles Brīvdabas mākslas muzejs Sabiles novadā, Pūņu pamatskolas muzejs Valdgales pagastā, Iģenes luterāņu baznīca Vandzenes pagastā, Strazdes luterāņu baznīca Strazdes pagastā, Mušiņu velna laiva Lubes pagastā, Ārlavas muiža Ārlavas pagastā, putnu vērošanas tornis Kūļciema pagastā, Balgales luterāņu baznīca Balgales pagastā, Kamparkalns Lībagu pagastā, Čiukstiņu kalns Virbu pagastā – katrā novada pagastā ir vairākas kultūrvēsturiski ievērojamas vietas.

Talsu novadā atrodas 213 nekustamie kultūras pieminekļi – objekti, kas iekļauti spēkā esošajā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, kuru 29.10.1998. apstiprinājusi LR Kultūras ministrija ar rīkojumu Nr.128. Tie ir 3 pilsētībūvniecības (Talsu, Sabiles un Valdemārpils vecpilsētas), 80 arheoloģijas, 71 arhitektūras, 57 mākslas pieminekli un 2 vēsturiska notikuma vietas.

Par vienu no 50 Latvijas ainavu dārgumiem kļuvusi izcilā Talsu pilsētas ainava, kurā Talsu ezers, Pilskalns, pakalnu mainība un vecpilsētas jumtu iederība rada daudzslāņainu vērtību saplūšanu izcilā Talsu atpazīstamības skatā. Talsi tiek dēvēti par septiņu pakalnu pilsētu. Tie ir - Talsu pilskalns (uz kura atradās Kuršu pils), Kēniņkalns (pie kura atrodas Koklētājs, Saules kalns (uz kura atrodas ūdenstornis), Tigulu kalns (uz kura atrodas muzejs), Baznīckalns (uz kura atrodas luterāņu baznīca), Dzirnaukalns (uz kura kādreiz atradās dzirnavas un Livonijas ordeņa mūra pils), Leču kalns (uz kura atrodas piemineklis 1905. gada upuriem), Krievragkalns (uz kura atrodas viesnīca Talsi) un Vilkmuižas kalns.

Teritorijas plānojuma grozījumos tiek saglabātas spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās ainaviski vērtīgās teritorijas dabas parkā "Talsu pauguraine". Ainaviski vērtīgās teritorijas noteiktas kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN5), izdalot šādas ainavu telpas: vērtīgās ainavu telpas (TIN51), augstvērtīgā ainavu telpa (TIN52) un ainaviskie ceļi (TIN53) un nosakot arī prasības šo teritoriju aizsardzībai (*Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi 5.5. apakšnodaļa*).

3.2.4. ĢEOLOĢISKAIS RAKSTUROJUMS⁷

Talsu novada teritorijas ģeoloģiskais griezum sastāv no kristāliskā pamatklintāja un platformsegas. Kristālisko pamatklintāju veido prekembrija (arhaja un proterozoja) vecuma ieži: stipri deformēti granīti, gneisi, gabro un kristāliskie slāņekļi. Nogulumiežu sega sastāv no 1250 m – 1750 m biezās dažāda vecuma platformsegas nogulumiežu slāņkopas, kuru galvenokārt veido kembrija, ordovika, silūra un devona vecuma ieži. Platformsegas kopējais biežums palielinās virzienā no

⁷ Avots: Talsu novada attīstības programma 2014.-2020.gads stratēģiskais ietekmes uz novērtējums (Vides pārskats)

ziemeļaustrumiem uz dienvidrietumiem.

Novada lielākajā daļā ir erodētā podzolaugsne (reljefa pacēlumos), velēnu glejaugsne un podzolaugsne. Reljefa zemākajās vietās sastopama velēnu karbonātaugsne un brūnaugsne.

3.2.5. DERĪGIE IZRAKTEŅI UN RESURSI⁸

Talsu novads ir bagāts ar smilts un smilts - grants resursiem. Novadā ir sastopami arī saldūdens kaļķu, kā arī dolomīta un māla resursi, ļoti nedaudz šūnakmens, smilšmāla un laukakmeņu resursi.

Smilts un grants atradnes un prognozēto krājumu laukumi atrodas, galvenokārt, novada centrālajā un austrumu daļā. Tās saistītas ar kvartāra perioda fluvioglaciālajiem nogulumiem, kas veido paugurus, paugurainus masīvus un aizpilda ielejveida iegrauzumus vai sastopams starpmorēnu ieplaku veidā. Smilts un grants nogulumu granulometriskajā sastāvā var izdalīt trīs galvenās frakcijas: smilts (mazāk par 5 mm), grants un oļi (5 – 70 mm) un lieli oļi un akmeņi (virs 70 mm). Laukakmeņu frakcija sastāv no kristāliskajiem un cietiem nogulumu iežiem. Lietderīgajam nogulumu slānim parasti raksturīgs nepastāvīgs biežums un mainīgs granulometriskais sastāvs, kas apgrūtina atradņu novērtējumu un var samazināt to rūpniecisko nozīmi. Smilts un grants atradnes var izmantot šķirotas grants un smilts sagatavošanā, ceļu būves darbos, betona izgatavošanai u.c.

Talsu novada teritorijā ir tikai viena izpētīta smilts atradne silikātizstrādājumiem – Rendas atradne. Tā atrodas novada dienvidrietumu daļā pie Kuldīgas novada robežas un saistīta ar eolajiem nogulumiem. Atradnē esošā smilts ir labi šķirotā laukšpata – kvarca smalkgraudaina smilts, kas veido atsevišķas kāpas vai kāpu grēdas. Šāda tipa smilts tiek izmantota silikātķieģeļu 150. un 200. markas ķieģeļu ražošanai ar 10% ļoti smalkgraudainas smilts un gāzbetona piedevu. Eksploatācijas un hidroģeoloģiskie apstākļi ir labvēlīgi. Kūdras krājumi galvenokārt izvietoti Kursas zemienē.

Novada dienvidrietumos atrodas neliela daļa no prognozēto dolomītu krājumu laukuma “Renda – dolomīts”, ko veido pelēki plaisaini augšdevona Pļaviņu svītas dolomīti. Iespējamie dolomīta un dolomītmiltu resursi, kas izmantojami kā izejviela celtniecības materiālu ražošanai ir 1,92 milj. m³. Novada teritorijas rietumu daļā atrodas vairākas izpētītas un prognozēto krājumu māla atradnes, pēc izcelsmes tā saistītas ar limnoglaciālajiem kvartāra perioda nogulumiem.

Novada teritorijā nelielā daudzumā sastopami saldūdens kaļķieži, sapropelis. Talsu novadā sapropelis sastopams ezeru gultnēs un purvos zem kūdras slāņa, ja tie veidojušies, aizaugot ezeram. Sapropelis kūdras atradnēs ir maz pētīts. Kaļķiežu atradnes veido ezeru un avotu nogulumus, kas pārsvarā ir irdeni un labi noder skābo augšņu ielabošanai. Ieguves apstākļi kopumā ir labvēlīgi, bet esošās atradnes netiek ekspluatētas.

Māla resursi novadā koncentrējas tā rietumu daļā. Apzināti ir māla krājumi Īves pagastā, māls sastopams arī Ģibuļu pagastā.

Talsu novada teritorijā konstatēta viena atradne ar urāna rūdas klātbūtni, Valdgālē. Tā atrodas Gaujas svītas smilšakmeņos 65 – 78 m dziļumā no zemes virsas. Tā izpētīta ar vairāku urbumu palīdzību.

Talsu novada teritorijā pēc VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāzē “Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrs” pieejamās informācijas kopumā ir iekļautas 133 būvmateriālu izejvielu un 311 kūdras atradnes. Daudzas no tām ir izstrādātas vai ieguve tajās ir pārtraukta. Tikai neliela daļa zemes dziļu resursu tiek intensīvi izmantoti. Viena smilts - grants

⁸ Avots: Talsu novada attīstības programma 2014.-2020.gads stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (Vides pārskats)

atradne "Kurzeme" ir valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradne. Valsts nozīmes atradnes "Kurzeme" teritorija plānojuma grozījumos noteikta kā teritorija ar īpašiem noteikumiem (TIN1). Teritorijas plānojuma grozījumos kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN1) ir noteiktas arī esošās atradņu teritorijas, kurām izsniegtas zemes dzīļu licences vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļaujas (*saraksts ar šīm teritorijām skatāms Teritorijas plānojuma grozījumu sējumā Paskaidrojuma raksts 1.pielikumā*).

Teritorijas plānojuma grozījumu Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas prasības derīgo izrakteņu ieguvei (*3.5.1. apakšnodaļa Prasības derīgo izrakteņu ieguvei un 5.1.1. apakšnodaļa Teritorija, kurai izsniegta zemes dzīļu licence vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauja (TIN1)*).

3.2.6. VIRSZEMES UN PAZEMES ŪDENS RESURSI

Virszemes un pazemes ūdens resursu krājumi novadā ir pietiekami, lai nodrošinātu novadu ar nepieciešamajiem rekreācijas un dzeramā ūdens resursiem.

Atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likumā noteiktajam Talsu novads atrodas Ventas upju baseina apgabalā.

Novada teritorijā atrodas deviņi upju un ezeru ūdensobjekti un to tiešie sateces baseini – Abava (V032) (Abavas, Ģibuļu, Laucienes, Lībagu pagasti, Sabile, Strazdes, Virbu pagasti); Stende (V069) (Ģibuļu, Laidzes, Laucienes, Lībagu, Valdgales, Virbu pagasti, Stende, Talsi); Raķupe (V072) (Valdgales pagasts); Tirukšupe (V078) (Abavas, Ģibuļu, Lībagu, Virbu pagasti, Stende); Roja (V082) (Īves, Lubes, Ārlavas pagasti); Roja (V083) (Ģibuļu, Īves, Laidzes, Lubes, Ārlavas, Valdgales pagasti, Valdemārpils); Rīgas jūras līcis (Roja – Mērsraga kanāls) (V084) (Laidzes, Laucienes, Lībagu, Ārlavas, Vandzenes pagasti, Talsi); Dursupe (V087) (Balgale, Ķūļciems, Laucienes, Strazdes pagasti); Dziedrupe (V088) (Balgales, Ķūļciema, Laidzes, Laucienes, Lībagu, Vandzenes pagasti); Gulbju ezers (E020) (Ģibuļu pagasts); Kleinis (E021) (Ģibuļu pagasts); Mordangas – Kāņu ezers (E022) (Ģibuļu pagasts); Usmas ezers (E023) (Ģibuļu pagasts); Spāres ezers (E024) (Ģibuļu pagasts); Lubezers (E026) (Valdemārpils); Sasmakas ezers (E027) (Valdemārpils, Laidzes pagasts); Laidzes ezers (E028) (Laidzes pagasts); Engures ezers (E029) (Balgales, Ķūļciema, Laucienes pagasti).

Nelielu teritoriju Talsu novadā aizņem Imula (V034) Abavas pagastā, Riežupe (V044) Abavas pagastā, Pāce (V071) Īves pagastā un Baltijas jūras sateces tiešais baseins posmā no Irbes līdz Rojai (V079) Īves pagastā. Novadā nav stipri pārveidotu ūdensobjektu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 31.05.2011. noteikumu Nr.418 "Noteikumi par riska ūdensobjektiem" 2. pielikuma 4. tabulu kā riska ezeri novadā ir noteikti:

- Mordangas – Kāņu ezers (Ģibuļu pagasts), kur kā būtiskākais riska cēlonis ir punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni);
- Usmas ezers (robežojas ar Talsu novada Ģibuļu pagastu) – arī punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni);
- Lubezers (Valdemārpilī) - izklīdētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi;
- Sasmakas ezers (Valdemārpilī, Laidzes pagastā) - punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni), izklīdētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi;
- Laidzes ezers (Laidzes pagastā) - punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni), izklīdētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi.

Upes kā riska objekti Talsu novadā šajā normatīvajā aktā nav minētas.

Saskaņā ar Ministru kabineta 12.03.2002. noteikumiem Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti" 2.¹pielikumu:

- Abava no Pūres līdz Rendai ir noteikta par prioritāru karpveidīgo zivju ūdeni;
- Dursupe posmā no Dursupes līdz grīvai - par prioritāru lašveidīgo zivju ūdeni;
- Dzedrupe posmā Dzedriem līdz grīvai - par prioritāru lašveidīgo zivju ūdeni;
- Raķupe posmā no Ameles līdz grīvai un Roja posmā no Lubes līdz grīvai – par prioritāru lašveidīgo zivju ūdeni.

Ventas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā novērtēts, ka Talsu novada prioritārie zivju ūdeņi atbilst tiem izvirzītajām kvalitātes prasībām⁹.

Saskaņā ar Civillikuma 1. pielikumu, Talsu novadā ir šādi publiskie virszemes ūdeņi: ezeri - Engures ezers (daļa atrodas arī Tukuma novadā un Mērsraga pagastā) un Sasmakas ezers (Valdemārpils ezers, Ārlavas ezers), kā arī upes - Abava (no Viesatas upes ietekas līdz ietekai Ventā) un Roja (no Lubes dzirnavām līdz ietekai Rīgas jūras līcī).

Ezeri, kuros zvejas tiesības pieder valstij, saskaņā ar Civillikuma 2. pielikumu: Gulbju ezers (Ģibuļu pagastā), Laidzes ezers (izņemot platību ar zemes kadastra Nr.8837120009, Laidzes pagastā), Lubezers (Ārlavas pagastā), Mordangas - Kāņu ezers (Ģibuļu pagastā), Plunču ezers (Ģibuļu pagastā) un Spāres ezers (Ģibuļu pagastā). Arī Rojas upē no Lubes dzirnavām līdz ietekai Rīgas jūras līcī zvejas tiesības pieder valstij saskaņā ar Civillikuma 3. pielikumu.

Talsu novadā neviens ūdensobjekts, ko izmanto kā peldēšanās vietu, nav iekļauts Veselības inspekcijas oficiāli novēroto iekšzemes peldvietu sarakstā, kas apstiprināts ar 2017. gada 28. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 692 "Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība" 2. pielikumu. Oficiālās peldvietas ūdens kvalitātes monitoringu par valsts budžeta līdzekļiem katru gadu veic Veselības inspekcija. Ūdens paraugi tiek ņemti peldsezonas laikā no 15. maija līdz 15. septembrim. Saskaņā ar Veselības inspekcijas Peldūdens monitoringa datiem, Talsu novada pašvaldība 2021. gada peldsezonas laikā nav veikusi ūdens paraugu pārbaudi nevienā neoficiālā peldēšanās vietā.¹⁰ 2021. gada jūnijā un septembrī pašvaldība veica peldūdens kvalitātes analīzes Vilkmuižas un Talsu ezerā, Talsos, rezultāti atbilda normatīvo aktu prasībām - *Escherichia coli* skaits un *Zarnu enterokoku* skaits nepārsniedza normatīvajos aktos noteiktos mērķlielumus. Testēšanas pārskatos (Nr.PV-2021-P-669306.01 Vilkmuižas ezeram un Nr.PV-2021-P-669307.01 Talsu ezeram) minēts, ka zilaļģu un citu fitoplanktona aļģu ziedēšana – nav, naftas produkti – nav, virsmas aktīvās vielas – nav, piesārņojums ar peldošiem un citiem atkritumiem - nav. Pārējās neoficiālajās peldēšanās vietās pašvaldība peldūdens kvalitātes analīzes veic tikai īpašos gadījumos, piemēram, ja tiek rīkotas bērnu vasaras nometnes. Veselības inspekcija iesaka pašvaldībai pārskatīt monitorēto neoficiālo peldvietu skaita palielināšanas nepieciešamību, kā arī izvērtēt peldvietu tālāku attīstību – papildu oficiālo peldvietu izveides.

Savukārt avotā pie Talsu ezera promenādes, kur arī pašvaldība 2021. gada jūnijā veica avota ūdens analīzes, testēšanas rezultāti uzrādīja, ka *Escherichia coli* skaits, *Koliformu* skaits un *Zarnu enterokoku* skaits neatbilst normatīvajos aktos noteiktajiem mērķlielumiem.

Talsu novada iedzīvotāju rekreācijai ir ierīkotas gan telšu vietas, gan laivu bāzes, gan atpūtas vietas, makšķernieku vietas pie ūdeņiem – piemēram, pie Sasmakas ezera, Spāres ezera, Mundigu ezera,

⁹ Kvalitātes prasības nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr.118 "Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti"

¹⁰ <https://www.vi.gov.lv/neoficialo-peldvietu-udens-kvalitate-2021-gada-peldsezona>

Lubezera, Usmas ezera, Abavas rumbas, u.c. ūdensobjektiem. Labiekārtotas tiek arī pilsētu (Talsu, Sabiles, Valdemārpils) un pagastu ciemu centru teritorijās esošo ūdensobjektu ūdensmalas un to piegulošās teritorijas. Vairākās novada apdzīvotās vietās tomēr vēl trūkst publiski izmantojamu atpūtas vietu pie ūdeņiem vai teritoriju labiekārtojuma līmenis ir nepietiekams (pie Tiņģeres dīķa, pie Stendes upes Ģibuļu pagasta Pastendē (pie brūža) un Lībagu pagasta Dižstendē, pie Dursupes ezera Balgales pagastā, pie Laidzes ezera, Vandzenes pagastā pie Uguņu ezera, pie Dārtes ezera un Zemeņu dambja).

Talsu novadā pazemes saldūdeņi ir galvenais dzeramā ūdens avots gan pilsētās, gan apdzīvotajās vietās laukos. Talsu novadā dzeramo ūdeni centralizētas ūdensapgādes vajadzībām iegūst no pazemes ūdeņiem. Lielākā daļa šo resursu koncentrēta pirmskvartāra vecuma, Arukilas – Amatas svītas, ūdeni nesošajos iežos. Neliela daļa sastopama arī kvartāra perioda iežos. VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra" datu bāzē "Latvijas derīgo izrakteņu kadastrs" no Talsu novada šajā reģistrā ir iekļautas divas saldūdens atradnes: "Daģi" (Talsu pilsētā tiek izmantota pilsētas centralizētajā ūdensapgādē) un "Stende" (Stendē, nedarbojas), kā arī viena sālsūdens pazemes ūdeņu atradne – "Valdemārpils 1" (nedarbojas, sāļūdens zivju audzēšanai). Novada pazemes ūdeņu resursi ir pietiekami dzeramā ūdens apgādes vajadzībām. Ieviešot ūdenssaimniecības projektus novada apdzīvotajās vietās, ir jāapzina visi ūdensapgādes urbumi un jāprecizē to turpmākā izmantošana. Teritorijas plānojuma grozījumu Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 6. pielikumā dots apkopojums un aizsargjoslas par centralizētajā ūdensapgādē izmantotajiem urbumiem, informācija attēlota arī Grafiskās daļas kartēs.

Informācija par ūdens ņemšanu un izmantošanu kopā Talsu novada teritorijā no 2017. – 2020. gadam apkopota 3. un 4. tabulā.

TABULA 3: ŪDENS IEGUVES APJOMI, AVOTI UN IEGUVES VIETU SKAITS¹¹

Gads	Ūdens ņemšana no dabīgajiem ūdens avotiem, tūkst. m ³					
	Kopā	Vietu skaits	t.sk. izmērīts	Virszemes	Pazemes	Lietusūdeņi
2020.	1654,502	68	1654,502	472,064	1182,438	18,118
2019.	1498,482	67	1498,482	314,146	1184,336	14,314
2018.	1617,264	67	1617,264	447,143	1170,121	2,533
2017.	1522,51	67	1521,51	403,189	1119,321	139,119

Vairāk nekā 70% no kopējā iegūtā ūdens apjoma tiek izmantoti komunālajām vajadzībām, bet pārējie ražošanas uzņēmumu, zemnieku saimniecību un citu juridisku personu vajadzībām. Vairāki lieli Talsu pilsētas uzņēmumi - AS "Talsu piensaimnieks", SIA "Talsu gaļa plus", AS "Talsu autotransports" ūdeni iegūst katrs no savas ūdens ieguves sistēmas (urbumiem).

¹¹ Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-ūdens"

TABULA 4: ŪDENS IZMANTOŠANA

Gads	Ūdens lietošana, tūkst. m ³				
	Kopā	t.sk. ražošanas vajadzībām	t.sk. komunālām, sadzīves vajadzībām	Atgriezeniskās sistēmās	Ūdens zudumi
2020.	1482,26	755,134	727,126	0	173,171
2019.	1325,566	581,526	744,04	0,122	175,987
2018.	1439,341	687,233	752,108	5,893	172,351
2017.	1464,625	676,379	788,246	2,897	58,576

Individuālajai ūdens apgādei savrupmājās un nelielās apdzīvotās vietās lieto arī gruntsūdeņus. Šim nolūkam izmanto dažādu konstrukciju grodu akas, retāk urbumus līdz 20 m dziļumam vai adatfiltrus un, kur iespējams arī dabiskos avotus.

Centralizēto ūdensapgādes urbumu un to ekspluatācijas aizsargjoslas noteiktas un attēlotas Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskās daļas kartēs un uzskaitītas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4. pielikumā.

3.3. VIDES KVALITĀTE

3.3.1. GAISA KVALITĀTE

Galvenie gaisa piesārņojuma avoti, kas rada izmešus atmosfēras gaisā, ir autotransports un stacionārie objekti. Kaut gan novadā netiek veikti gaisa kvalitātes novērojumi, kuros tiktu iegūta informācija par gaisa kvalitāti, izvērtējot datus par auto transporta intensitāti un stacionāro avotu izmešiem var secināt, ka gaisa kvalitāte novadā kopumā ir laba.

Viens no prioritārajiem uzdevumiem ir transporta infrastruktūras kvalitātes uzlabošana, grants seguma nomaiņa - asfaltēšana, kas samazinātu atmosfērā nonākošo cietao daļiņu (putekļu u.c.) emisiju daudzumu un uzlabotu ceļu drošību un pārvietošanos pa tiem. Talsu novadā atrodas vairākas degvielas uzpildes stacijas (DUS), kas nodarbojas ar naftas produktu mazumtirdzniecību, kas ir iesniegušas valsts statistikas atskaiti "Nr.2-Gaiss". Stacionāro avotu ietekme uz gaisa kvalitāti vērtējama kā zema. Izplatītākie stacionārie piesārņojuma avoti ir katlu mājas, kā arī degvielas uzpildes stacijas, naftas bāzes un atsevišķas ražotnes. No stacionārajiem avotiem nozīmīgākie ir novada centralizētās siltumapgādes sistēmas katlu mājas. Siltumenerģijas ražošanas organizāciju un piegādi Talsu novada 17 centralizētajām katlu mājām veic pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Talsu namsaimnieks". 2020. gadā pabeigti darbi pie siltumapgādes projektiem Valdemārpilī pārbūvējot katlu māju, uzstādot jaunas iekārtas un izbūvējot savienojošo posmu, paaugstinot sistēmas efektivitāti un samazinot siltumenerģijas zudumus siltumtrasē, savukārt 2021. gadā pabeigts projekts "Siltuma avota efektivitātes paaugstināšana Talsu novada Laidzē".

Atbilstoši pieejamajai informācijai, uzņēmumiem izsniegtajās A, B un C kategorijas piesārņojošās darbības atļaujās norādītie emisiju atmosfērā limiti netiek pārsniegti.

Galvenās piesārņojošās vielas izmešos no sadedzināšanas iekārtām 2019. gadā¹²:

Iekārtu skaits	Kopā izmeši, t	Cietās izkļiedētās daļiņas	Oglekļa dioksīds	Oglekļa oksīds	PM ₁₀	PM ₂	Slāpekļa dioksīds	Slāpekļa oksīdi (NO _x)	Sēra dioksīds
187	1 147,6286	17,0378	1 006,4351	62,6182	22,1944	10,0324	19,6192	7,4318	2,2597

Gads	Iekārtu skaits	Kopā izmeši, t
2018.	183	1 091,7802
2017.	163	1 415,1337
2016.	168	1 193,114

Galvenās piesārņojošās vielas izmešos no sadedzināšanas iekārtām, kas tiek izmantotas specifiskiem ražošanas procesiem 2019. gadā¹³:

Iekārtu skaits	Kopā izmeši, t	Acetons (dimetilketons)	Cietās izkļiedētās daļiņas	Metanols (metilspirts)	Metil-acetāts	Oglekļa dioksīds	Oglekļa oksīds	PM ₁₀	PM ₂
65	2 758,8971	0	11,3781	0	0	2 611,444	73,918 1	4,62 36	0,67 65
		Slāpekļa dioksīds	Slāpekļa oksīdi (NO _x)	Sodrēji (tehniskais ogleklis)	Sēra dioksīds	Sēra oksīdi (NO _x)			
		45,3734	11,4764	0	0,007	0			

Gads	Iekārtu skaits	Kopā izmeši, t
2018.	75	1 814,6734
2017.	81	2 254,718
2016.	85	1 893,9485

Gaistošos organiskos savienojumus (GOS) emitējošās iekārtas un GOS emitējošās iekārtas, kurās izmanto GOS saturošus šķīdinātājus 2019. gadā novadā bija 57, šo iekārtu kopējie izmeši sastādīja 16,6269 t/gadā¹⁴:

Gads	Iekārtu skaits	Kopējie izmeši, t/a
2019.	57	16,6269
2018.	56	15,7156
2017.	49	16,2226
2016.	49	24,1648

Savukārt no visām pārējām iekārtām, kopumā 63 iekārtas, emitēto izmešu daudzums 2019. gadā sastādīja 25,1937 t. Kā kurināmo apdzīvoto vielu katlu mājās arvien vairāk izmanto malku un šķeldu. Aizstājot sēru saturošo kurināmo (akmeņogles, mazutu un dīzeļdegvielu) ar koksni vai dabas gāzi, ir samazinājušies sēra dioksīda izmeši gaisā.

¹² Avots: Publiskās atskaites, "Nr.2 – Gaiss" kopsavilkums (LVĢMC)

¹³ Avots: Publiskās atskaites, "Nr.2 – Gaiss" kopsavilkums (LVĢMC)

¹⁴ Avots: Publiskās atskaites, "Nr.2 – Gaiss" kopsavilkums (LVĢMC)

Kā kurināmais siltuma vai elektroenerģijas ražošanai 2020. gadā ir lietots¹⁵:

Kurināmā veids	Iekārtu skaits	Kopā (tonnas)
Granulas	9	881,238
Koksne	4	1 730,25
Sašķidrinātā gāze	1	366,208
Malka	13	2 513,49
Šķelda	9	8 253,801

SIA "Talsu namsaimnieks" siltumenerģijas ražošanai izmanto koksnes šķeldu, zāģskaidas, malku, koksnes granulas.

Kā kurināmais tehnoloģiskajā procesā 2020. gadā ir lietots¹⁶:

Kurināmā veids	Iekārtu skaits	Kopā (tonnas)
Dīzeļdegviela	3	9,171
Granulas	2	373,3
Koksne (pārējais)	3	10 983
Sašķidrinātā gāze	9	306,648
Šķelda	2	4 453

3.3.2. MOBILO AVOTU EMISIJAS UN TROKŠŅA LĪMENIS

Novada teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš Rīga–Ventspils (A10 (E22)), valsts reģionālie autoceļi Talsi–Dundaga–Mazirbe (P125), Valdgale–Roja (P126), Talsi–Upesgrīva (P127), Sloka–Talsi, (P128), Talsu apvedceļš (P129), Talsi–Stende–Kuldīga (P120), Līgas-Kandava-Veģi (P130), Tukums-Ķesterciems-Mērsrags-Kolka (P131), kā arī 47 valsts vietējie autoceļi un pašvaldības ceļi. Novada teritorijā ir samērā blīvs autoceļu tīkls.

Talsu novada teritoriju šķērso valsts nozīmes dzelzceļa līnija Zilupe–Krustpils–Jelgava–Tukums II–Ventspils, ko izmanto kravu tranzītam.

VAS "Latvijas valsts ceļi" dati par diennakts vidējo satiksmes intensitāti liecina, ka kopējā satiksmes intensitāte uz valsts vietējiem autoceļiem novadā būtiski nav mainījusies, palielinājusies uz atsevišķiem autoceļiem – V1378, V1385, V1399, V1401, V1402, V1405, V1410, V1411, V1414, kā arī valsts galvenā autoceļa A10 un reģionālajiem autoceļiem. Intensīvākā autotransporta plūsma novadā ir pa valsts galveno autoceļu A10 (E22) Rīga – Ventspils. 2020. gadā kopējā satiksmes gada vidējā diennakts intensitāte uz autoceļa A10/E22 Talsu novada robežās bija 4685 automašīnas/diennaktī, 18% no satiksmes intensitātes sastādīja kravas transports.¹⁷

Piesārņojošās vielas autotransporta radītajās emisijās ir slāpekļa oksīdi, putekļi un oglekļa monoksīds.

Talsu novadā trokšņa līmeņu pētījumi nav veikti. Transporta un ražošanas uzņēmumu radītie trokšņa līmeņi novadā kopumā ir zemi, augstāki tie ir dzelzceļa Rīga - Ventspils (Stendē, Virbu, Lībagu un Ģibuļu pagastos) un valsts autoceļa A10 Rīga - Ventspils (Strazdes, Lībagu un Ģibuļu pagastā) tiešā tuvumā. Taču, salīdzinot transporta intensitātes, transporta infrastruktūras izvietojumu novadā, var uzskatīt, ka trokšņa līmenis nepārsniedz Ministru kabineta 07.01.2014. noteikumus Nr.16 "Trokšņa

¹⁵ Avots: Publiskās atskaites, "Nr.2 – Gaiss" kopsavilkums (LVGMC)

¹⁶ Avots: Publiskās atskaites, "Nr.2 – Gaiss" kopsavilkums (LVGMC)

¹⁷ AS "Latvijas valsts ceļi" Statistikas dati, Satiksmes intensitāte

novērtēšanas un pārvaldības kārtība” noteiktos robežlielumus.

Teritorijā reģistrēto transportlīdzekļu skaits un tā dinamika ir viens no rādītājiem, kas raksturo piesārņojuma emisijas no mobilajiem avotiem.

TABULA 5: REĢISTRĒTIE TRANSPORTLĪDZEKĻI

Gads	Vieglie	Kravas	Autobusi	Motocikli, tricikli	Piekabes, puspiekabes	Kvadracikli	Mopēdi	KOPĀ
2021.	8218	833	7	297	998	15	498	10866
2020.	8045	808	8	250	933	13	488	10545
2019.	7819	764	9	229	844	8	466	10139
2018.	7595	717	9	217	760	8	449	9755
2017.	7330	653	11	185	680	6	430	9295
2016.	7485	662	11	204	685	10	420	9477
2015.	7176	635	12	198	646	12	394	9073
2014.	6857	626	18	193	606	13	367	8680

3.3.3. VIRSZEMES ŪDEŅU KVALITĀTE

Ūdens resursu apsaimniekošanas mērķis ir nodrošināt labas kvalitātes ūdeņus, veicinot to ilgtspējīgu un apdomīgu izmantošanu. Latvijai un līdz ar to arī Talsu novadam ir saistošas Eiropas kopienas Ūdens struktūrdirektīvas (2000/60/EC) prasības. Latvijas teritorijas iedalījums upju baseinu apgabalos un vispārīgi ūdeņu kvalitātes mērķi ir noteikti Ūdens apsaimniekošanas likumā. Šo mērķu sasniegšanai jāveic pasākumi, lai vienlaicīgi izpildītu MK 27.05.2003. noteikumus Nr.31 “Noteikumi par upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāniem un pasākumu programmām”. Atbilstoši Direktīvā 2000/60/EK noteiktajam 6 gadu ciklam, 2021. gadā tika apstiprināts Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāns nākamajam apsaimniekošanas termiņam, t.i., 2022. – 2027. gadam.

Lai sasniegtu labu ūdeņu stāvokli, ir nepieciešama ūdens resursu plānošanas jautājumu integrēšana attīstības plānošanā, jāveido cieša praktiska sadarbība un informācijas apmaiņa sadarbība starp plānošanas reģioniem, pašvaldībām un citām ieinteresētajām pusēm.

Talsu novada virszemes ūdensobjektu ekoloģiskā kvalitātes aktuālākais vērtējums ir veikts Ventas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāna izstrādes ietvaros. Informācija par šo vērtējumu, tāpat arī ūdens kvalitāti ietekmējošiem faktoriem un kāda ūdensobjekta kvalitāte (vides kvalitātes mērķiem) ir apkopota 6. tabulā.

TABULA 6: TALSU NOVADA ŪDENSOBJEKTU EKOĻOĢISKĀS KVALITĀTES NOVĒRTĒJUMS, TO IETEKMĒJOŠIE FAKTORI UN VIDES KVALITĀTES MĒRĶI¹⁸

Kods	Ūdensobjekta nosaukums	Ekoloģiskā kvalitāte (2016.-2021. g.)	Riska ūdensobjekts, MK noteikumi Nr.418 ¹⁹ , 31.05.2011.	Kvalitāti ietekmējošie būtiskākie faktori	Sasniedzamā ekoloģiskā kvalitāte, kāda bija jāsasniedz 2015. g.
V032	Abava	3	Nav	Slodze no ūdens regulēšanas pietekās	Augsta

¹⁸ Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāns 2016. - 2021. gadam

¹⁹ Saskaņā ar Ministru kabineta 31.11.2011. noteikumiem Nr.418 “Noteikumi par riska ūdensobjektiem”

V069	Stende	5	Nav	Slodze no Dižstendes HES, >75% garumā ūdens regulēšana	Laba
V072	Raķupe	3	Nav	-	Augsta
V078	Tirukšupe	3	Nav	Būtisks risks no slodzes - >75% garumā ūdens regulēšana	Laba
V083	Roja	3	Nav	Būtisks risks no slodzes - >75% garumā ūdens regulēšana	Laba
V087	Dursupe	3	Nav	Nenozīmīgas morfoloģiskās izmaiņas	Laba
V088	Dzedrupe	2	Nav	-	Laba
E020	Gulbju ezers	3	Nav	-	Laba
E021	Kleinis	3	Nav	-	Laba
E022	Mordangas-Kāņu ezers	3	Ir	Punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni)	Laba
E023	Usmas ezers	3	Ir	-	Laba
E024	Spāres ezers	3	Nav	-	Laba
E026	Lubezers	3	Ir	Izkliedētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi	Laba
E027	Sasmakas ezers (Valdemārpils ez., Ārlavas ez.)	3	Ir	Punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni), izkliedētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi	Laba
E028	Laidzes ezers	3	Ir	Punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni), izkliedētais piesārņojums un hidromorfoloģiskie pārveidojumi	Laba
E029	Engures ezers	2	Nav	-	Laba

Būtiskākie ūdensobjektu ekoloģisko kvalitāti noteicošie faktori ir punktveida un izkliedētais piesārņojums. Punktveida piesārņojumu ir radījušas komunālās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, piesārņojošo vielu noplūde no piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām. Galvenie punktveida piesārņojumu radošie avoti ir – sadzīves un rūpnieciskie notekūdeņi, notekūdeņu attīrīšanas iekārtās radušās dūņas, kas izvietotas dūņu laukos un teritorijas, kas ir klasificētas kā piesārņotās vietas.

Izkliedēto piesārņojumu pārsvarā rada dabiskā barības vielu noplūde no meža zemēm un, daļēji arī no lauksaimniecības zemēm. Sasmakas un Laidzes ezeru ūdeņus ietekmē tūrisma radītā slodze,

nepietiekams apmeklētāju plūsmu plānojums un atpūtas vietu labiekārtojums. Tādēļ, turpinot tūrisma attīstību novadā, vienlaikus ir jādomā par tūristu (apmeklētāju) plūsmu regulēšanu un tūrisma infrastruktūras izveidi, nodrošinot vides prasību ievērošanu. Vēl viens no ūdensobjektiem, kura ekoloģisko kvalitāti iespējams ietekmēt tūrisma jomas attīstība (rekreācijas teritoriju radīto barības vielu ieplūde ezerā) ir Usmas ezers, kas gan neatrodas Talsu novada teritorijā, bet robežojas ar Talsu novada Ģibuļu pagastu. Rekreatīvās teritorijas attīstības ietekme uz ezera ekoloģisko kvalitāti ir tikai viena no ietekmēm un ne pati būtiskākā. Usmas ezera lielākā problēma ir ūdens līmeņa svārstības, kas ir aktuāla jau no 1927.gada. Ūdens līmeņa paaugstināšanās Usmas ezerā negatīvi ietekmēt tūrisma attīstību, jo ūdens noskalo smilšainās pludmales, tās pārpurvojas, tiek izpostītas ezera krastā iekārtotās atpūtas vietas. Usmas ezerā veidojas arī ezeriem neraksturīgā krasta erozija, jo kopš 1927. gada līdz mūsdienām ūdens līmenis paaugstinājies par 0,6 metriem. Ezers diezgan strauji aizaug, tajā paaugstinās fosfora līmenis, tādēļ ir jāmeklē ilgtspējīgi risinājumi.

Ventas upju baseina apgabala ūdeņu ķīmiskā kvalitāte, vērtējot pēc prioritāro un bīstamo vielu koncentrācijām virszemes ūdeņos, ir novērtēta kā laba. Jāatzīmē gan, ka par daudziem ūdensobjektiem Talsu novadā nav informācijas par šo vielu koncentrācijām ūdeņos. Virszemes ūdeņu ķīmiskais monitorings - prioritāro un bīstamo vielu koncentrāciju mērījumi ūdenī un/vai biotā un/vai sedimentos - 2015. – 2019. gadā nav veikts monitoringa stacijās, kas atrodas Talsu novadā. Attiecībā uz ūdensobjektiem, kuru daļbaseini vismaz 5 % no to platības atrodas Talsu novadā un ūdensobjekts vismaz daļēji atrodas Talsu novadā, prioritāro vielu koncentrāciju mērījumi zivīs un gliemjos ir veikti ūdensobjektos Raķupe (V072), bet ūdenī – nav veikti. Kopējā ūdensobjektos Raķupe (V072) ķīmiskā kvalitāte ir slikta, ko nosaka BDE summas un dzīvsudraba koncentrāciju vides kvalitātes normatīvu pārsniegumi zivīs. Attiecībā uz bīstamajām vielām ūdensobjektos ūdenī mērītas cinka un vara koncentrācijas, kas iekļautas ūdensobjektu ekoloģiskās kvalitātes novērtējumā. Sedimentu mērījumi uz novadu attiecošajos virszemes ūdensobjektos 2015. – 2019. gadā nav veikti.

3.3.4. PAZEMES ŪDEŅU KVALITĀTE

Atbilstoši Latvijas teritorijas iedalījumam pazemes ūdensobjektos²⁰ Talsu novads atrodas divos pazemes ūdensobjektos D2 un D3. Pazemes ūdeņi novadā barojas no nokrišņiem, kas izfiltrējas caur aerācijas zonu un pārtek no augstāk iegulošiem ūdens horizontiem uz zemākiem. Pazemes ūdeņu barošanās nosaka arī to aizsargātību pret piesārņojumu. Talsos un to apkārtnē ir artēzisko ūdeņu resursu papildināšanās apgabals, kas ir ar augstu piesārņojuma risku. Ap šo zonu uz dienvidiem un rietumiem no Talsiem, kā arī Lubezeres apkārtnē ir zona ar vidēju piesārņojuma risku (artēzisko ūdeņu tranzīta zonas). Pārējā novada teritorija – pārsvarā uz ziemeļiem no Talsiem ir artēzisko ūdeņu augšupejošās plūsmas apgabali, kas ir ar zemu piesārņojuma risku. Lokālas depresijas piltuves ir novērotas ūdensgūtnu aptveres zonās Talsos, Sabilē, Stendē, taču to laukumi ir nelieli.

Lai novērstu pazemes ūdeņu piesārņošanu, ir jāveic urbumu inventarizācija novada teritorijā un pēc inventarizācija rezultātiem jāveic urbumu tamponēšana, kurus ir plānots slēgt.

Saskaņā ar Ventas upju baseinu apgabala apsaimniekošanas plāna 2016. – 2021. gadam datiem Talsu novadā galvenie pazemes ūdeņu punktveida piesārņojuma avoti ir A kategorijas piesārņojošas darbības uzņēmumi, kuru darbība saistīta ar atkritumu saimniecību un lauksaimniecību. Vēl kā piesārņojuma avoti norādītas degvielas uzpildes stacijas, piesārņotās vietas (Stendē – naftas bāze) un bijušās pesticīdu noliktavas.

²⁰ Artēziskā baseina daļas, kas ir hidrauliski izolētas viena no otras

Pazemes ūdeņi atbilst dzeramā ūdens nekaitīguma obligātajām prasībām²¹, izņemot paaugstinātu dzelzs saturu un duļķainību, ko nosaka pazemes ūdeņu dabiskais sastāvs. Pēc valsts kārtējā monitoringa 2019. gada rezultātiem, ko veic Veselības inspekcija, Talsu novadā netika konstatētas dzeramā ūdens kvalitātes neatbilstība.²² Dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanai novadā ir realizēti un arī turpmāk paredzēti vairāki ūdenssaimniecības attīstības projekti apdzīvotās vietās.

3.3.5. NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA UN PALIEKOŠAIS PIESĀRŅOJUMS

Kopējais apkārtējā vidē novadītais notekūdeņu daudzums Talsu novadā pēdējo gadu laikā ir stabilizējies (7. tabula) robežās līdz 940,064 tūkst. m³ gadā, izņemot 2017. gadu. 2017. gadā novadā bija 42 izplūdes vieta, lielākie notekūdeņu daudzumi apkārtējā vidē tiek novadīti no pilsētu notekūdeņu attīrīšanas iekārtām. Salīdzinoši lielo izplūžu skaitu nosaka novada ģeogrāfiskais novietojums, novada platība, kā arī tas, ka atsevišķās apdzīvotajās vietās apkārtējā vidē tiek novadīti lietus notekūdeņi. Virszemes ūdeņos novadīto notekūdeņu kvalitāte pēdējos gados ir uzlabojusies, jo novadā tiek īstenoti ūdenssaimniecības projekti.

TABULA 7: TALSU NOVADĀ APKĀRTĒJĀ VIDĒ NOVADĪTO NOTEKŪDEŅU DAUDZUMS²³

Gads	Novadīšanas vietu skaits (izplūdes)	Kopā novadītie notekūdeņi, tūkst. m ³	Tai skaitā					
			ar att. norm. tīri	ar att. norm. netīri	bez att. norm. tīri	bez att. norm. netīri	lietus	citi
2020.	41	940,064	911,784	9,825	16,256	0	2,2	0,0
2019.	40	876,301	843,46	15,121	15,532	0	2,188	0,0
2018.	41	842,667	446,716	378,935	14,828	0,0	2,188	0,0
2017.	42	983,265	931,25	38,622	11,205	0,0	2,188	0,0

Talsu novadā 2020. gadā darbojās 32 bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (NAI). Tajās attīrīto notekūdeņu daudzumi saistībā ar attīrīšanas pakāpi ir sniegti 7. tabulā. Aptuveni piektajai daļai no kopējā attīrītā notekūdeņu daudzuma tiek veikta pirmējā attīrīšana. Notekūdeņu attīrīšanas ietaises un to sanitārās aizsargjoslas noteiktas un attēlotas Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskās daļas kartēs un uzskaitītas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 8. pielikumā.

Novadā darbojas arī 3 mehāniskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (Talsos – 2 un Virbu pagastā – 1), ar kopējo jaudu 200 tūkst. m³/dnn un kurās tiek veikta pirmējā attīrīšana, izņemot Virbu pagasta mehānisko attīrīšanas iekārtu. 2020. gadā notekūdeņu daudzums no mehāniskām attīrīšanas iekārtām sastādīja 17,413 tūkst. m³.

Talsu pilsētas notekūdeņi tiek attīrīti Ģibuļu pagasta Pastendē, kur esošās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ir pārbūvētas Talsu ūdenssaimniecības projekta pirmajā kārtā. Uz šīm NAI tiek novadīti arī notekūdeņi no Laidzes pagasta Zvirgzdu ciema un Ģibuļu pagasta Pastendes ciema. Attīrīšanas iekārtas, tāpat kā centralizētās kanalizācijas sistēmas tīklus apsaimnieko SIA "Talsu ūdens". Centralizēto kanalizācijas sistēmu, kura ir pieslēgta Pastendes NAI, izmanto apmēram 70% Talsu pilsētas iedzīvotāju. Daļai no Talsos esošajām ēkām nav izbūvēti kanalizācijas izvadi uz kolektoriem, un notekūdeņi tiek novadīti uz izvedamajām tvertnēm, no kurām tie tiek nogādāti attīrīšanai NAI. Centralizētās kanalizācijas sistēmu, t.sk. arī notekūdeņu attīrīšanas iekārtu pārbūves novadā tiek

²¹ Nosaka Ministru kabineta 17.11.2017. noteikumi Nr.671 "Dzeramā ūdens obligātās nekaitīguma un kvalitātes prasības, monitoringa un kontroles kārtība"

²² Avots: Veselības inspekcija, Pārskats par dzeramā ūdens kvalitāti un uzturēšanos 2019. gadā

²³ Avots: VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Valsts statistiskais pārskats Nr.2-Ūdens"

veiktas ūdenssaimniecības projektos pa kārtām.

TABULA 8: BIOLOĢISKAJĀS ATTĪRĪŠANAS IEKĀRTĀS ATTĪRĪTO NOTEKŪDEŅU DAUDZUMS, TO SADALĪJUMS PA ATTĪRĪŠANAS PAKĀPĒM²⁴

Gads	Skaits	Jauda, tūkst.m ³ /dnn	Notekūdeņu daudzums, tūkst m ³ /gadā	Attīrīšanas pakāpe	
				Pirmējā attīrīšana	Otrējā attīrīšana
2020.	32	6161	888,762	7,27	313,746
2019.	31	6161	829,49	1,867	291,648
2018.	32	6171	795,529	3,637	269,41
2017.	32	6125	936,247	20,677	321,672

Saražoto dūņu daudzums no notekūdeņu attīrīšanas iekārtām (Abavas, Balgales, Laidzes, Vandzenes, Virbu, Ģibuļu, Ķūļciema pagastiem un Valdemārpils) 2020. gadā sastādīja 316,341 tūkst. m³, no kurām tikai 0,08 tūkst. m³ tika neapstrādātas, bet pārējās apstrādātas. Izmantoto dūņu daudzums 2020. gadā sastādīja 316,261 tūkst. m³/gadā. Viss daudzums tika izmantots lauksaimniecībā.

Ūdenssaimniecības infrastruktūras raksturojums Talsu novada teritoriālās vienībās, ko apsaimnieko pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Talsu ūdens" un Vandzenes pagasta komunālās saimniecības kooperatīvā sabiedrība "CENTRS"²⁵:

Teritoriālā vienība	Ūdensapgādes tīklu kopgarums	Kanalizācijas tīklu kopgarums	Centralizēto artēzisko urbumu skaits	Projekti realizētie/plānotie
SIA "Talsu ūdens"				
Balgales pagasts	1,420 km	1,240 km	1	Ūdenssaimniecības attīstība Talsu novada Balgales pagasta Dursupes ciemā.
Ģibuļu pagasts	11,348 km	4,065 km	4	"Ūdenssaimniecības attīstība Talsu rajona Ģibuļu pagasta Spārē"; "Ūdenssaimniecības attīstība Talsu rajona Ģibuļu pagasta Pastendē".
Īves pagasts	1,195 km	1,576 km	2	Ūdenssaimniecības attīstība Īves pagasta ciemā Tiņģere.
Ķūļciema pagasts	1,050 km	0,75 km	1	Ūdenssaimniecības rekonstrukcija Ķūļciemā.
Laidzes pagasts	4,963 km	1,77 km	6	Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Laidzes pagasta, Laidzes ciemā. Atjaunot NAI "Stūrīši" un "Skola" Laidzes pagastā.
Laucienes pagasts	6,906 km	3,724 km	7	Ūdenssaimniecības attīstība Talsu novada Laucienes ciemā.
Lībagu pagasts	10,209 km	12,883 km	4	Ūdenssaimniecības attīstība Talsu rajona Lībagu pagasta Mundigciemā. Ūdenssaimniecības attīstība Talsu rajona Lībagu pagasta Dižstendē.
Lubes pagasts	2,3987 km	2,827 km	1	Lubes pagasta Anužu ciema ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība.
Strazdes pagasts	1,175 km	1,098 km	2	Ūdenssaimniecības attīstība Strazdes

²⁴ Avots: Valsts statistiskais pārskats "Nr.2-Ūdens" (LVĢMC)

²⁵ Avots: Talsu novada attīstības programma 2014. - 2020. gadam, SIA "Talsu ūdens" vidēja termiņa darbības stratēģija 2020. - 2022. gadam

				pagasta ciemā Strazdē.
Valdgailes pagasts	7,259 km	4,984 km	3	Ūdenssaimniecības attīstība Talsu rajona Valdgailes pagasta Pūnās.
Virbu pagasts	6,255 km	4,767km	5	Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Virbu pagasta Jaunpagasta ciemā.
Talsi	42,305 km	43,807 km – pašteses vadi, 2,662 km - spiedvadi	6	Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Talsos. Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Talsos, II kārtā.
Stende	17,18 km	8,328 km	2	Stendes pilsētas ūdenssaimniecības attīstības projekts. Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Stendē, II kārtā.
Sabile, Abavas pagasts	7,93897 km	6,678 km	13	Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Sabiles pilsētā II kārtā. Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība Sabiles pilsētā.
Valdemārpils, Ārlavas pagasts	10,84 km	13,105 km	7	Ūdenssaimniecības attīstība Valdemārpilī. Ūdenssaimniecības attīstība Valdemārpilī, 2.kārtā. Ūdenssaimniecības attīstība Talsu novada Lubezeres ciemā.
KS "CENTRS"				
Vandzenes pagasts	3,51 km	3,42 km	4	-

Kopējais ūdensapgādes tīklu garums Talsu ūdens apkalpes zonā 2019. gadā – 150,62 km un kopējais kanalizācijas tīklu garums SIA "Talsu ūdens" apkalpes zonā 2019. gadā – 114,92 km. Ūdenssaimniecības attīstības projektu mērķi ir uzlabot un sakārtot novadā ūdenssaimniecības infrastruktūru, kas uzlabo gan dzeramā ūdens kvalitāti patērētājiem, gan virszemes ūdeņu kvalitāti, saņemot normatīvo aktu prasībām atbilstoši attīrītus notekūdeņus un nepiesārņo gruntsūdeņus. Projekta ieviešanas rezultātā pieaug iespēja palielināt centralizētas kanalizācijas sistēmas un ūdensapgādes sistēmas klientu skaitu novadā. 2020. gadā centralizētās ūdensapgādes pakalpojumu lietotāju skaits bija 99,3% no iedzīvotāju skaita Talsu pilsētā²⁶ (dati par novadu nav pieejami). 2020. gadā paveiktais Stendes ūdenssaimniecības projekta II kārtas ietvaros:

- 2020. gada 2. pusgadā apsekoti 98% no 92 potenciālajiem pieslēgumiem, veiktas pārrunas ar iedzīvotājiem gan telefoniski, gan klātienē;
- līdz 2020. gada 31. decembrim sasniegti rezultatīvie rādītāji apmēram 180 iedzīvotāji (48 pieslēgumi) kanalizācijas tīkliem;
- visaktīvāk pieslēgusies ir Robežu iela, Stendē, kur sasniegti 75 %, Ozolu iela 70 %, Rožu iela - 62 %, Liepu iela 56 % pieslēguma rādītājs.

Pēc SIA "Talsu ūdens" publiskajā gada pārskatā sniegtās informācijas, iedzīvotāji zemo pieslēgumu aktivitāti visbiežāk pamato ar finansējuma nepietiekamību pieslēguma izbūvei no centralizētajiem ŪK tīkliem līdz dzīvojamai mājai. Turklāt bieži vien jāpārbūvē dzīvojamās mājas iekšējā ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma. Vairums iedzīvotāju, attālāk no ciemu centriem, pat nevēlas

²⁶ Avots: Talsu novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats, 2021.

ūdensapgādes vai kanalizācijas pieslēgumu, jo apzinās, ka būs jāmaksā par ūdenssaimniecības pakalpojumiem, ko vecāka gada gājuma cilvēki un maznodrošinātie iedzīvotāji nevar atļauties.²⁷ Ar Talsu novada domes 2017. gada 29. jūnijā saistošo noteikumu Nr.16 "Par līdzfinansējumu nekustamā īpašuma pieslēgšanai centralizētajai kanalizācijas sistēmai" tiek risināts jautājums par jaunu kanalizācijas pieslēgumu izbūvi iedzīvotājiem, Talsu novada pašvaldībai piešķirot līdzfinansējumu.

Tomēr, neskatoties uz aktīvu ūdenssaimniecības attīstības projektu īstenošanu, Talsu novadā galvenās problēmas ir apdzīvotās vietās, kur ES projekti nav ieviesti. Šajās vietās ir nolietoti cauruļvadi, neapmierinošs NAI darbs un pārmērīgi ūdens zudumi. Daudzās ūdensapgādes sistēmās nav uzskaites vai arī tā tiek veikta neregulāri vai neefektīvi. Joprojām nav vērtēta katras konkrētās ūdensapgādes sistēmas efektivitāte, kā arī nav rasti viennozīmīgi risinājumi notekūdeņu attīrīšanai. Mazo apdzīvoto vietu – ciemu ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu sakārtošanas galvenā problēma ir mazais pakalpojumu saņēmēju skaits attiecībā pret investīciju apjomu, kas nepieciešams ūdenssaimniecības rekonstrukcijai vai izbūvei.

SIA "Talsu ūdens" ir Talsu novada pašvaldības kapitālsabiedrība, kas sniedz regulējamus ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus Talsu, Stendes, Valdemārpils un Sabiles pilsētās, Laidzes pagastā, Lībagu pagastā, Ģibuļu pagasta Pastendes un Spāres ciemā, Ārlavas, Lubes, Valdgales, Īves, Strazdes, Virbu, Abavas, Laucienes, Balgales un Ķūļciema pagastos, kā arī nodrošina notekūdeņu attīrīšanu. Atbilstoši kapitālsabiedrība ir iekļauta ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēju reģistrā.

Ūdensapgādes un kanalizācijas risinājumus plāno, izvērtējot vides riskus un tehniski ekonomisko pamatojumu un atbilstoši paredzot centralizētas vai decentralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas. Teritorijas, kurās ierīkojamas centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas, teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā norāda kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem. Teritorijas plānojuma grozījumos kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN11) noteiktas centralizētās ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorijas Talsos un Stendē, kuras SIA "Talsu ūdens" un pašvaldība noteikušas kā ūdenssaimniecības aglomerācijas teritorijas²⁸. Pilsētās, kas atrodas teritorijās ar īpašiem noteikumiem (TIN11), paredz obligātu centralizētu ūdensapgādi un kanalizāciju šādās apbūves teritorijās: Savrupmāju apbūves teritorijas (DzS), Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas (DzM), Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas (DzD), Publiskās apbūves teritorijas (P) un Jauktas centra apbūves teritorijas (JC). Pilsētās, kas atrodas minētajās apbūves teritorijās (DzS, DzM, DzD, P un JC), bet kuras nav iekļautas teritorijās ar īpašiem noteikumiem (TIN11), kā pagaidu risinājumu līdz centralizētu ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu izbūvei var ierīkot vietējo ūdensapgādi un decentralizētas kanalizācijas sistēmas, paredzot pieslēgšanas iespējas centralizētajiem tīkliem pēc to izbūves. Pēc centralizēto ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu izbūves pieslēgums tiem ir obligāts.

Kopš 2019. gada maija Talsu novadā ir spēkā saistošie noteikumi, kas paredz noteiktu kārtību decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistrēšanai un apsaimniekošanai. Tie ietver Ministru kabineta noteikumos Nr. 384 "Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu" pašvaldībām noteiktos pienākumus. Talsu novada pašvaldība decentralizēto kanalizācijas sistēmu (turpmāk – DKS) reģistra izveidi ir uzticējusi SIA "Talsu ūdens". 2021. gadā uzņēmums aktīvi apzinājis un apsekojis tās 16 Talsu novada teritorijā esošās DKS, uz ko attiecināmi

²⁷ Avots: SIA "Talsu ūdens" Vidēja termiņa darbības stratēģija 2020.-2022. gadam

²⁸ Talsu novada domes 15.03.2012. sēdes lēmums Nr.160 "Par aglomerācijas robežu apstiprināšanu Talsu pilsētā un Stendes pilsētā (prot. Nr.5) un Talsu novada domes 12.09.2013. sēdes lēmums Nr.577 "Par aglomerācijas robežām Talsu pilsētā" (prot. Nr.23, 18.punks)

pašvaldības saistošie noteikumi Talsu novada (administratīvā teritorija līdz 1. jūlijam) teritorijā - Pastendi, Tiņģeri, Laidzi, Zvirgzdiem, Laucieni, Mundigciem, Dižstendi, Anužiem, Strazdi, Lubezeri, Pūņām un Jaunpagastu, un četrām Talsu novada pilsētām – Talsiem, Sabili, Stendi un Valdemārpili. Šajās teritorijās iedzīvotājiem jāreģistrē krājvertnes (asenizācijas) bedres un jānodrošina to atbilstība normatīvajiem aktiem. Ja nepieciešams, tās jāpārbūvē, tāpat jānodrošina to regulāra izvešana – vismaz reizi gadā. Uz 2021. gada novembri DKS reģistrā bija reģistrēti gandrīz 600 ieraksti. DKS apliecinājumi bija jāiesniedz līdz 2021. gada 31. decembrim. SIA "Talsu ūdens" ir apkopojis pieejamos datus par potenciālajam DKS, kas būtu jāreģistrē, kopumā šo objektu skaits ir nedaudz vairāk par 1000²⁹.

3.3.6. ATKRITUMU SAIMNIECĪBA

Atkritumu apsaimniekošana Talsu novadā tiek organizēta saskaņā ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem, Atkritumu apsaimniekošanas valsts plānu 2021. – 2028. gadam.

Novada teritorijā darbojas CSA poligons "Janvāri" Laidzes pagastā, ko apsaimnieko SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība Piejūra". Novadā darbojas ~85 dalīto atkritumu šķirošanas vietas (SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība "Piejūra" tīmekļa vietnē www.piejuraatkritumi.lv ir sagatavota interaktīva karte ar sadzīves atkritumu šķirošanas konteineru novietnēm).

Talsu novada pašvaldība, realizējot pašvaldības funkcijas atkritumu apsaimniekošanas jautājumā, slēdz līgumus ar specializētiem atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumiem.

TABULA 8: RADĪTAIS BĪSTAMO UN SADZĪVES ATKRITUMU DAUDZUMS³⁰

Gads	Bīstamo atkritumu radītais daudzums, tonnas	Sadzīves atkritumu radītais daudzums, tonnas
2020.	183,714	37716,368
2019.	243,168	27364,722
2018.	123,047	55196,589
2017.	9677,122	14057,037

SIA "Atkritumu apsaimniekošanas sabiedrība Piejūra" apsaimniekotajā CSA poligonā "Janvāri" 2019. gadā pieņemto atkritumu daudzums bija 45 500 t un apglabāto atkritumu īpatsvars sastāda 27,2%.

Kopš 2018. gada sadzīves atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus (atkritumu izvešanu) Talsu novadā nodrošina AAS "Piejūra". Sadzīves atkritumu apsaimniekotāji atkritumu savākšanu no iedzīvotājiem un komersantiem nodrošina ar dažāda tilpuma atkritumu konteineriem, veicot to iztukšošanu pilsētu teritorijās 1 – 6 reizes nedēļā un lauku teritorijās 1 – 4 reizes nedēļā.

Līdz ar poligona "Janvāri" darbības uzsākšanu, novada bijušās izgāztuves ir slēgtas, tiek veikta to rekultivācija un monitorings (skatīt 9.tabulu). CSA Poligonā "Janvāri" tiek pieņemti šķiroti un nešķiroti atkritumi, darbojas kompostēšanas laukums.

TABULA 9: SLĒGTĀS TALSU NOVADA IZGĀZTUVES

Teritoriālā vienība	Kadastra Nr., nosaukums	Piezīme
Abavas pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve "Gobiņas"	Rekultivēta 2003.gadā
	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Sabile”	Nav datu
Ārlavas pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Valdemārpils” (2,40 ha)	Rekultivēta

²⁹ Avots: Talsu novada pašvaldības tīmekļa vietne, www.talsunovads.lv

³⁰ Avots: Valsts statistikas pārskats "Nr.3 – Atkritumi". Pārskats par atkritumiem" (LVĢMC)

Balgales pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Mariņi” (slēgta 1970.gadā)	Rekultivēta
Ģibuļu pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Ausumi” (0,60 ha)	Rekultivēta
	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Spāre” (0,60 ha)	Nav datu
Īves pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Ķurbe” (0,50 ha)	Rekultivēta
Ķūļciema pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Dālderī” (0,60 ha)	Nav datu
Laidzes pagasts	Darbojas CSA poligons „Janvāri”	Darbojas
Lībagu pagasts	Bijusī Talsu pilsētas sadzīves atkritumu izgāztuve „Villas” Mundigciemā	Nav datu
	Bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve Stendē pie Drabeņiem	Nav datu
	Bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve Birzmaļos aiz Budu tilta	Nav datu
	Sadzīves atkritumu izgāztuve "Ķīļi" (1,50 ha)	Rekultivēta 2009.gadā
Lubes pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Ķeirāni” (0,50 ha)	Rekultivēta
	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Lube”	Nav datu
Vandzenes pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve Lādzērē "Rožkalni"	Nav datu
	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Kūlas” (1,00 ha)	Nav datu
Virbu pagasts	Sadzīves atkritumu izgāztuve "Samī" (0,80 ha)	Rekultivēta
Sabīle	Sabīles pilsētas izgāztuve	Rekultivēta 2003.gadā

Bīstamos atkritumus atkarībā pēc to veida uzņēmumi uzkrāj atsevišķi, nodod deponēšanai vai pārstrādei uzņēmumiem, kuri saņēmuši atļauju darbībām ar bīstamajiem atkritumiem (A/S “BAO”, SIA “Lampu demerkurizācijas centrs”, SIA “Lautus” un citi), kā arī var nodot valsts bīstamo atkritumu poligonā “Zebrene” (Dobeles novada Zebrenes pagasts).

Plānojot turpmāko atkritumu apsaimniekošanas attīstību, kā prioritāte atkritumu apsaimniekošanas sektorā ir noteikta atkritumu rašanās novēršana, atkritumu atkārtotas izmantošanas, pārstrādes un reģenerācijas veicināšana, kuras sekmes lielā mērā nosaka atbilstošas infrastruktūras pieejamība. Gan šobrīd, gan arī turpmāk ir prognozējama dalīti vāktu atkritumu apjomu palielināšanās, kas nosaka nepieciešamību attīstīt infrastruktūru, kas nepieciešama dalīti savāktu pārstrādei derīgo materiālu sagatavošanai pārstrādei.

3.3.7. RISKĀ OBJEKTI UN TERITORIJAS, PIESĀRŅOTĀS UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS VIETAS

Viens no pašvaldības uzdevumiem ir pasargāt iedzīvotājus, tautsaimniecību un vidi no iespējamo ārkārtējo situāciju potenciālajām briesmām, ko var izraisīt dabas un tehnogēnās katastrofas un avārijas. Riska situācijas cilvēku veselībai, kā arī apdraudējumu to īpašumiem var radīt dabas apstākļu, esošās un bijušās rūpnieciskās un saimnieciskās darbības objekti.

Talsu novadā var izdalīt šādu risku teritorijas:

- o applūstošās teritorijas;
- o pazemes ūdeņu piesārņošanas augsta riska teritorijas;
- o paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas;
- o piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas;
- o bīstamo kravu pārvadājumu maršruti pa autoceļiem un dzelzceļu;
- o ar Sosnovska latvāni invadētās teritorijas;
- o riska virszemes ūdensobjekti.

Talsu novadam, ievērojot tā centrālās daļās ģeogrāfisko novietojumu Austrumkursas augstienē, atšķirībā no citiem novadiem Latvijā nav izteikts teritoriju applūšanas risks. Applūšana vērojama

zemienēs un ielejās pavasaros, kūstot sniegam, atsevišķos gadījumos - īpaši stipru lietusgāžu laikā. Teritorijas plānojuma grozījumos noteiktas un attēlotas applūstošas teritorijas gar Abavu un Rojas upēm un Usmas un Engures ezeru.

Talsi un to apkārtnē Ventas upes baseina apgabala plānā ir atzīmēta kā teritorija ar augstu pazemes ūdeņu piesārņojuma risku, ko nosaka teritorijas ģeoloģiskā uzbūve un tas, ka tā ir artēzisko ūdeņu resursu papildināšanās apgabals.

Tā kā Talsu novads ir bagāts ar mežiem, tie vasarās, īpaši priežu meži, ir paaugstinātas ugunsbīstamības teritorijas.

Talsu novadā atbilstoši VSIA "Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāzes "Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs" informācijai, atrodas viena piesārņota vieta – SIA "Stena" naftas bāze (Stacijas iela 2, māja "Stendes naftas bāze", Stende) un 137 potenciāli piesārņotas vietas, kas lokāli rada grunts un pazemes, īpaši gruntsūdeņu piesārņojuma risku (skatīt 10. tabulu).

TABULA 10: PIESĀRŅOTĀ UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS TERITORIJAS TALSU NOVADĀ³¹

Nr.p.k.	Reģistrācijas numurs VSIA „LVGMC” datu bāzē	Koordinātas		Vietas nosaukums	Pilsēta/pagasts
		platums	garums		
Piesārņota vieta					
1.	88155/3181	57gr.8'33"	22gr.32'24"	SIA "Stena" naftas bāze	Talsu nov., Stende, Stacijas iela, 2
Potenciāli piesārņotas vietas					
1.	88015/4726	57gr.16'50"	22gr.43'20"	AS "Talsu autotransports"	Talsi, Stendes iela 5
2.	88015/4680	57gr.14'49,2"	22gr.35'50,4"	SIA „Talsu tipogrāfija”, katlu māja	Talsi, Jaunā iela 17
3.	88015/4323	57gr.14'35"	22gr.36'22"	VAS „Kurzemes ceļi” filiāle „Talsu 18.ceļu rajons”	Talsi, K.Mīlenbaha iela 25
4.	88015/3191	57gr.14'21"	22gr.34'31"	SIA "Lateva" DUS	Talsi, Celtnieku iela 2a
5.	88015/3189	57gr.14'20"	22gr.34'36"	SIA "Kurzemes sēklas" DUS	Talsi, Egļu iela 2
6.	88015/3188	57gr.14'42"	22gr.34'53"	SIA "Alco" DUS	Talsi, Dundagas iela 1
7.	88015/3187	57gr.14'38"	22gr.36'18"	SIA "Kurzemes ceļi" DUS	Talsi, K.Mīlenbaha iela 23
8.	88015/3186	57gr.14'37"	22gr.34'51"	Katlu māja	Talsi, Pumpura iela 12
9.	88428/3164	57gr.1'5"	22gr.32'53"	Minerālmēslu noliktava "Rožkalni"	Abavas pagasts
10.	88155/4347	57gr.7'51"	22gr.32'23"	VAS „Kurzemes ceļi” filiāles „Talsu 18. ceļu rajons” Stendes iecirknis	Stende, Draudzības iela 8
11.	88155/3182	57gr.8'30"	22gr.32'54"	SIA "AGRO Stende" minerālmēslu noliktava	Stende
12.	88155/3180	57gr.8'58"	22gr.32'32"	Talsu MRS koksnes atkritumu izgāztuve	Stende
13.	88155/3179	57gr.8'28"	21gr.32'27"	SIA "Talce" bitumena bāze pie dzelzceļa stacijas	Stende

³¹ VSIA "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" datu bāze "Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs"

				"Stende"	
14.	88377/4752	57gr.21'40"	22gr.33'44"	SIA „AHN PO” kokogļu ražotne	Valdemārpils, Arāju iela 21
15.	88428/3178	57gr.3'19"	22gr.35'8"	Katlu māja "Priedes"	Abavas pagasts
16.	88428/3177	57gr.1'0"	22gr.31'49"	Ferma "Strautkalni"	Abavas pagasts
17.	88428/3176	57gr.3'21"	22gr.28'48"	Ferma "Gobiņas"	Abavas pagasts
18.	88428/3175	57gr.5'58"	22gr.35'21"	Amonjaka glabātuve "Zābaki"	Abavas pagasts
19.	88428/3174	57gr.2'46"	22gr.28'6"	Mehāniskās darbnīcas "Jaunuzoliņi"	Abavas pagasts
20.	88428/3173	57gr.4'58"	22gr.34'17"	Mehāniskās darbnīcas "Kraujas"	Abavas pagasts
21.	88428/3172	57gr.5'31"	22gr.34'55"	Minerālmēslu noliktava "Lejas"	Abavas pagasts
22.	88428/3171	57gr.2'54"	22gr.37'16"	Rinkules autoserviss	Abavas pagasts
23.	88428/3170	57gr.3'2"	22gr.35'20"	Centra mehāniskās darbnīcas	Abavas pagasts
24.	88428/3169	57gr.1'33"	22gr.31'22"	Degvielas noliktava "Endoli"	Abavas pagasts
25.	88428/3168	57gr.2'4"	22gr.31'40"	Minerālmēslu noliktava un ferma "Egles"	Abavas pagasts
26.	88428/3167	57gr.5'28"	22gr.35'9"	Minerālmēslu noliktava "Rudzīši"	Abavas pagasts
27.	88428/3166	57gr.3'54"	22gr.36'58"	Minerālmēslu noliktava un ferma "Žuburi"	Abavas pagasts
28.	88428/3165	57gr.2'47"	22gr.37'37"	Minerālmēslu noliktava "Kļavas"	Abavas pagasts
29.	88428/3163	57gr.3'1"	22gr.35'30"	Minerālmēslu noliktava "Laiņi"	Abavas pagasts
30.	88428/3162	57gr.3'2"	22gr.28'8"	Minerālmēslu noliktava "Valgales Birznieki"	Abavas pagasts
31.	88428/3161	57gr.3'12"	22gr.22'56"	Sadzīves atkritumu izgāztuve "Gobiņas"	Abavas pagasts
32.	88468/3074	57gr.9'45"	22gr.51'36"	Liellopu ferma "Galtene"	Balgales pagasts
33.	88468/3073	57gr.10'53"	22gr.53'11"	Liellopu ferma "Salas"	Balgales pagasts
34.	88468/3072	57gr.11'45"	22gr.53'21"	Liellopu ferma "Tiltņieki"	Balgales pagasts
35.	88468/3071	57gr.10'31"	22gr.51'12"	Liellopu ferma "Amatas"	Balgales pagasts
36.	88468/3070	57gr.8'57"	22gr.56'9"	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Mariņi”	Balgales pagasts
37.	88548/4438	57gr.13'18"	22gr.31'1"	SIA „Bimbo”	Ģibuļu pagasts
38.	88548/4624	57gr.14'2"	22gr.34'59"	SIA „Latvija Statoil” degvielas uzpildes stacija	Ģibuļu pagasts
39.	88548/3089	57gr.13'32"	22gr.29'12"	Pesticīdu noliktava "Skujas"	Ģibuļu pagasts
40.	88548/3105	57gr.14'21"	22gr.30'33"	KKS "Kalnnieki" cūku komplekss "Purvīši"	Ģibuļu pagasts
41.	88548/3104	57gr.13'20"	22gr.31'14"	Pastendes ciemata katlu māja	Ģibuļu pagasts
42.	88548/3103	57gr.13'17"	22gr.30'15"	Vecā degvielas bāze	Ģibuļu pagasts
43.	88548/3102	57gr.13'8"	22gr.30'52"	Vecās mehāniskās darbnīcas	Ģibuļu pagasts
44.	88548/3101	57gr.14'48"	22gr.33'11"	K/s "Talsciems" mehāniskās darbnīcas	Ģibuļu pagasts
45.	88548/3100	57gr.14'12"	22gr.25'2"	L/s "Darba ceļš" mehāniskās darbnīcas	Ģibuļu pagasts

46.	88548/3099	57gr.10'38"	22gr.23'9"	SIA "Uzvara-94" mehāniskās darbnīcas	Ģibuļu pagasts
47.	88548/3098	57gr.12'29"	22gr.16'44"	Mehāniskās darbnīcas Spārē	Ģibuļu pagasts
48.	88548/3097	57gr.13'37"	22gr.31'11"	Degvielas bāze KKS "Pastende"	Ģibuļu pagasts
49.	88548/3096	57gr.13'26"	22gr.31'36"	Mehāniskās darbnīcas KKS "Pastende"	Ģibuļu pagasts
50.	88548/3095	57gr.13'25"	22gr.30'48"	Mehāniskās darbnīcas "Lasmaņi"	Ģibuļu pagasts
51.	88548/3094	57gr.13'17"	22gr.30'21"	Z/s "Paegli" degvielas bāze	Ģibuļu pagasts
52.	88548/3093	57gr.13'27"	22gr.30'51"	Galdniecība un gateris "Lasmaņos"	Ģibuļu pagasts
53.	88548/3092	57gr.12'42"	22gr.28'48"	Amonjakūdens noliktava "Madaras"	Ģibuļu pagasts
54.	88548/3091	57gr.12'17"	22gr.28'37"	Minerālmēslu noliktava "Silvas"	Ģibuļu pagasts
55.	88548/3090	57gr.13'57"	22gr.32'41"	Minerālmēslu noliktava "Silakaktiņi"	Ģibuļu pagasts
56.	88588/3108	57gr.24'42"	22gr.30'10"	DUS "Angārs"	Īves pagasts
57.	88588/3107	57gr.24'37"	22gr.30'15"	Šķidro minerālmēslu noliktava "Angārs"	Īves pagasts
58.	88588/3106	57gr.24'3"	22gr.33'12"	Pesticīdu noliktava "Tiltiņi"	Īves pagasts
59.	88648/3118	57gr.16'57"	23gr.3'8"	Liellopu ferma "Paegli"	Kūļciema pagasts
60.	88648/3117	57gr.16'1"	23gr.2'3"	Cūku komplekss "Avoti"	Kūļciema pagasts
61.	88648/3116	57gr.15'47"	22gr.59'2"	Liellopu ferma "Upenieki"	Kūļciema pagasts
62.	88648/3115	57gr.16'31"	23gr.2'2"	DUS bijušā kolhoza mehāniskajās darbnīcās	Kūļciema pagasts
63.	88648/3114	57gr.16'8"	23gr.1'41"	Šķidro minerālmēslu noliktava	Kūļciema pagasts
64.	88648/3113	57gr.16'4"	23gr.1'50"	Graudu kalte	Kūļciema pagasts
65.	88648/3112	57gr.17'8"	23gr.3'21"	Minerālmēslu noliktava "Vējiņi"	Kūļciema pagasts
66.	88648/3111	57gr.15'28"	23gr.1'41"	Pesticīdu noliktava "Avoti"	Kūļciema pagasts
67.	88648/3110	57gr.15'24"	22gr.59'10"	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Dālderī”	Kūļciema pagasts
68.	88688/3122	57gr.15'47"	22gr.39'27"	Pesticīdu noliktava pie bijušām "Tiltiņu" mājām	Laidzes pagasts
69.	88688/3121	57gr.17'7"	22gr.38'8"	Bijušā DUS z/s "Jaunroceži"	Laidzes pagasts
70.	88688/3120	57gr.16'52"	22gr.35'53"	Bijusī PSRS armijas teritorija - poligons, šobrīd z/s "Zeme"	Laidzes pagasts
71.	88688/3119	57gr.19'9"	22gr.33'30"	Sadzīves atkritumu poligons "Janvāri"	Laidzes pagasts
72.	88708/4532	57gr.13'3"	22gr.42'36"	SIA "SBE Latvia Ltd."	Laucienes pagasts
73.	88708/3127	57gr.15'22"	22gr.53'59"	Bijusī kopsaimniecības degvielas bāze Pļavās	Laucienes pagasts
74.	88708/3126	57gr.13'46"	22gr.46'12"	Bijusī kopsaimniecības degvielas bāze	Laucienes pagasts
75.	88708/3125	57gr.13'48"	22gr.45'58"	Minerālmēslu noliktava Centrs	Laucienes pagasts
76.	88708/3124	57gr.15'42"	22gr.48'47"	Minerālmēslu noliktava Lidlauks	Laucienes pagasts

77.	88708/3123	57gr.15'4"	22gr.53'17"	Pesticīdu noliktava	Laucienes pagasts
78.	88728/4402	57gr.12'37,2"	22gr.34'1,3"	Aivara Dumbrāja Talsu individuālais uzņēmums, bīstamo atkritumu pārstrādes iekārta	Lībagu pagasts
79.	88728/3139	57gr.11'30"	22gr.32'48"	Pesticīdu noliktava un sēklu kodinātava Dižstendē	Lībagu pagasts
80.	88728/3138	57gr.10'33"	22gr.32'14"	Ķīmikāliju noliktava pie Bungu kapiem	Lībagu pagasts
81.	88728/3137	57gr.9'38"	22gr.31'20"	Minerālmēslu un ķīmikāliju noliktava pie Stendes	Lībagu pagasts
82.	88728/3136	57gr.12'11"	22gr.36'47"	Minerālmēslu noliktava Oškalni	Lībagu pagasts
83.	88728/3135	57gr.12'58"	22gr.34'41"	Minerālmēslu noliktava Vīcežu muižas	Lībagu pagasts
84.	88728/3134	57gr.10'43"	22gr.33'22"	Minerālmēslu noliktava Mazstendē	Lībagu pagasts
85.	88728/3133	57gr.11'22"	22gr.32'52"	DUS Dižstendē	Lībagu pagasts
86.	3132/3132	57gr.12'36"	22gr.36'16"	DUS "Vēveri" Mundigciemā	Lībagu pagasts
87.	88728/3131	57gr.13'3"	22gr.36'35"	Bijusī Talsu pilsētas sadzīves atkritumu izgāztuve „Villas” Mundigciemā	Lībagu pagasts
88.	88728/3130	57gr.9'56"	22gr.32'0"	Bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve Stendē pie Drabeņiem	Lībagu pagasts
89.	88728/3129	57gr.8'59"	22gr.31'2"	Bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve Birzmaļos aiz Budu tilta	Lībagu pagasts
90.	88728/3128	57gr.11'7"	22gr.36'49"	Sadzīves atkritumu izgāztuve "Ķīji"	Lībagu pagasts
91.	88728/3146	57gr.10'26"	22gr.32'41"	Centra fermu komplekss Dižstendē	Lībagu pagasts
92.	88728/3145	57gr.11'43"	22gr.32'19"	Dzirnavu fermu komplekss	Lībagu pagasts
93.	88728/3144	57gr.9'44"	22gr.31'8"	Liepu un Bībju fermas	Lībagu pagasts
94.	88728/3143	57gr.11'22"	22gr.38'7"	Buļnieku ferma	Lībagu pagasts
95.	88728/3142	57gr.12'23"	22gr.36'49"	Lejaslāču ferma	Lībagu pagasts
96.	88728/3141	57gr.12'27"	22gr.36'44"	Ezerkalnu ferma	Lībagu pagasts
97.	88728/3140	57gr.12'35"	22gr.35'59"	Gāršu fermas Mundigciemā	Lībagu pagasts
98.	88748/3151	57gr.25'46"	22gr.35'2"	Liellopu ferma "Daugava"	Lubes pagasts
99.	88748/3150	57gr.25'42"	22gr.35'41"	SIA "Alla M" DUS	Lubes pagasts
100.	88748/3149	57gr.26'39"	22gr.34'40"	Minerālmēslu noliktava lidlaukā	Lubes pagasts
101.	88748/3148	57gr.25'38"	22gr.35'42"	Broileru ferma	Lubes pagasts
102.	88748/3147	57gr.26'41"	22gr.37'57"	Sadzīves atkritumu izgāztuve "Lube", pesticīdu noliktava un amonjakūdens glabātuve	Lubes pagasts
103.	88868/3185	57gr.7'52"	22gr.43'34"	Strazdes parka dīķis	Strazdes pagasts
104.	88868/3184	57gr.7'51"	22gr.43'12"	DUS "Oškalni"	Strazdes pagasts
105.	88868/3183	57gr.7'23"	22gr.42'39"	Pesticīdu noliktava "Dariņu ceļš"	Strazdes pagasts
106.	88928/3208	57gr.19'31"	22gr.28'2"	Minerālmēslu noliktava	Valdgales pagasts

107.	88928/3204	57gr.18'44"	22gr.31'11"	Z/s "Jaunbirzes" liellopu ferma	Valdgales pagasts
108.	88928/3203	57gr.17'22"	22gr.34'1"	Z/s "Antuļi" liellopu ferma Ozoli	Valdgales pagasts
109.	88928/3202	57gr.20'55"	22gr.26'32"	Z/s "Zemesarāji" liellopu ferma Pobuži	Valdgales pagasts
110.	88928/3201	57gr.22'36"	22gr.28'13"	Z/s "Liepnieki" liellopu ferma Birzes	Valdgales pagasts
111.	88928/3200	57gr.20'22"	22gr.31'38"	Z/s "Mālkalni" liellopu ferma Liepkalni	Valdgales pagasts
112.	88928/3199	57gr.20'31"	22gr.38'42"	Z/s "Vanagi" liellopu ferma Liepkalni	Valdgales pagasts
113.	88928/3198	57gr.20'26"	22gr.29'33"	P/s "Augškalēji" liellopu ferma	Valdgales pagasts
114.	88928/3197	57gr.20'37"	22gr.31'12"	Z/s "Mētras" liellopu ferma	Valdgales pagasts
115.	88928/3196	57gr.20'40"	22gr.30'59"	Cūku komplekss "Rāviņi"	Valdgales pagasts
116.	88928/3195	57gr.22'21"	22gr.28'30"	DUS Cīruļu vidējciemā	Valdgales pagasts
117.	88928/3194	57gr.20'47"	22gr.30'36"	I/U "Savi" DUS	Valdgales pagasts
118.	88928/3193	57gr.21'11"	22gr.30'15"	Minerālmēslu noliktava "Klajumi"	Valdgales pagasts
119.	88928/3192	57gr.20'56"	22gr.32'43"	Pesticīdu noliktava "Vimbas"	Valdgales pagasts
120.	88948/4434	57gr.18'21"	22gr.46'15"	SIA „V.I.P. Baltic Ltd” mēbeļu ražošanas cehs	Vandzenes pagasts
121.	88948/3212	57gr.19'3"	22gr.47'11"	Siltumnīcu katlu māja	Vandzenes pagasts
122.	88948/3211	57gr.18'39"	22gr.46'48"	Ciemata centra katlu māja	Vandzenes pagasts
123.	88948/3210	57gr.23'9"	22gr.58'10"	Degvielas bāze Uguņos	Vandzenes pagasts
124.	88948/3209	57gr.19'3"	22gr.47'12"	Degvielas bāze ciemata centrā	Vandzenes pagasts
125.	88948/3207	57gr.19'46"	22gr.48'11"	Pesticīdu noliktava "Rozes"	Vandzenes pagasts
126.	88948/3206	57gr.17'58"	22gr.43'49"	Sadzīves atkritumu izgāztuve Lādzērē "Rožkalni"	Vandzenes pagasts
127.	88948/3205	57gr.20'18"	22gr.44'8"	Sadzīves atkritumu izgāztuve „Kūlas”	Vandzenes pagasts
128.	88968/3222	57gr.8'57"	22gr.40'56"	Liellopu ferma "Stūrīši"	Virbu pagasts
129.	88968/3221	57gr.7'30"	22gr.38'35"	Liellopu ferma "Mūrnieki"	Virbu pagasts
130.	88968/3220	57gr.7'31"	22gr.38'18"	Liellopu ferma "Zibeņi"	Virbu pagasts
131.	88968/3219	57gr.7'46"	22gr.38'22"	Liellopu ferma "Saulīši"	Virbu pagasts
132.	88968/3218	57gr.8'21"	22gr.39'27"	SIA "Stena" DUS Šķauderos	Virbu pagasts
133.	88968/3217	57gr.7'53"	22gr.38'32"	SIA "Jaunpagasts Plus" DUS spirta rūpnīcas darbnīcās	Virbu pagasts
134.	88968/3216	57gr.8'10"	22gr.40'23"	DUS "Lēdas"	Virbu pagasts
135.	88968/3215	57gr.7'51"	22gr.38'29"	SIA "Jaunpagasts Plus" spirta rūpnīcas mazuta katlu māja	Virbu pagasts
136.	88968/3214	57gr.7'59"	22gr.38'51"	Jaunpagasta centra mazuta katlu māja cietes rūpnīcai	Virbu pagasts
137.	88968/3213	57gr.6'54"	22gr.36'49"	Sadzīves atkritumu izgāztuve "Sami"	Virbu pagasts

Piesārņotajās vietās piesārņojuma avots un veids ir apzināti. Stendes naftas bāzē atrodas termināls, iekārtas ķīmisko vielu sajaukšanai un uzglabāšanai. Objekts ir piesārņots ar naftas produktiem (grunts un gruntsūdeņu piesārņojums 0 – 3 m dziļumā).

Potenciāli piesārņoto vietu reģistrā ir iekļauti objekti, kurās saimnieciskā darbība ir bijusi saistīta ar iespējamu risku, taču vietas izpēte parasti nav veikta un līdz ar to nav precīzas informācijas par piesārņojuma klātbūtni, tā veidu, apjomu un izplatību. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas Talsu novadā ir fermas, ķīmikāliju noliktavas, sadzīves atkritumu izgāztuves, degvielas uzpildes stacijas, ražotnes, mehāniskās darbnīcas, bijušie militārie objekti. Galvenās piesārņojošās vielas ir naftas produkti, smagie metāli, minerālmēsli, organiskais mēslojums, pesticīdi, citas ķīmiskas vielas un to sadalīšanās produkti. Daļā objektu arī pašlaik notiek saimnieciskā darbība (fermas, DUS). Sadzīves atkritumu izgāztuves līdz ar cieto sadzīves atkritumu poligona nodošanu ekspluatācijā ir rekultivētas un tajās tiek veikts vides kvalitātes monitorings. Turpmāk ir svarīgi, iesaistot šīs vietas novada attīstībā, veikt to izpēti, un, ja nepieciešams, sanāciju vai monitoringu.

Talsu novadā nav ražošanas objektu, kuriem saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 1. marta noteikumu Nr.131 "Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi" ir jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma, drošības pārskati vai civilās aizsardzības plāns.

Novadu Strazdes, Lībagu un Ģibuļu pagastā šķērso bīstamo kravu pārvadājumu maršruts pa valsts autoceļu A10 Rīga – Ventspils. Pa autoceļu pārvadātie kravu apjomi netiek uzskaitīti. Avāriju gadījumā kravu pārvadājumi pa autoceļu A10 var lokāli radīt apkārtējās vides piesārņojumu. Dzelzceļa līnija Rīga – Ventspils šķērso Stendes pilsētu, Virbu, Lībagu un Ģibuļu pagastus. Pa to tiek pārvadātas bīstamās kravas, kas, notiekot avārijai, var piesārņot apkārtējo vidi ar naftas produktiem un citām ķīmiskajām vielām.

Sosnovska latvānis *Heracleum sosnovskyi* Manden Latvijā un arī citās Baltijas valstīs ir atzīta par invazīvo augu sugu. Augu aizsardzības likumā tā ir definēta kā Latvijas dabai neraksturīga suga, kura apdraud vietējās sugas un to dzīvotnes vai rada ekonomiskus zaudējumus, kaitējumu videi vai cilvēka veselībai. Atbilstoši Valsts augu aizsardzības dienesta datiem (uz 24.08.2021.) par šī latvāņa izplatību Talsu novada teritorijā ir uzmērīti ar Sosnovska latvāni invadēti 40 lauki ar kopējo platību 204,78 ha.

3.3.8. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS

Talsu novada bioloģisko daudzveidību nosaka tā lielā dabas apstākļu dažādība – augstieņu un zemieņu mija, izteiktās reljefa formas – upju ielejas, ezeri un purvi. Dabas apstākļu radīto dažādību pastiprina daudzveidīgas kultūrainavas.

Lai aizsargātu un saglabātu nozīmīgākās bioloģiski un ainaviski vērtīgās teritorijas, vairākām no tām ir noteikts aizsardzības statuss. Novada teritorijā atrodas septiņas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (ĪADT): trīs dabas parki – “Abavas senleja”, “Talsu pauguraine” un “Engures ezers”, četri dabas liegumi – “Raķupes ieleja”, “Zemgaļu purvs”, “Plunču ezera meži” un “Stiklu purvi”. ĪADT funkcionālo zonējumu, aizsardzības un izmantošanas kārtību, tūrisma un sabiedrības informēšanas infrastruktūras izvietojumu nosaka šo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (IAIN), ja tādu nav – vispārējie noteikumi, kuru prasības ir iekļautas 2010. gada 16. marta Ministru kabineta noteikumos Nr.264 “Vispārējie īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Savukārt ĪADT apsaimniekošana ir veicama atbilstoši to dabas aizsardzības plānos ietvertajiem pasākumiem. No Talsu novada ĪADT dabas parkam “Abavas ieleja”

(līdz 2028.g.), “Engures ezers” (līdz 2025.g.), “Talsu pauguraine” (līdz 2024.g.), dabas liegumiem “Raķupes ieleja” (līdz 2017.g.) un “Stiklu purvi” (līdz 2018.g.) ir izstrādāti un apstiprināti dabas aizsardzības plāni. Pārējām ĪADT – nav. IAIN ir dabas parkiem “Abavas senleja”, “Engures ezers” un dabas liegumiem “Raķupes ieleja” un “Stiklu purvi”.

Dabas aizsardzības plānu un IAIN trūkums kavē ĪADT apsaimniekošanu un iesaisti novada attīstībā.

Talsu novada Teritorijas plānojuma grozījumi neparedz darbības, kas varētu tieši mazināt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju bioloģiskās daudzveidības un ainaviskās vērtības. Tomēr, jāņem vērā, ka attīstot teritorijas pie īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, tā jāuztver kā buferzona starp šo un pārējo teritoriju, t.i., jāparedz plānotās darbības sekas, vai tās ietekmēs tieši vai netieši arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Tādēļ svarīgi pirms katras plānotās darbības ieceres realizēšanas jāņem vērā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas tuvums un jāizvērtē iespējamā ietekme uz tām.

3.3.8.1. DABAS PARKS “TALSU PAUGURAINĒ”

Aizsardzības kategorija	Natura 2000 teritorija
Administratīvais iedalījums	Talsu pilsēta, Talsu novada Laidzes, Laucienes un Lībagu pagasti
Platība	3 624 ha. Dabas parka teritorija sastāda ~ 2% no Talsu novada platības.
Dibināšanas gads	1987
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	Nav
Dabas aizsardzības plāns	Dabas aizsardzības plāns dabas parkam “Talsu pauguraine” laika periodam no 2014. gada līdz 2024. gadam.
Teritorijas dabas vērtības	Teritorija izveidota, lai aizsargātu vienu no Ziemeļkurzemes dabas apstākļu ziņā daudzveidīgākajiem apvidiem ar izteikti paugurainu reljefu un vairākiem nelieliem, bet dziļiem ezeriem. Ainaviski izcila teritorija. Konstatēti 6 ES Biotopu direktīvas biotopi. Daudz Latvijā retu un aizsargājamu augu un dzīvnieku sugu. Ezeri un to apkārtnē ir piemēroti biotopi sikspārņiem.

Teritorijas apdraudošie faktori un ietekmes:

Pievilcīgā teritorijas ainava un teritorijā esošie publiskās infrastruktūras objekti (slēpošanas trase, skatu tornis u.c. tūrisma un rekreācijas infrastruktūras objekti), kā arī Talsu pilsētas tuvums rada antropogēno slodzi uz dabas parka teritoriju.

Pozitīvs faktors ir tas, ka dabas parka teritorijai ir izstrādāts Dabas aizsardzības plāns, kā rezultātā ir apzinātas teritorijas dabas vērtības un ietekmes uz šo teritoriju, kā arī sniegti priekšlikumi turpmākai teritorijas aizsardzībai un izmantošanai.

Teritorijā atrodas vairākas blīvi apdzīvotas vietas – ciemi – Sukturi, Stūrīši un Linejciems, t.sk. arī trīs vasarnīcu ciemi Ieleja, Plēsums un Lejaslabiņi. Dabas parkā atrodos vasarnīcu ciemi vizuāli degradē ainavu. Šos vasarnīcu ciemus nav paredzēts paplašināt un plānot par pastāvīgi apdzīvotām teritorijām, bet plānots saglabāt sezonas rakstura apbūvi. Dabas parka teritorija robežojas ar Talsu pilsētu, Lībagu pagasta Mundigciemu un Laidzes pagasta Paugurciemu.

Teritorijas plānojums un tā grozījumi neparedz dabas parka teritorijā jaunu ciemu plānošanu, galvenokārt ārpus apdzīvotām vietām tiek saglabāta esošā teritorijas izmantošana –

lauksaimniecības, meža un ūdeņu teritorijas, kapsētu teritorijas un viensētu apbūve.

Blakus dabas parkam, otrpus tā robežai vairākās vietās izveidojušies ievērojami areāli, kuros notiek intensīva darbība un kas ietekmē dabas parka ainavisko vērtību. Šādi blakus ietekmju areāli ir derīgo izrakteņu ieguves karjeri, kuros notiek ieguve, lielākie ir smilts – grants un smilts atradne “Villas” un valsts nozīmes smilts – grants atradne “Kurzeme”, kuras teritorija nedaudz „ienāk” arī parka teritorijā (Teritorijas plānojuma grozījumos valsts derīgās atradnes teritorija “Kurzeme” un atradnei “Villas” tiek noteiktas kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem TIN1).

Perspektīvā, izstrādājot individuālu ainavu pārvaldības plānu, būtu jāparedz nepieciešamās rīcības, kas ļautu situāciju pakāpeniski mainīt. Tādēļ jāpievērš uzmanība tiem ainavu elementiem, kas pašreiz samazina to vērtību.

Dabas parka “Talsu pauguraine” teritorijā iespējamie lielākie draudi saistās ar:

- o iespēju zaudēt ainaviskās vērtības – gan kopskatu, gan to ainavas elementu izkārtojumu, kas raksturīgs katrai konkrētai ainavu telpai;
- o ekoloģiskās situācijas pasliktināšanos, ja notiks lauksaimnieciskās darbības aktivizēšanās;
- o ja pasliktināsies ezeru stāvoklis, notiks to straujāka aizaugšana.

Nosauktie draudi saistās ar šādu darbības veidu attīstības tendencēm un iespējām, kas nav pieļaujamas:

- o lauksaimniecības zemju aizaugšana ar krūmiem vai apstādīšana ar mežu, neievērojot mozaīkveida ainavas saglabāšanu;
- o vides ietīpībai neatbilstīga tūrisma un atpūtas industrijas attīstība;
- o jauno labiekārtojumu elementu pārmērība, kā arī neatbilstība kultūrainavas raksturam.

Lai mazinātu un novērstu iespējamo draudu varbūtību dabas parka teritorijā, teritorijas plānojumā un tā grozījumos kā teritorija ar īpašiem noteikumiem noteikta ainaviski vērtīgās teritorijas dabas parka “Talsu pauguraine” teritorijā. Ainaviski vērtīgā teritorijā izdalītas šādas ainavu telpas:

- o vērtīgās ainavu telpas (TIN5);
- o augstvērtīgās ainavu telpas (TIN51);
- o ainaviskie ceļi (TIN52) un noteiktas prasības šo ainavu pārvaldībai.

Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā attēlota dabas parka teritorijas un TIN5, TIN51 un TIN52 robežas.

3.3.8.2. DABAS PARKS “ABAVAS SENLEJA”

Aizsardzības kategorija	Natura 2000 teritorija
Administratīvais iedalījums	Talsu novads (Sabiles pilsēta, Abavas pagasts, Ģibuļu pagasts), Ventspils, Kuldīgas un Tukuma novadi
Platība	14858 ha
Dibināšanas gads	1957.g.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	MK 03.03.2008. noteikumi Nr.133 “Dabas parka “Abavas ieleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”
Funkcionālās zonas, kas atrodas novada teritorijā	- Dabas parka zona - Neitrālā zona – Sabiles pilsēta Visā dabas parka teritorijā valsts autoceļi to zemes nodalījuma joslas

	platumā ir noteikti kā neitrālā zona.
Dabas aizsardzības plāns	Dabas aizsardzības plāns laika posmam 2016. - 2028. gadam.
Teritorijas dabas vērtības	Teritorija veidota Abavas ielejas aizsardzībai. Izcila biotopu daudzveidība, tajā skaitā ļoti retu, piemēram, kaļķaini purvi ar devela grīslī, kadiķu audzes kaļķainās pļavās u.c. Teritorija ar izcilu ainavisko vērtību - upes ielejas ainavas, pļavu un nogāžu ainavas, ģeomorfoloģiskās vērtības. Dabas parkā ietilpst tādi ģeoloģiskie objekti kā: Sudmaļu ūdenskritums, Imulas dolomīta klintis, Kalnamuižas kraujas, Cimmermaņu krauja, Īvandes ūdenskritumi, Muižarāju klintis, Langsēdes klintis, Abavas Velnala.

Teritorijas apdraudošie faktori un ietekmes:

Teritorijā ir veikti daudzi pētījumi. Pēdējos 20 gados, mainoties zemes apsaimniekošanas formām, mainās Abavas ielejas ainavas struktūra, upes palienes pļavas aizaug un tādēļ mazinās bioloģiskā daudzveidība, samazinās aizsargājamo sugu atradņu skaits. Tūrisma plūsma dabas parkā nav pietiekoši organizēta, tūrisma maršruti ir orientēti uz dabas objektu apskati. Apmeklētākajās upes krasta un ielejas pamatkrasta vietās vērojama augsnes un morēnas slāņa erodēšana, upes un tās krastu piesārņošana ar atkritumiem, dažāda veida zemsedzes un pārējās veģetācijas bojāšana, kurinot ugunsgrākus vietās bez labiekārtojuma, pārvietošanās ar mehāniskiem transporta līdzekļiem (automobiļi, motocikli, kvadracikli u.c.) ārpus vispārējās lietošanas ceļiem un šim mērķim nepiemērotās vietās, traucējuma efekts u.c. Dabas parkā konstatēta pamatiežu un biotopu bojāšana, t.sk. arī potenciāli retu sugu un to dzīvotņu iznīcināšana. Tādēļ šajā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā ir svarīga apmeklētāju plūsmu organizēšana, tās tūrisma infrastruktūra izveide, labiekārtošana un uzturēšana.

Analizējot faktorus, kas ietekmē dabas parka dabas vērtības, secināts, ka šobrīd nozīmīgākais negatīvais ietekmējošais faktors ir mežsaimnieciskā darbība (galvenā cirtē), kas joprojām notiek gan dabas parka teritorijā, gan tās tiešā tuvumā. Lai mazinātu mežsaimnieciskās darbības ietekmi, ir nepieciešams būtiski pastiprināt dabas parka aizsardzības režīmu, aizliedzot galveno cirti un aizliedzot kopšanas cirti slapajos meža augšanas apstākļu tipos uz kūdras augsnēm bioloģiski vērtīgākajā dabas parka teritorijas daļā. Tas nepieciešams, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamo meža biotopu un tajos esošo reto putnu sugu ligzdošanas vietu, kā arī citu sugu aizsardzību.

Dabas parka un tā vērtību galvenie apdraudošie faktori ir mežsaimnieciskā darbība, aizvien pieaugoša tūrisma slodze, zālāju neapsaimniekošana vai pārāk intensīva to apsaimniekošana, kas var bojāt vai iznīcināt aizsargājamās biotopus un sugu atradnes, naftas produktu cauruļvada Polocka-Ventspils iespējamās avārijas un ar tām saistītās naftas produktu noplūdes vidē, kā arī citi negatīvi ietekmējošie faktori.³²

Dabas parka teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķis ir saglabāt dabas parka ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību, kā arī bioloģisko daudzveidību, uzlabojot meža, zālāju, purvu un saldūdens, atsegumu biotopu kvalitāti un, veicinot daudzveidīgās augu, putnu, bezmugurkaulnieku, sikspārņu un citu sugu, kā arī to dzīvotņu saglabāšanas ilglaicību, vienlaikus nodrošinot arī izglītošanas un audzināšanas funkciju izpildi, teritorijas attīstību un iedzīvotāju labklājības līmeņa celšanos.

1996.gadā paralēli dabas aizsardzības plānošanas procesiem, tika noteikta kultūrvēsturiskā teritorija

³² Dabas parka "Abavas senleja" dabas aizsardzības plāns laika posmam no 2016. gada līdz 2028. gadam

“Abavas ieleja”, kas noteikta, balstoties uz likumu “Par kultūras pieminekļu aizsardzību”, nosakot, ka tā ir „kultūras pieminekļu komplekss”. Teritoriāli tā pārklājas ar dabas parka posmu no Kandavas līdz Rendai ar nelielām ārējo robežu atšķirībām. Notikušais ir liecība par resoriskās pieejas spēku, tas joprojām sarežģī situāciju ne tikai dabas un kultūras pieminekļu pārvaldības jomā, bet ievērojamā veidā apgrūtina uztveri arī dabas parka iedzīvotājiem un viesiem. Kaut arī joprojām dabas parkam ir noteikts dubultais aizsardzības statuss (kultūrvēsturiskā un īpaši aizsargājamā dabas teritorija), teritorijas aizsardzības mērķis ir viens un tas pats – saglabāt šajā teritorijā esošās ainaviskās, dabas un kultūrvēsturiskās vērtības.

Pievilcīgā teritorijas ainava un teritorijā esošie publiskās infrastruktūras objekti (tūrisma un rekreācijas infrastruktūras objekti), kā arī Sabiles pilsētas esamība teritorijā rada antropogēno slodzi uz parka teritoriju.

Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskajā daļā attēlota dabas parka teritorijas robežas un funkcionālais zonējums.

Teritorijas plānojuma grozījumi paredz saglabāt dabā esošo teritorijas izmantošanu – ūdens teritorija, lauksaimniecības teritoriju un meža zemes, transporta infrastruktūras un tehniskās apbūves teritorijas. Teritorijā atrodas blīvas apbūves teritorijas – Sabiles pilsēta, Pedvāles un Veģu ciemi. Ciemu teritorijās tiek noteikts funkcionālais zonējums Lauksaimniecības teritorija ar apakšzonējumu L1, kas pieļauj ne tik blīvu jaunveidojamo zemes vienību platību (0,3 ha), kā ciemu teritorijās ar funkcionālo zonējumu Savrupmāju apbūves teritorija (DzS) – 1200 m².

3.3.8.3. DABAS PARKS “ENGURES EZERS”

Aizsardzības kategorija	Natura 2000 teritorija, starptautiskas nozīmes mitrājs „Engures ezers”
Administratīvais iedalījums	Talsu novads (Ķūļciema, Mērsraga pagasts), Engures pagasts, Tukuma novads. Talsu novadā atrodas dabas parka dienvidrietumu daļa.
Platība	12 580 ha
Dibināšanas gads	1957.g.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	MK 28.08.2012. noteikumi Nr.596 “Dabas parka “Engures ezers” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”
Funkcionālās zonas, kas atrodas novada teritorijā	- Regulējamā režīma zona - Dabas parka zona - Dabas lieguma zona (ļoti nelielā platībā)
Dabas aizsardzības plāns	Dabas aizsardzības plāns dabas parkam “Engures ezers” laika periodam no 2011.gada līdz 2025. gadam.
Teritorijas dabas vērtības	Starptautiskas nozīmes mitrājs - Ramsāres vieta. Teritorija veidota ligzdojošo un caurlejojošo putnu aizsardzībai, dabas parka teritorijā ligzdo 186 putnu sugas, taču arī ezera apkārtnē ir izcili bioloģiski daudzveidīga un bagāta teritorija: te konstatētas 844 vaskulāro augu sugas. Sastopami Latvijā un Eiropā reti biotopi (piemēram, kaļķaini zāļu purvi ar rūsgano melnceri, pārejas purvi un slīkšņus u.c.).

Teritorijas apdraudošie faktori un ietekmes:

Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi izstrādāti, ievērojot dabas parka “Engures ezers”

individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus un Dabas parka aizsardzības plānu.

Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskajā daļā attēlota dabas parka teritorijas robeža un funkcionālais zonējums, un applūstošās teritorijas (ar 10% varbūtības applūstamību).

Teritorijas plānojuma grozījumi paredz saglabāt dabā esošo teritorijas izmantošanu – lauksaimniecības un meža zemes, transporta infrastruktūras un tehniskās apbūves teritorijas. Teritorijā atrodas neliela daļa no ciema Dzedri teritorijas un Krievragciema, kuri pēc savas apbūves tipa ir viensētu grupas un viensētas. Dabas parka teritorija robežojas ar Ķūļciemu. Ciemu teritorijās tiek noteikts funkcionālais zonējums Lauksaimniecības teritorija ar apakšzonējumu L1, kas pieļauj ne tik blīvu jaunveidojamo zemes vienību platību (0,3 ha), kā ciemu teritorijās ar funkcionālo zonējumu Savrupmāju apbūves teritorija (DzS) – 1200 m².

3.3.8.4. DABAS LIEGUMS “PLUNČU EZERA KRASTS”

Aizsardzības kategorija	Natura 2000 teritorija
Administratīvais iedalījums	Ģibuļu pagasts
Platība	53 ha
Dibināšanas gads	2004.g.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	MK 16.03.2010. noteikumi Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"
Dabas aizsardzības plāns	Nav
Teritorijas dabas vērtības	Teritorija izveidota Eiropas Savienības aizsargājamo biotopu 9010* Veci un dabiski boreāli meži un 7140 Pārejas purvi un slīkšņas aizsardzībai. Dabisko meža biotopu koncentrācijas vieta. Konstatētas vairākas retas un aizsargājamās sūnu sugas, kā arī aizsargājamās ziedaugu un paparžaugu sugas.

Teritorijas apdraudošie faktori un ietekmes:

Tiešu ietekmi uz dabas liegumu Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi neatstās, jo tiek saglabāta dabā esošā izmantošana – mežu teritorijas. Dabas lieguma teritorija atrodas samērā grūti pieejamā meža zemju ieskaitā vietā, robežojas ar Plunczeru, kuram teritorijas plānojumā noteikta un attēlota virszemes ūdensobjektu aizsargjosla 100 metru platumā.

Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi izstrādāti, ievērojot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskajā daļā attēlota dabas lieguma teritorijas robeža.

3.3.8.5. DABAS LIEGUMS “RAĶUPES IELEJA”

Aizsardzības kategorija	Natura 2000 teritorija
Administratīvais iedalījums	Daļa no dabas lieguma teritorijas - Valdgailes pagastā. Pārējā dabas lieguma teritorija atrodas Dundagas novada Dundagas pagastā, Ventspils novada Ances pagastā, Puzes pagastā
Platība	2204 ha
Dibināšanas gads	1987.g.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	MK 15.01.2008. noteikumi Nr.23 “Dabas lieguma “Raķupes ieleja” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”

Funkcionālās zonas, kas atrodas novada teritorijā	Dabas lieguma zona
Dabas aizsardzības plāns	Dabas aizsardzības plāns laika posmam 2007. - 2017. gadam. Saskaņā ar Latvijas Republikas vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra J.Pūces 2019.gada 29. janvāra rīkojumu Nr.1-2/14 „Par dabas aizsardzības plānu darbības termiņa pagarināšanu” dabas lieguma “Raķupes ieleja” dabas aizsardzības plāna darbības termiņu līdz 2023. gada 31. decembrim.
Teritorijas dabas vērtības	Nozīmīga boreālo mežu, avotu un daudzu ES Biotopu direktīvas pļavu biotopu aizsardzības vieta (minerālvielām bagāti avoti un avotu purvi, sausas pļavas kaļķainās augsnēs, sugām bagātas atmatu pļavas, boreālie meži, eitrofas augsto lakstaugu audzes, palieņu pļavas). Teritorijā konstatēts daudz retu augu un dzīvnieku sugu.

Teritorijas apdraudošie faktori un ietekmes:

Intensīva mežsaimniecība ir mazinājusi epifītisko sūnu daudzveidību, meliorācijas rezultātā ir samazinājušās medņu riestu platības. Lieguma meži ir pieejami pa ceļiem un braukšanai ar autotransportu piemērotām stīgām, kas negatīvi ietekmē meža ekosistēmu.

Dabas lieguma teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķis ir saglabāt un palielināt biotopu un sugu daudzveidību, nodrošinot sugām un biotopiem labvēlīgu aizsardzības statusu. Turpināt teritorijas apsaimniekošanu dabai draudzīgā veidā, iesaistot iedzīvotājus un zemes īpašniekus, kā arī pašvaldības un citas atbildīgās institūcijas.

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādē ņemti vērā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un izstrādātais Dabas aizsardzības plāns.

Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskajā daļā tiek attēlota dabas lieguma teritorijas robeža un funkcionālās zonas. Raķupes upei Teritorijas plānojuma grozījumos noteikta un attēlota virszemes ūdensobjektu aizsargjosla 100 metru platumā.

Tiešu ietekmi uz dabas liegumu Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi neatstās, jo tiek saglabāta dabā esošā izmantošana – galvenokārt mežu teritorijas.

3.3.8.6. DABAS LIEGUMS “STIKLU PURVI”

Aizsardzības kategorija	Natura 2000 teritorija
Administratīvais iedalījums	Daļa no dabas lieguma teritorijas - Valdgailes pagastā (atrodas 32,2% no dabas lieguma kopplatības). Pārējā dabas lieguma teritorija atrodas Ventspils novada Usmas pagastā (17,3%) un Puzes pagastā (50,5%).
Platība	7244 ha
Dibināšanas gads	1977.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	MK 25.01.2011. noteikumi Nr.81 „Dabas lieguma „Stiklu purvi” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”
Funkcionālās zonas, kas atrodas novada teritorijā	Lai saglabātu dabas vērtības un regulētu pieļaujamās dabas vērtības lieguma teritorijā ir izveidotas četras funkcionālās zonas: - Regulējamā režīma zona - Dabas lieguma zona

	- Dabas parka zona - Neitrālā zona
Dabas aizsardzības plāns	Dabas aizsardzības plāns laika posmam 2006. - 2018. gadam. Saskaņā ar Latvijas Republikas vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra J.Pūces 2019. gada 29. janvāra rīkojumu Nr.1-2/14 „Par dabas aizsardzības plānu darbības termiņa pagarināšanu” dabas lieguma “Stiklu purvi” dabas aizsardzības plāna darbības termiņu līdz 2023. gada 31. decembrim.
Teritorijas dabas vērtības	Stiklu purvu komplekss atrodas Ugāles līdzenuma Kursas zemienē, un tas ir lielākais Rietumlatvijā, veidojies pirms apmēram 5-7 tūkstošiem gadu. Bijušajā Baltijas ledus ezera seklūdens zonas pazeminājumos izveidojušies: Vasenieku purvs, Stiklu Dižpurvs, Vanagu purvs, Pumpuru purvs, Zvaguļupurvs, Bērzipurvs un Lūžniekpurvs. Pie šī kompleksa pieder arī Trīšautpurvs un Sēmes purvs, kuri neietilpst dabas liegumā, un Salas purvs, kurš ir jau daļēji izmantots kūdras ieguvei. Stiklu purvi ir viena no nedaudzām <i>Cladium mariscus</i> atradnēm ārpus piejūras. Divas no trīs <i>Eleocharis multicaulis</i> atradnēm un viena no trīs <i>Sphagnum lindbergii</i> atradnēm Latvijā. Īpaši nozīmīga teritorija gan ligzdojošiem, gan migrējošiem putniem.

Teritorijas apdraudošie faktori un ietekmes:

Teritorijas ilgtermiņa apsaimniekošanas mērķis ir saglabāt vienotu mitrāju kompleksu ar purvu, ezeru un slapjo mežu biotopiem un tipisko Piejūras zemienes un Ziemeļkurzemes veģetāciju kā dzīvotni zīdītāju, putnu un bezmugurkaulnieku sugām.

Meži ir ilglaicīgi saimnieciski izmantoti, joprojām saglabājušies atsevišķi sugām bagāti mežu dabiskie biotopi un to sakopojumi ar retām un aizsargājamām augu sugām. Agrākās saimnieciskās darbības sekas skar, galvenokārt, lieguma mežus. Tā kā tie ir ilglaicīgi un intensīvi apsaimniekoti, saglabājušās samērā maz vecas mežaudzes un retās, īpaši aizsargājamās sugas. Saimnieciskā darbība ir skārusi arī dabas lieguma ezerus, vērojama to eutrofikācija. Ezeru stāvokli negatīvi ietekmē arī bebru darbība. Zināmu negatīvu iespaidu uz purvu biotopiem atstāj arī samērā intensīvā ogošana.

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādē ņemti vērā īpaši aizsargājamās dabas teritorijas individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un izstrādātais Dabas aizsardzības plāns.

Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskajā daļā tiek attēlotas teritorijas robežas un funkcionālās zonas.

Tiešu ietekmi uz dabas liegumu Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi neatstās, jo tiek saglabāta dabā esošā izmantošana jeb funkcionālais zonējums – galvenokārt mežu teritorijas, nedaudz arī lauksaimniecības teritorijas.

Lieguma teritorija Z daļā robežojas ar derīgā izrakteņa kūdras atradni “Lielsalas purvs”, nav precīzas informācijas par karjera izstrādes darbības ietekmi uz dabas liegumu. Kūdras atradnes “Lielsalas purvs” ieguves teritorijas paplašināšanai veikts ietekmes uz vidi novērtējums, kura ietvaros arī izvērtēta paredzētās darbības ietekme uz dabas lieguma “Stiklu purvi” teritoriju.

3.3.8.7. DABAS LIEGUMS "ZEMGAĻU PURVS"

Aizsardzības kategorija	<i>Natura 2000 teritorija</i>
Administratīvais iedalījums	Talsu novada Lubes pagasts, Valdemārpils pilsēta ar lauku teritoriju
Platība	462 ha
Dibināšanas gads	1977.
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi	MK 16.03.2010. noteikumi Nr.264 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"
Dabas aizsardzības plāns	Nav
Teritorijas dabas vērtības	Teritorija izveidota rietumu tipa augstā purva ar ciņu mazmeldru aizsardzībai. Purvu ietver purvains mežs. Teritorijā konstatētas arī vairākas aizsargājamas putnu un augu sugas.

Teritorijas apdraudošie faktori un ietekmes:

Pašlaik dabas liegumu negatīvi ietekmē nosusināšana apkārtējās teritorijās un intensīvas medības. Dabas lieguma teritorijā nav nevienas viensētas. Blakus teritoriju, kas robežojas ar dabas liegumu, zemes lietošanas veidi galvenokārt ir meža teritorijas un nedaudz lauksaimniecības zemes. Dabas liegums ZR pusē robežojas ar valsts vietējo autoceļu V1414.

Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskajā daļā attēlota dabas lieguma teritorijas robežas. Tiešu ietekmi uz dabas liegumu Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi neatstās, jo tiek saglabāta dabā esošā izmantošana jeb funkcionālais zonējums – galvenokārt mežu teritorijas.

3.3.8.8. MIKROLIEGUMI

Saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8. panta otro daļu Talsu novada teritorijā izveidoti 69 mikroliegumi īpaši aizsargājamo sugu (putnu, vaskulāro augu un paparžaugu aizsardzībai) un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai. 55 mikroliegumiem ir noteikta buferzona. Kopējā mikroliegumu platība novada teritorijā aizņem 1552,26 ha.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumu Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" 53. punktu, izstrādājot pašvaldības teritorijas plānojumu, ir ievērots mikroliegumu izvietojums un to aizsardzības un apsaimniekošanas prasības.

3.3.8.9. DABAS PIEMINEKĻI

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem novadā kā valsts aizsardzības dabas pieminekļi ir noteikti vairāki dabas objekti un teritorijas.

Aizsargājamā aleja "Dižstendes – Bungu kapu bērzu aleja", Talsu novada Lībagu pagastā (*saskaņā ar MK 22.11.2005. noteikumiem Nr.888 "Noteikumi par aizsargājamām alejām"*). Aleja atrodas uz Dižstendes - Stendes ceļa, posmā no Dižstendes līdz Bungu kapiem.

Aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi (*saskaņā ar MK 17.04.2001. noteikumiem Nr.175 "Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem"*):

- Sudmaļu ūdenskritums (Talsu novada Abavas pagastā);

- o Virsaišu ūdenskritums (Talsu novada Abavas pagastā);
- o Lūrmaņu atsegumi (Talsu novada Lubes pagastā);
- o Tilgaļu milzu akmens (Talsu novada Vandzenes pagastā).

Aizsargājамie dendroloģiskie stādījumi (saskaņā ar MK 20.03.2001. noteikumiem Nr.131 "Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem"):

- o "Jāņa Metuzāla dendroloģiskie stādījumi" (Talsu novada Ārlavas pagastā).

Ārlavas pagasta nekustamā īpašuma (kadastra Nr. 88370060087) teritorijā atrodas dabas piemineklis "Jāņa Metuzāla dendroloģiskie stādījumi" ar kopējo platību 7,3 ha. Stādījumi veidoti pēc 2. Pasaules kara kā nesimetriski stādījumi ar cirptiem dzīvžogiem. Stādījumos sastopamas gan vietējās, gan arī introducētās koku un krūmu sugas, tādas kā Sibīrijas baltegle (*Abies sibirica*), Sibīrijas ciedrupriede (*Pinus sibirica*), meža dižskābardis (*Fagus sylvatica*) u.c. Šeit atrodas arī skaists, cirpts ozolu dzīvžogs. Sākotnēji Jāņa Metuzāla dendroloģiskie stādījumi valsts aizsardzībā ņemti 1987. gadā kā dendroloģiskie stādījumi "Priednieki" 5,2 ha platībā.

- o Strazdes "Robežnieku" dendroloģiskie stādījumi (Talsu novada Strazdes pagastā).

Strazdes "Robežnieku" dendroloģisko stādījumu platība - 2,6 ha.

Dendrārija veidošana uzsākta ap 1960. gadu 3,8 ha platībā. Valsts aizsardzībā no 1987. gada. Stādījumi pabeigti 1992. gadā. Šajā laikā parkā iestādīti 292 īpatņi.

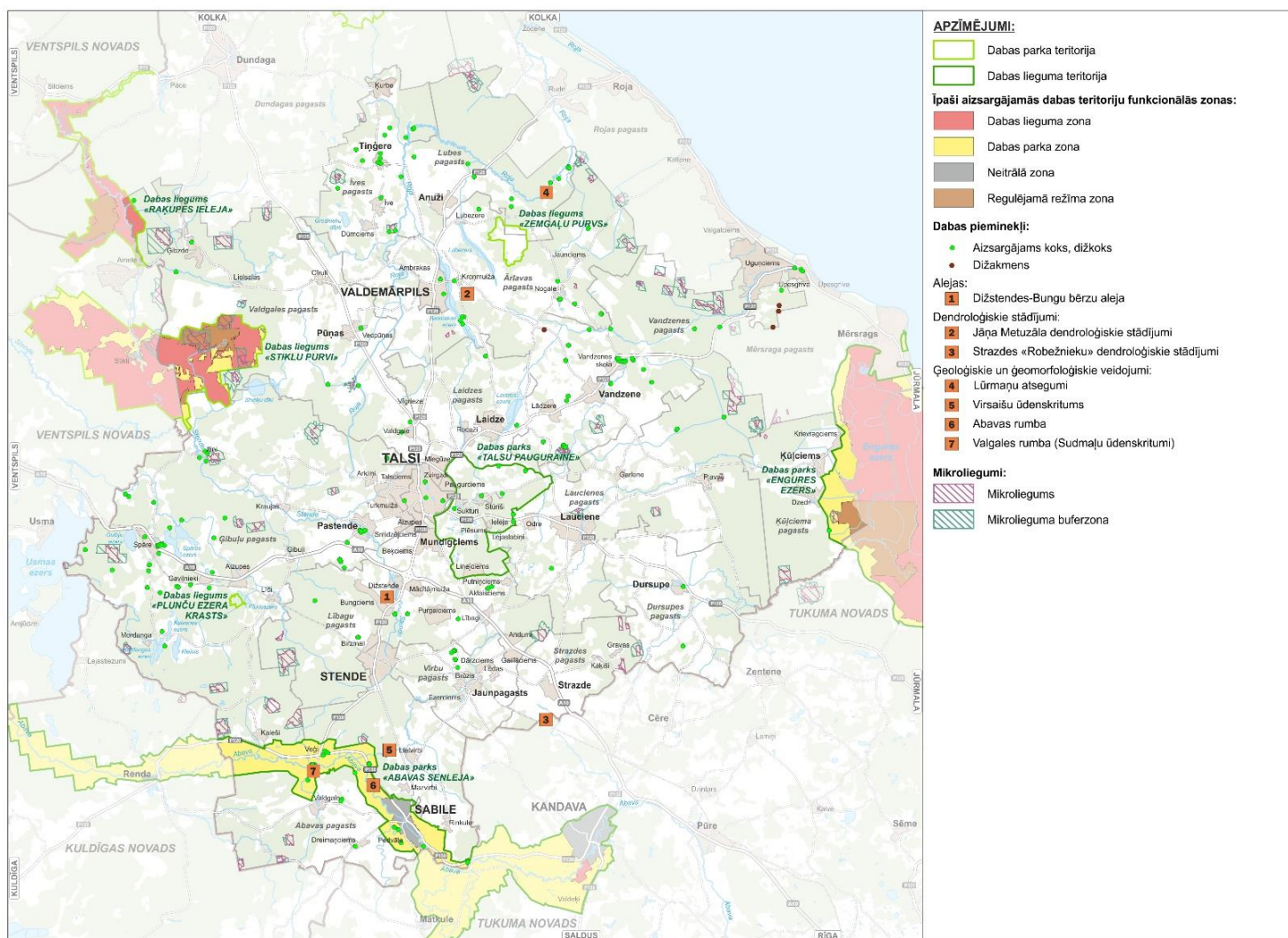
- o "Talsu dendroloģiskie stādījumi" (Talsu novada Talsu pilsētā).

Talsu dendroloģiskais parks 5,6 ha platībā. Parkā apskatāmas ap 300 kokaugu sugas.

Aizsargājамie koki – dižkoki – saskaņā ar dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" datiem Talsu novadā apzināti 219 valsts nozīmes dižkoki, kas attēloti Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskajā daļā. Vēl dabas datu pārvaldības sistēmas "Ozols" pieejami dati par šādiem koku novērtējumiem – 6 koki apzināti un novērtēti kā īpatnēji koki, 57 kokiem vērtība nav definēta, 65 koki novērtēti kā potenciālie dižkoki un 1 koks novērtēts kā vietējas nozīmes.

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, tostarp Natura 2000 teritorijas, un objekti Talsu novadā ir nozīmīgs tūrisma infrastruktūras un rekreācijas attīstības resurss, kurš izmantojams sabiedrības izglītošanai. Vienlaikus to izmantošana ir saistāma ar novada un visa Kurzemes reģiona rekreācijas vajadzībām kompleksi ar pārējām dabas teritorijām (bez aizsardzības statusa), plānojot tajās apmeklētāju plūsmas, nosakot pieļaujamās antropogēnās slodzes, ievērojot dabas aizsardzības jomas normatīvo aktu prasības un ieviešot šo teritoriju dabas aizsardzības plānos iekļauto tūrisma un sabiedrības informēšanas pasākumus.

Pašvaldība katru gadu, izvērtējot finansiālo ieguldījumu un lietderību veic publisko ārtelpu teritoriju labiekārtojuma darbus, piemēram, 2020. gadā pabeigti divi plānotie pasākumi – veikta koku ap Vilkmuižas ezeru, Talsos dendroloģiskā izpēte/inventarizācija, kā arī veikta Spāres muižas parka inventarizācija.

1.attēls. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Talsu novadā

3.4. IESPĒJAMĀS IZMAIŅAS, JA PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMI NETIKTU ĪSTENOTI

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums tiek veikts spēkā esošā Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumiem. Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādei noteikti konkrēti darba uzdevumi, kas jārisina grozījumos. Spēkā esošajam teritorijas plānojumam arī ir veikts stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums, izstrādāts Vides pārskats.

07.10.2019. un 15.10.2020. tika grozīti Ministru kabineta 30.04.2013. noteikumi Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi", kas nosaka vispārīgās prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei un teritorijas izmantošanas veidu klasifikāciju. Neveicot Teritorijas plānojuma grozījumus netiktu nodrošināta tā atbilstība normatīvo aktu prasībām, piemēram, nosakot vispārīgas prasības teritorijas plānošanai un izmantošanai, nosakot funkcionālo zonējumu, apakšzonējumu un tajās atļautos izmantošanas veidus u.c. risinājumus.

Netiktu novērstas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu nepilnības un atsevišķas neatbilstības spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Uzsākot Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi, tika saņemti 38 fizisko un juridisko personu iesniegumi ar priekšlikumiem. Savukārt Teritorijas plānojumu grozījumu 1. redakcijas publiskās apspriešanas laikā tika saņemti 5 iesniegumu, bet 2. redakcijas publiskās apspriešanas laikā – 7 iesniegumi. Neizstrādājot Teritorijas plānojuma grozījumus, priekšlikumu iesniedzējiem nebūtu iespējams īstenot attīstības ieceres.

Netiktu noteiktas “Teritorijas, kur izsniegta zemes dzīļu izmantošanas licence vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauja” (TIN1) un pārskatītas prasības derīgo izrakteņu ieguvei.

Netiktu noteiktas “Centralizētās ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorijas” (TIN11) Talsos un Stendē, kā arī netiktu pārskatītas prasības par pieslēgumu veikšanu centralizētās ūdenssaimniecības tīkliem.

Saskaņā ar Talsu vecpilsētas inventarizācijas plānu netiktu izstrādātas prasības ne tikai Talsu pilsētībūvniecības pieminekļa teritorijas aizsardzībai, bet arī Sabiles un Valdemārpils pilsētībūvniecību pieminekļu teritorijām, kā arī netiktu noteiktas “Novada nozīmes kultūrvēsturiski nozīmīgi objekti” (TIN4).

Netiktu pārskatītas ainavas aizsardzības un plānošanas prasības ainaviski vērtīgās teritorijās, kas noteiktas dabas parka “Talsu pauguraine” teritorijā.

Netiktu pārskatītas atsevišķas prasības, kas noteiktas Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, piemēram, prasības būvēm lauksaimniecības dzīvniekiem, prasības alternatīvajai energoapgādei u.c. prasības, atbilstoši darba uzdevumam.

Netiktu pārskatītas un precizētas pašvaldības kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas, to aizsargjoslas atbilstoši Aizsargjoslu likumam.

Netiktu nodrošināta Teritorijas plānojuma grozījumu izstrāde teritorijas attīstības un plānošanas informācijas sistēmā (TAPIS), ievērojot normatīvajos aktos noteiktās prasības, jo spēkā esošais teritorijas plānojums nav izstrādāts TAPIS.

4. VIDES STĀVOKLIS TERITORIJĀS, KURAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMI VAR BŪTISKI IETEKMĒT UN AR PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMIEM SAISTĪTĀS VIDES PROBLĒMAS

Teritorijas plānojuma grozījumos ietverti risinājumi, kas noteiks turpmākos novada teritorijas izmantošanas un apbūves veidošanas noteikumus, transporta attīstību, pakalpojumu, uzņēmējdarbības un ražošanas attīstību, dzīvojamās apbūves un dabas teritoriju veidošanu, prasības dabas resursu un kultūrvēsturisko vērtību apsaimniekošanai un saglabāšanai, inženiertīklu nodrošinājumam un vides ilgtspējīgai attīstībai līdz jaunizveidotā Talsu novada jaunajam teritorijas plānojumam. Teritorijas plānojuma grozījumiem ar darba uzdevumu ir noteikti konkrēti izstrādes uzdevumi, kas jārisina, kā arī jāatzīmē, ka gan spēkā esošais teritorijas plānojums, gan tā grozījumi atstāj ietekmi uz visu novada administratīvo teritoriju kopumā, jo plānojums ir saistošs visām fiziskajām un juridiskajām personām - zemes īpašniekiem, tiesiskiem valdītājiem, lietotājiem un nomniekiem, veicot jebkādu nekustamā īpašuma izmantošanu, saimniecisko darbību, lokālplānojumu, detālplānojumu un tematisko plānojumu izstrādāšanu, zemes vienību sadalīšanu, apvienošanu vai robežu pārkārtošanu, būvju projektēšanu un būvniecību.

Nemot vērā, ka Teritorijas plānojuma grozījumos tiek iekļauti gan sociālekonomisko, gan dabas un kultūrvēsturisko jomu attīstības nosacījumi, plānošanas dokumentā noteiktie risinājumi nav viennozīmīgi vērtējami, jo, tos īstenojot, var tikt atstāta gan pozitīva, gan neitrāla, gan negatīva ietekme uz vides stāvokli novadā.

Izvērtējot Teritorijas plānojuma grozījumos veiktās izmaiņas un esošo Talsu novada vides stāvokļa raksturojumu, iezīmējas jomas un teritorijas, kurām būtu jāpievērš pastiprināta uzmanība pastāvīgi:

- blīvi apdzīvoto vietu attīstības plānošana – pilsētu un ciemu teritoriju apsaimniekošana un vides kvalitātes uzlabošana, īpašu uzsvārumu liekot uz kanalizācijas sistēmu atbilstošu nodrošinājumu (pieslēgumu skaits, paplašinot tīklu kopgarumu, kā arī veicot esošo tīklu pārbūvi, notekūdeņu attīstīšanas iekārtu darbības efektivitāte), lai novērstu virszemes ūdensobjektu piesārņojumu ar neattīrītiem vai daļēji attīrītiem notekūdeņiem. Dabas teritoriju labiekārtošana rekreācijas nodrošināšanai. Attīstot būvniecību dažādu teritorijas izmantošanas veidu robežteritorijās, ievērot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu nosacījumus par blīvu stādījumu veidošanu starp dzīvojamo, publisko apbūvi un rūpnieciskās un tehniskās apbūves teritorijām, lai pēc iespējas mazinātu negatīvo ietekmi (trokšņus, gaisa piesārņojumu u.c. negatīvos faktorus);
- nepieciešamo inženiertīklu un to objektu nodrošināšana visās blīvi apdzīvotajās teritorijās (atbilstoša inženierapgāde, ielu/ceļu tīkls, velo infrastruktūra, atkritumu apsaimniekošana u.c.). Kanalizācijas, ūdensapgādes un siltumapgādes sistēmas efektivitātes paaugstināšana un ar centralizētajiem ūdensapgādes pakalpojumiem nodrošināto blīvas apbūves teritoriju (pilsētas un ciemu teritoriju) īpatsvara paaugstināšana (gan esošās, gan jaunveidojamās apbūves pieslēgšana pie esošajām centralizētajām sistēmām). Atzinīgi vērtējamās ar Teritorijas plānojuma grozījumiem noteiktās teritorijas ar īpašiem noteikumiem "Centralizētās ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorijas" (TIN11);
- notekūdeņu attīrīšanas iekārtu apsaimniekošanas efektivitātes un drošības videi paaugstināšana, nodrošinot decentralizēto kanalizācijas sistēmu notekūdeņu savākšanu,

videi drošu transportēšanu un utilizēšanu atbilstoši vides aizsardzības normatīvo aktu prasībām, kā arī kontroli, lai notekūdeņi tiktu nogādāti uz attīrīšanas ietaisē, nodrošinot videi draudzīgu to apsaimniekošanu;

- nepieļaut neattīrītu un/vai nepietiekami attīrītu notekūdeņu ieplūšanu upēs un ezeros un dabiskā ūdens režīma mākslīgas izmaiņas upēs un ezeros (t.sk. ietekme no meliorācijas grāvjiem);
- pamesto un neapsaimniekoto urbumu, kas ir potenciāli bīstami pazemes ūdens piesārņošanas avoti, apzināšana, apsekošana un tamponēšana. Pastiprinātas uzmanības pievēršana to turpmākai apsaimniekošanas kārtībai;
- Ventas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā izvirzīto prasību ievērošana ūdensobjektu apsaimniekošanā un aizsardzībā, vides kvalitātes mērķu sasniegšana, īpaši riska ūdensobjektos;
- publisko ūdeņu un to piekrastes pieejamības paaugstināšana, izveidojot labiekārtotas atpūtas un peldēšanās vietas, veicot ūdeņu kvalitātes monitoringu, ievērojot prasības peldbūvju izvietojumam;
- applūšanas risku un to ietekmes uz iedzīvotāju drošību un potenciālo vides piesārņošanu izvērtēšana un atbilstoši normatīvo aktu prasībām pasākumu plānošana riska novēršanai;
- Rūpnieciskās apbūves teritorijās un Lauksaimniecības teritorijās, kurās atļauta vieglās un smagās ražošanas un lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve, stingrāka darbības kontrolēšana, ievērot buferzonas, nepārsniegt piesārņojošo darbību atļautās emisijas, netiktu pieļautas būtiskas ietekmes, smakas, putekļi, troksnis u.c.
- plānoto un esošo derīgo izrakteņu ieguves vietu negatīvās potenciālās ietekmes (putekļi, troksnis, vibrācijas, ūdens trūkums, ūdensobjektu piesārņojums, samazināta bioloģiskā daudzveidība u. c.) uz vidi samazināšanas pasākumu stingra uzraudzība, TIAN noteikumu, VPVB nosacījumu ievērošana un pastāvīgs vides stāvokļa monitorings;
- tūrisma un atpūtas aktivitāšu, lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās darbības, kā arī apbūves teritoriju sabalansēšana ar dabas aizsardzības interesēm, nepārsniedzot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, biotopu, mikroliegumu noturības kapacitāti pret antropogēnajām slodzēm;
- pašvaldības aktīva iesaiste īpaši aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādē un iekļauto teritorijas apsaimniekošanas pasākumu īstenošanā un uzraudzībā;
- atbilstoša meliorācijas sistēmu apsaimniekošana, atbilstoši teritorijas esošajam vai plānotajam izmantošanas mērķim;
- degradēto teritoriju un objektu (bijušo fermu, ražošanas un tehnisko teritoriju, nepabeigto būvju u.c.) sakārtošana, rekultivācija un turpmākā izmantošana atbilstoši mērķim;
- detalizētāka potenciāli piesārņoto vietu izpēte (augšnes, grunts un pazemes ūdeņu piesārņojums) un piesārņojuma līmeņa novērtējums. Konstatējot piesārņojumu veikt teritorijas sanāciju. Teritorijā dzīvojamās vai publiskās apbūves izvietojuma veicama tikai pēc konstatētā piesārņojuma novēršanas;
- invazīvās ziedaugu sugas Sosnovska latvāņa (*Heracleum sosnowskyi* Manden) u.c. invazīvo sugu izplatīšanās vietu apzināšana un īstenojot kombinētos pasākumus novērst to izplatību un samazināt to izplatības teritorijas;
- sabiedrības izglītošana par videi draudzīgu rīcību un ilgtspējīgu resursu apsaimniekošanu, energoefektivitātes pasākumiem, veselīgu dzīvesveidu u.c. Bezatkritumu tehnoloģiju un citu

videi draudzīgu tehnoloģiju pielietošana, popularizēšana un atbalstīšana novada komunālajā infrastruktūrā un ražošanā;

- turpmākajā Talsu novada teritorijas plānojumā pārskatīt noteiktās ainaviski vērtīgās teritorijas, tās izvērtējot un nosakot plašākās teritorijās, lai saglabātu un nezaudētu novadam raksturīgo ainavu daudzveidību un mazinātu nevēlamu ietekmi uz kultūrvēsturisko mantojumu.

5. STARPTAUTISKIE UN NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumi ir vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kura izstrādē ņemta vērā virkne Latvijas Republikas normatīvo aktu prasības, kuras regulē vietējo pašvaldību teritoriju attīstības plānošanu, kā arī normatīvie akti, kas regulē saimnieciskās darbības, kas plānotas vietējās pašvaldības teritorijā (mežsaimniecība, lauksaimniecība, kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzība u.c.), normatīvie akti, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un dabas pieminekļu aizsardzību un izmantošanu u.c. normatīvie akti. Tikpat nozīmīgas ir valsts mēroga programmas un stratēģijas, kas ietekmē teritorijas izmantošanas prioritātes.

Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanu un attīstību regulē ne tikai Latvijas Republikas normatīvie akti, bet saistoši ir arī Latvijā ratificētās ES Direktīvas, konvencijas, regulas u.c.

5.1. STARPTAUTISKIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Starptautiskie mērķi vides aizsardzības jomā ir ietverti starptautiskās konvencijās, līgumos, protokolos un Eiropas Savienības direktīvās, regulās.

Teritorijas plānojumam ir saistošas vairākas starpvalstu konvencijas. Zemāk minēti svarīgākie dokumenti, kas nosaka starptautiskos vides aizsardzības mērķus, kuri ir noteikti starpvalstu konvencijās.

Starptautiskās konvencijas:

Konvencija par bioloģisko daudzveidību, Riodežaneiro (05.06.1992.)

Konvencija “Par bioloģisko daudzveidību” akceptēta Saeimā 1996. gadā. Konvencijas mērķis - bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, tās komponentu ilgtspējīga izmantošana, godīga un līdztiesīga ģenētisko resursu patērēšanā iegūto labumu sadale, ietverot gan pienācīgu pieeju ģenētiskajiem resursiem, gan atbilstošu tehnoloģiju nodošanu, ņemot vērā visas tiesības uz šiem resursiem tehnoloģijām, gan pienācīgu finansēšanu.

Konvencija “Par bioloģisko daudzveidību” dod šādu definīciju: “Bioloģiskā daudzveidība nozīmē dzīvo organismu formu dažādību visās vidēs, tai skaitā sauszemes, jūras un citās ūdens ekosistēmās un ekoloģiskajos kompleksos, kuru sastāvdaļas ir; tā ietver daudzveidību sugas ietvaros, starp sugām un starp ekosistēmām”.

Konvencijas prasības Latvijas likumdošanā iestrādātas likumos “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1999.), “Sugu un biotopu aizsardzības likums” (16.03.2000.).

Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību, Berne (16.09.1979.)

Konvencijas mērķis – saglabāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un

dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību.

Konvencijas prasības nacionālā likumdošanā iestrādātas:

- o Likums "Par sugu un biotopu aizsardzību" (16.03.2000.).
- o MK noteikumi Nr.396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" (14.11.2000.).
- o MK noteikumi Nr.940 "Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu" (18.12.2012.).

Ainavu aizsardzībai, pārvaldībai un plānošanai ir pieņemta "Eiropas ainavu konvencija" (Florencē, 2000. gada 20. oktobrī), kas Latvijā stājas spēkā kā likums "Par Eiropas ainavu konvenciju" (29.03.2007.).

Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, UNESCO konvencija. Konvencija nosaka, ka katrai tās dalībvalstij ir pienākums nodrošināt tās teritorijā esošā kultūras un dabas mantojuma identifikāciju, aizsardzību, konservāciju, popularizāciju un nodošanu nākošajām paaudzēm. Tādēļ tām jādara viss, kas ir to spēkos, gan maksimāli izmantojot esošos resursus, gan arī nepieciešamības gadījumā izmantojot starptautisko, tajā skaitā jebkuru tai pieejamo finansiālo, māksliniecisko, zinātnisko un tehnisko palīdzību un sadarbību. Lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku kultūras un dabas mantojuma, kas atrodas to teritorijā, aizsardzību, konservāciju un popularizāciju, šīs Konvencijas dalībvalstīm iespēju robežās un atbilstoši katras valsts apstākļiem jāveicina:

- o īstenot atbilstošu politiku, kuras mērķis būtu piešķirt kultūras un dabas mantojumam zināmas funkcijas sabiedrības dzīvē, kā arī iekļaut šī mantojuma aizsardzību aptverošas plānošanas programmās;
- o nodibināt, ja tādu vēl nav, savā teritorijā vienu vai vairākus kultūras un dabas mantojuma aizsardzības, konservācijas un popularizācijas dienestus, kam būtu atbilstošs personāls un līdzekļi, kas ļautu izpildīt tiem uzliktos pienākumus;
- o attīstīt zinātnes un tehnikas studijas un pētījumus un pilnveidot darba metodes, kas ļauj valstij novērstu briesmas, kas draud tās kultūras un dabas mantojumam;
- o veikt atbilstošus juridiskus, zinātniskus, tehniskus, administratīvus un finanšu pasākumus, lai atklātu, aizsargātu, konservētu, popularizētu un atjaunotu šo mantojumu;
- o atbalstīt tādu nacionālu vai reģionālu centru izveidošanu vai attīstību, kas sagatavo speciālistus kultūras un dabas mantojuma aizsardzībai, konservācijai vai popularizācijai, kā arī lai veicinātu zinātniskos pētījumus šajā jomā.

ES direktīvas:

ES Padomes direktīva 79/409/EEK (02.04.1979.) Par savvaļas putnu aizsardzību jeb Putnu direktīva.

Direktīvas mērķis ir aizsargāt, pārzināt un uzraudzīt putnu sugas, putnu sugu dzīvotņu daudzveidību un teritoriju, kā arī noteikt to izmantošanas normas.

Dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai skaitliski uzturētu putnu sugu populācijas tādā līmenī, kas pirmām kārtām atbilst ekoloģijas, zinātnes un kultūras prasībām, tajā pašā laikā ņemot vērā saimnieciskās un rekreatīvās prasības, lai tuvinātu šo sugu populācijas minētajam līmenim.

Padomes direktīva 92/43/EEK Par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību jeb Biotopu direktīva.

Vienota Eiropas ekoloģiskā tīkla Natura 2000 izveide, veicinot izpēti un zinātnisko darbu. Eiropas kopienas padome izveidoja saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, un kuru nosaukums ir Natura 2000. Kopš 2004.gada arī Latvija ir izveidojusi savu daļu no šī tīkla. Teritoriju izveidošanas pamatnosacījums ir visā Eiropā retu un apdraudētu augu un dzīvnieku sugu un to dzīves vietu (biotopu) aizsardzība.

Šīm teritorijām ir atšķirīgi aizsardzības un apsaimniekošanas režīmi – no minimāliem ierobežojumiem aizsargājamo ainavu apvidos līdz pat pilnīgam saimnieciskās darbības aizliegumam dabas rezervātos.

Eiropas Parlamenta un Padomes direktīva 200/60/EK Ūdeņu struktūrdirektīva (23.10.2000.)

Direktīvas mērķis ir aizsargāt un uzlabot virszemes un pazemes ūdeņu ekosistēmu stāvokli un veicināt ilgtspējīgu ūdeņu lietošanu, ieviešot integrētu upju baseinu apsaimniekošanas procesu.

Direktīvas prasības iestrādātas likumā “**Ūdeņu apsaimniekošanas likums**” (12.09.2002.). Saskaņā ar šo Direktīvu dalībvalstīm jānosaka to teritorijā, atrodos atsevišķu upju sateces baseinus un jāpievieno tos noteiktam upes sateces baseina apgabalam. Upes sateces baseins, kas atrodas vairāku dalībvalstu teritorijā, jāpievieno starptautiskam upes sateces baseina apgabalam.

Talsu novada ūdensobjekti ietilpst Ventas upju baseina apgabalā.

5.2. NACIONĀLIE VIDES AIZSARDZĪBAS MĒRĶI

Latvijas vides politikas plānošanas periodā no 2021. gada līdz 2027. gadam, vides politikas mērķi ir pakārtoti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam un Latvijas nacionālās attīstības plānam 2021. - 2027. gadam.

Latvijas vides politikas pamatnostādnes 2021. – 2027. gadam nodefinētais politikas virsmērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem iespēju dzīvot tīrā un sakārtotā vidē, īstenojot ilgtspējīgu attīstību, saglabājot vides kvalitāti un bioloģisko daudzveidību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī sabiedrības līdzdalību lēmumu pieņemšanā un informētību par vides stāvokli.

Latvijas vides politikas pamatnostādnes ir vides aizsardzības nozares vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments. Vides politikas pamatnostādņu virzība tiek nodrošināta ar vairāku atsevišķi jomu politikas rīcību dokumentiem, kuri izstrādāti atsevišķās jomās – Latvijas stratēģija klimatneitralitātes sasniegšanai līdz 2050. gadam, Latvijas stratēģija pielāgošanās klimata pārmaiņām plāns laika posmam līdz 2030. gadam, Plūdu riska pārvaldības plāni 2022. – 2027. gadam, Upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāni 2022. -2027. gadam, Notekūdeņu apsaimniekošanas investīciju plāns 2021. – 2027. gadam, Pasākumu programma laba jūras vides stāvokļa panākšanai 2022. – 2027. gadam, Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2020. – 2030. gadam, Atkritumu apsaimniekošanas valsts plāns 2021. – 2028. gadam, Rīcības plāns pārejai uz aprites ekonomiku 2020. -2027. gadam un Gaisa piesārņojuma mazināšanas rīcības plāns 2020. – 2030. gadam.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam jeb Latvija 2030 mērķis ir pārdomāti lietot nacionālo bagātību, lai nākamajām paaudzēm to nodotu nenoplicinātu un pavairotu. Dabas resursi, vieta, cilvēki un zināšanas tiek uzsvērti kā nozīmīgs kapitāls attīstībai. Viena no prioritātēm

ir “Daba kā nākotnes kapitāls”, kuras galvenais attīstības virziens un ilgtermiņa mērķis ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, inovatīva ekosistēmu un pakalpojumu un atjaunojamo energoresursu izmantošana.

Nacionālā attīstības plānā 2021. – 2027. gadam jeb NAP2027 vides politikas kontekstā aktuālākā ir prioritāte “Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”, kurai ir noteikti četri rīcības virzieni:

1. Daba un vide – “Zaļais kurss”;
2. Tehnoloģiska vide un pakalpojumi;
3. Līdzsvarota reģionālā attīstība;
4. Mājokļi.

Rīcības virzienam Daba un vide – “Zaļais kurss” ir noteikti trīs mērķi:

- **Oglekļa mazietilpīga, resursu efektīva un klimatnoturīga attīstība**, lai Latvija sasniegtu klimata, enerģētikas, gaisa piesārņojuma samazināšanas, ūdeņu stāvokļa uzlabošanās un atkritumu apsaimniekošanas nacionālos mērķus un nodrošinātu vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu un īstenotu drošas un kvalitatīvas, tai skaitā bioloģiskas pārtikas apriti, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu.
- **Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana**, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, līdzsvarojot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses.
- **Īstenota vides, ilgtspējīgas dabas resursu apsaimniekošanas un enerģētikas politika**, kas balstīta uz taisnīgumu un savstarpējo uzticēšanos, sabiedrības atbalstu dabas un klimata aizsardzības pasākumiem, nosakot skaidrus un atklātus valsts un iedzīvotāju sadarbības modeļus un iesaistīšanos lēmumu pieņemšanā.

6. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMU UN TĀ IESPĒJAMO ALTERNATĪVU ĪSTENOŠANAS BŪTISKĀS IETEKMES UZ VID

Īstenojot Teritorijas plānojuma grozījumos atļautās izmantošanas, var veidoties nepastarpināti tiešās ietekmes uz vidi un mijiedarbībā starp vidi un tiešām ietekmēm - netiešās ietekmes uz vidi, ietekmes var būt gan pozitīvas, gan negatīvas.

Tiešās ietekmes ir saistītas ar izmaiņām vidē, realizējot teritorijas plānojumā paredzētās darbības un kuras nepastarpināti var atstāt pozitīvu vai negatīvu ietekmi uz apkārtējo vidi (piemēram, paliekošais piesārņojums, emisijas vidē, mežu izciršana, zemju apbūve u.c. saimnieciskās darbības):

- o zemes izmantošanas veidu maiņa (apmežošana, derīgo izrakteņu ieguve, jauna apbūve, infrastruktūras izbūve u.tml.) - pirms zemes izmantošanas veidu maiņas rūpīgi jāizvērtē šādas darbības ietekme uz vidi un ainavu tiešā un attālākā tuvumā;
- o esošo apdzīvoto vietu attīstība un jaunu objektu būvniecība var radīt lielāku slodzi uz vidi, ja netiek sakārtota ceļu infrastruktūra un nodrošināta inženierkomunikāciju esamība un pietiekoša to efektivitāte.

Galvenokārt, mainot zemes lietošanas veidu, tiek samazināta dabas pamatņu platība, konkrētās teritorijas bioloģiskā daudzveidība un potenciāli palielinās piesārņojums (gaisa, ūdensobjektu, augsnes u. c.).

Nozīmīgākās tiešās ietekmes, kas saistītas ar Teritorijas plānojuma grozījumu risinājumu ieviešanu un zemes izmantošanas veidu maiņu būs derīgo izrakteņu ieguve, jebkāda veida (dzīvojamās, publiskās un ražošanas) apbūves attīstības plānošana pašreiz esošajās lauksaimniecības un meža zemēs, transporta un inženiertehniskās infrastruktūras attīstības plānošana.

Netiešās ietekmes

Zemes vienību sadalīšana mazākās vienībās, tūristu skaita pieaugums, transporta noslodzes palielināšanās un saimniecisko darbību vērsšanās plašumā var veidot netiešu ietekmi uz vidi.

Sadalot zemes vienību mazākās vienībās un veidojot jaunu apbūvi, tiek veikta zemes lietojuma kategorijas maiņa, kas samazina dabas pamatnes apjomu, rada blīvākas apbūves iespējas un rada salīdzinoši lielāku ietekmi uz vidi. Ietekme uz vidi tiek vērtēta kā maznozīmīga, ja apbūve tiek veikta esošo apdzīvoto vietu robežās un netiek apbūvētas jaunas dabas teritorijas. Rūpīgi jāizvērtē plānotā apbūve vai cita veida darbība, kas ietekmē zemes virskārtu, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, kultūras pieminekļu un ūdensobjektu tuvumā.

Veicot zemes lietošanas kategoriju maiņu, izbūvējot jaunus objektus - dzīvojamo un publisko apbūvi, tehnisko un transporta infrastruktūru, ražošanas objektus, iegūstot derīgos izrakteņus tiek samazinātas dabas pamatnes un savvaļas sugu dzīvotņu platības. Svarīgi pievērst uzmanību, ja apbūves un ražošanas paplašināšana notiek īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tuvumā (ar augstu bioloģisko vērtību). Nav pieļaujama ražošanas uzņēmumu teritorijas paplašināšana īpaši aizsargājamo dabas teritorijas virzienā.

Attīstot transporta infrastruktūru, izbūvējot, atjaunojot ceļus un ielas var radīt troksni, gaisu piesārņojošas vielas no izplūdes gāzēm, augsnes piesārņojumu ar eļļām un degvielām. Šī ietekme uz vidi parasti ir īslaicīga un neatstāj ilgstošu ietekmi uz vidi. Lai samazinātu ietekmi uz vidi, izbūves darbus izstrādā atbilstoši projektam un normatīvajiem aktiem, būvniecības tehnikas uzpildīšanai jānotiek tam speciāli paredzētās vietās un ja nepieciešams, jāparedz pasākumi trokšņa mazināšanai.

Paplašinoties saimnieciskajai darbībai, vide var tikt netieši ietekmēta. Pieaugot mežistrādes apjomiem, var tikt samazināta bioloģiskā daudzveidība un neskartā vide, intensīvās ražošanas lauksaimniecība var piesārņot vidi ar minerālmēsliem, kas veicina ūdensobjektu aizaugšanu.

Nepārsniedzot trokšņa, gaisa un virszemes ūdeņu robežvērtības, netiešās ietekmes neatstāj nozīmīgas sekas uz vidi.

Tūrisma jomai attīstoties novadā un pieaugot tūristu skaitam, tiktu sakārtota vide, bet pastāvētu risks pieaugt arī antropogēnajai slodzei. Lai samazinātu apmeklētāju negatīvo ietekmi uz vidi, jāattīsta pārdomāta un sakārtota tūrisma un atpūtas infrastruktūra.

Derīgo izrakteņu ieguves karjeru tuvumā, būvniecības procesos, lai samazinātu netiešo ietekmi uz vidi, kā arī to tuvumā esošajām aizsargājamās dabas teritorijām, svarīgi ir ievērot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus.

Pozitīvu netiešu ietekmi uz vidi veicinātu sabiedrības vides izglītības aktivitātes un informējoši pasākumi par ietekmes uz vidi radīto negatīvo seku samazināšanas iespējām, ko var darīt ikviens novada iedzīvotājs, piemēram, par pieslēgšanos centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, kvalitatīvu un efektīvu individuālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu apsaimniekošanu u.c.

Pie **īslaicīgām ietekmēm** var pieskaitīt paredzēto būvniecību – ēku, ceļu, dažāda veida inženierkomunikāciju (elektroapgādes līnijas, gāzes, ūdensapgādes un notekūdeņu tīkli) būvniecību. Šīs darbības rada salīdzinoši īslaicīgus traucējumus vidē. Galvenās problēmas, kas saistītas ar minētajām ietekmēm ir troksnis, zemsedzes bojājumi, būvgruži, putekļu emisija. Lielākā daļa šo faktoru tiek likvidēti līdz ar darbības izbeigšanos.

Autoceļu būvniecības un pārbūves laikā iespējama teritorijas piegružošana ar būvniecības atkritumiem un piesārņošana ar naftas produktiem, bet autoceļa ekspluatācijas laikā – troksnis, izplūdes gāzes un autoceļam tiešā tuvumā esošo teritoriju piegružošana ar sadzīves atkritumiem.

Būvdarbu perioda laikā var būt gruntsūdeņu piesārņojums (gadījumā, ja gruntsūdeņi ir tuvu zemes virskārtai), ko rada mašīnu un mehānismu nepareiza izmantošana un degvielas, smērvielu, arī šķidro būvmateriālu (krāsu, laku u.c.) noplūdes zemes virskārta un iespējama nonākšana gruntsūdeņos.

Par nelielu īslaicīgu ietekmi uz vidi novada teritorijā var uzskatīt apmeklētāju skaita sezonālās svārstības, kas rodas pateicoties tūrismam un aktīvajai atpūtai, līdz ar to pašvaldībai aktīvajā tūrisma sezonā papildus jāizvieto atkritumu savākšanas tvertnes visvairāk tūristu iecienītajās atpūtas vietās, kā arī jāparedz autonovietnes automašīnu novietošanai.

Zemes transformācija (atmežošana) vai zemes lietojuma maiņa no viena zemes lietojuma mērķa uz citu lietojuma mērķi var radīt **ilglaicīgu ietekmi**. Ilglaicīga ietekme var būt saistīta attīstoties jebkāda veida ēkām un būvēm, autoceļiem, virszemes inženierkomunikācijām. Arī intensīva lauksaimniecības zemju izmantošana ir uzskatāma par ilglaicīgu ietekmi. Teritorijas plānojumā paredzētā iespēja veikt meža zemes transformāciju apbūvei, derīgo izrakteņu ieguvei, lauksaimniecības zemju apmežošana (lietošanas kategoriju maiņu no LIZ uz meža zemēm), derīgo izrakteņu ieguves karjeriem, par apbūves teritorijām radīs ilglaicīgu ietekmi uz vidi - samazinās lauksaimniecības un meža zemju īpatsvaru, radīs izmaiņas ainavā, biotopos un virszemes notecē. Savukārt veicinot lauksaimniecības zemju apmežošana palielinās ar mežu klātās teritorijas novadā. Līdz ar to ir svarīgi izpildīt Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos izvirzītos nosacījumus - pašvaldībā un atbildīgajās institūcijās, pirms zemes lietošanas kategorijas maiņas vai transformācijas (atmežošanas) atļaujas izsniegšanas, izvērtēt katru plānoto atsevišķo gadījumu un iespējamo

ietekmi uz vidi, kā arī ievērot īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

Katram zemes lietošanas veidam jeb funkcionālam zonējumam ir izvērtējamas potenciāli iespējamās ietekmes uz vidi, tādēļ prognozējās ietekmes vērtētas katrai funkcionālajai zonai un apakšzonai:

Savrupmāju apbūves teritorija (DzS) ietver esošo un plānoto savrupmāju apbūvi pilsētās un ciemos. Galvenā izmantošana saistīta ar dzīvojamo apbūvi un teritorijas izmantošanu – savrupmāju apbūve un vasarnīcu apbūve. Šīs teritorijas noteiktas tikai pilsētu un ciemu teritorijās esošo savrupmāju apbūves teritorijās, kā arī paredzot jaunas savrupmāju apbūves teritorijas. Jauna savrupmāju apbūve apdzīvotās vietās samazina apdzīvoto vietu neapbūvēto teritoriju platības, palielina apbūves blīvumu. Ja būvniecība tiek veikta ievērojot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus un citus normatīvos aktus, tās ietekme vērtējama kā nebūtiska. Galvenais priekšnosacījums šo teritoriju esošai un plānotai attīstībai ir piekļuves jautājumu risināšana (ielas vai ceļi) un inženierkomunikāciju attīstība (ūdensapgāde, kanalizācija, t.sk. arī lietussiltumapgāde).

Noteikta apakšzona **Savrupmāju apbūves teritorija (DzS1)**, tās ir esošās vasarnīcu apbūves teritorijas dabas parka "Talsu pauguraine" teritorijā esošajos ciemos Ieleja, Plēsums, Lejaslabiņi Laucienes pagastā. Teritorijas plānojums neparedz esošās vasarnīcu apbūves teritorijas pārveidot par pastāvīgi dzīvojamām apbūves teritorijām, paredzams saglabāt sezonas rakstura apbūvi un teritorijas izmantošanu, jo nav iespējams nodrošināt atbilstošas inženierkomunikāciju sistēmas, kā arī atkritumu apsaimniekošanu. Būtu nepieciešams izstrādāt šo teritoriju turpmāko attīstības koncepciju, ja perspektīvā šīs teritorijas plānotu kā pastāvīgi apdzīvojamās teritorijas.

Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM) aptver esošo daudzdzīvokļu dzīvojamo apbūvi līdz 3 stāviem pilsētās un ciemos, arī ārpus apdzīvotām vietām. Jaunas mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas tiek plānotas Talsu un Sabiles pilsētu teritorijās. Galvenā šo teritoriju izmantošana saistās ar daudzdzīvokļu māju apbūvi, rindu māju apbūvi un savrupmāju apbūvi, kā arī tiek paredzēta teritorijas papildizmantošana. Jauna mazstāvu dzīvojamā apbūve apdzīvotās vietās samazina apdzīvoto vietu neapbūvēto teritoriju platības, palielina apbūves blīvumu. Ja būvniecība tiek veikta ievērojot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus un citus normatīvos aktus, tās ietekme vērtējama kā nebūtiska. Galvenais priekšnosacījums šo teritoriju esošai un plānotai attīstībai ir piekļuves jautājumu risināšana (ielas vai ceļi) un inženierkomunikāciju attīstība (ūdensapgāde, kanalizācija, t.sk. arī lietussiltumapgāde) un teritorijas labiekārtošana.

Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD) aptver esošo un plānoto daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apbūvi līdz 6 stāviem apdzīvotās vietās. Jaunas daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas plānojuma grozījumos tiek plānotas Talsos. Svarīgi ir attīstīt un uzlabot kvalitatīvāku dzīves vides un vizuālo tēlu esošajam daudzstāvu apbūves veidam, veicot ēku energoefektivitātes pasākumus, uzlabojot piekļuves vietas (iekšpagalmi, ielas) un uzlabojot publiskās ārtelpas teritorijas (bērnu rotaļu laukumi, rekreācijas vietas utt.).

Jauktas centra apbūves teritorijas (JC) teritorijas plānojumā un grozījumos noteiktas visu pilsētu centrālajās daļās, kur vēsturiski izveidojies plašs jauktas izmantošanas spektrs vai ko izmanto par pilsētu centriem. Šajās teritorijās paredzēta daudzveidīga ēku un zemes izmantošana, kas ietver savstarpēji saderīgas funkcijas – dzīvojamā apbūve, publiskā apbūve, kā papildizmantošana paredzēta arī rūpnieciskā apbūve (vieglās rūpniecības uzņēmumu attīstība). Ja būvniecība tiek veikta ievērojot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus un citus normatīvos aktus, tās ietekme vērtējama kā nebūtiska. Galvenais priekšnosacījums, īpaši Talsos, Sabilē un Valdemārpilī, attīstot šīs

teritorijas, ir saglabāt šo pilsētu vēsturisko pilsēt būvniecības pieminekļu veidolu jeb tēlu. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas prasības pilsēt būvniecības arhitektūras pieminekļiem, to aizsardzībai, veicot jebkādu saimniecisko darbību (jaunu ēku būvniecībai, esošo ēku pārbūvei, renovācijai).

Publiskās apbūves teritorijas (P) noteiktas esošās publiskās apbūves teritorijās apdzīvotās vietās gan pilsētās, gan ciemos, gan arī lauku teritorijā un tiek plānotas arī jaunas publiskās apbūves teritorijas. Šo teritoriju galvenā izmantošana saistīta ar publisko apbūvi un teritorijas izmantošanu sabiedrisku, sociālu un komerciālu objektu apbūvei, kā papildizmantošanu paredzot arī dzīvojamo apbūvi. Ja būvniecība tiek veikta ievērojot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus un citus normatīvos aktus, tās ietekme vērtējama kā nebūtiska. Galvenais šo teritoriju attīstības priekšnosacījums ir piekļuves risinājums, inženierkomunikāciju nodrošinājums un publiski pieejamu ārtelpu izveidošana.

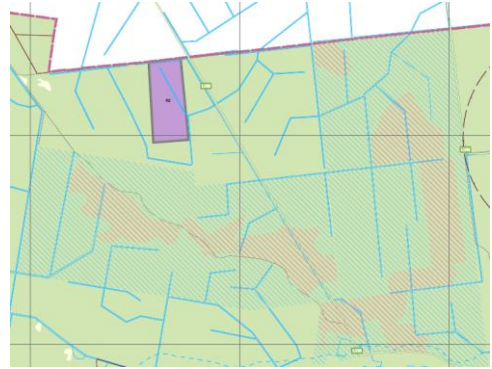
Būtiskākās iespējamās ietekmes no dzīvojamās un publiskās apbūves:

- izmaiņas ainavā;
- pazemes un virszemes ūdeņu piesārņojuma risks;
- mainās zemes izmantošanas veids;
- pieaug notekūdeņu daudzums;
- pieaug atkritumu daudzums.

Rūpnieciskās apbūves teritorijas (R) noteiktas galvenokārt tajās pilsētu un ciemu teritorijas daļās, kā arī lauku teritorijā, kur izveidojusies ražošanas uzņēmumu apbūve un tai ir piemērota infrastruktūra. Teritorijas plānojuma grozījumos tiek plānotas arī jaunas rūpnieciskās apbūves teritorijas. Šo teritoriju galvenā izmantošanā saistās rūpniecisko apbūvi (vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūvi, lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūvi, atkritumu apsaimniekošanu), tehnisko apbūvi, kā papildizmantošanu paredzot publisko apbūvi. Ja būvniecība tiek veikta ievērojot Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus un citus normatīvos aktus, tās ietekme vērtējama kā nebūtiska. Svarīgs priekšnosacījums šo teritoriju attīstībai un plānošanai ir ievērot tehnoloģisko procesu prasības, institūciju izsniegtās piesārņojošo darbību atļaujas vai apliecinājumus, praksē pielietot labākos tehnoloģiskos paņēmienus, lai novērstu apkārtējās vides piesārņošanu un iedzīvotāju sūdzības.

Noteikta apakšzona **Rūpnieciskās apbūves teritorija (R1)**, kurā, atšķirībā no citām Rūpnieciskās apbūves teritorijām, papildus kā galvenā izmantošana paredzēta arī smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūve Talsu pilsētas un Stendes pilsētas teritorijā. Stendes pilsētas teritorijā ražošanas uzņēmumu plānošanai un attīstība tiek izmantota un attīsta esošā tehniskā infrastruktūra - dzelzceļa atzari, sliežu ceļi, noliktavu ēkas un būves. Svarīgs priekšnosacījums šo teritoriju attīstībai un plānošanai ir ievērot tehnoloģisko procesu prasības, institūciju izsniegtās piesārņojošo darbību atļaujas vai apliecinājumus, praksē pielietot labākos tehnoloģiskos paņēmienus, lai novērstu apkārtējās vides piesārņošanu un iedzīvotāju sūdzības.

Noteikta apakšzona **Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2)**, lai nodrošinātu teritoriju rūpniecības uzņēmumu darbībai un attīstībai, kas paredzēta sprāgstvielu ražotnes un glabātuves būvniecībai un tās nepieciešamo teritorijas organizāciju, inženiertehnisko apgādi un transporta infrastruktūru. Teritorijas plānojuma grozījumos plānotā Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2) nekustamā īpašuma “Valsts mežs Vandzene” ar kadastra Nr. 88940030128 (piederība AS “Latvijas valsts meži”) zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 88940040065, Vandzenes pagastā, Talsu novadā tiek plānota 8 ha lielā platībā.

Kā redzams Grafiskās daļas kartē (izgriezums no Vandzenes pagasta teritorijas funkcionālā zonējuma kartes) plānotā Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2) netiek plānota mikroliegumu vai to buferzonu teritorijās.

Pašas sprāgstvielas plānotajā uzņēmumā netiks ražotas. Notiks tikai iepildīšana un izstrādājumu komplektēšana. Principā var teikt, ka notiks izstrādājumu komplektēšana.

Attiecība uz vidi - nebūs ūdenī šķīstošu un jebkādu citu vielu, kas var atstāt iespaidu uz vidi. Kanalizācijā un gaisā arī nekas nenonāks no plānotās darbības. Nebūs trokšņu, kas varētu kaitēt putniem un smaku. Ūdens ražošanas procesā netiks izmantots.

Uz plānoto ražotni tiks atvesta sagatavota masa, vai granulas, kuras tiks iepildītas attiecīgā izstrādājuma korpusā un aizvestas tālāk uz NBS noliktavu. Vai arī uz ražotni atved izstrādājumus no dažādām ražotnēm ES, kurus šajā ražotnē komplektē. Sprāgststošo vielu atlikumi pēc būtības nevar palikt pāri.

Būtiskākās iespējamās ietekmes:

- izmaiņas ainavā;
- pazemes un virszemes ūdeņu piesārņojuma risks;
- gaisa piesārņojums;
- troksnis;
- pieaug atkritumu daudzums;
- palielinās pazemes ūdeņu/dzeramā ūdens patēriņš;
- pieaug notekūdeņu daudzums.

Transporta infrastruktūras teritorijas (TR) noteiktas, lai nodrošinātu visu veidu transportlīdzekļu un gājēju satiksmei nepieciešamo infrastruktūru, kā arī lai nodrošinātu lidlauku darbību un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un inženiertehnisko apgādi. Transporta organizācijas attīstībai Talsu pilsētā Teritorijas plānojumā tiek paredzēts saglabāt plānoto apvedceļa turpinājumu Ventspils virzienā, izbūvējot apvedceļu virzienā no Rīgas ielas uz Raiņa ielu, lai novirzītu smagās un intensīvās transporta plūsmas no Talsu pilsētas, tādējādi atslogojot pilsētas centru no smagā autotransporta.

Galvenā šo teritoriju izmantošana saistīta ar inženiertehniskās infrastruktūras izbūvi un transporta infrastruktūras izbūvi.

Būtiskākās iespējamās ietekmes:

- izmaiņas ainavā;
- izmaiņas biotopos;
- pazemes un virszemes ūdeņu piesārņojuma risks;

- gaisa piesārņojums;
- troksnis.

Kā apakšzonējums noteikta **Transporta infrastruktūras teritorija (TR1)**, kurā galvenā izmantošana saistīta ar esošu lidlauku teritoriju (Ģibuļu un Lubes pagastos) turpmāko izmantošanu un plānošanu mazās aviācijas attīstībai, kas var sekmēt tūrisma un lauku attīstību.

Tehniskās apbūves teritorijas (TA) noteiktas, lai nodrošinātu inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu izbūvi, uzturēšanu, funkcionēšanai un attīstībai nepieciešamo teritorijas organizāciju un transporta infrastruktūru.

Kā tehniskās apbūves teritorijas tiek noteiktas visas novada centralizētās inženierkomunikācijas (ūdensapgādes, kanalizācijas tīkli, siltumapgādes tīkli, atkritumu apsaimniekošanas objekti u.c.), maģistrālās inženierkomunikācijas. Teritorijas plānojuma saistošajā daļā noteiktas un Grafiski attēlotas ekspluatācijas un sanitārās aizsargjoslas ap tehniskās apbūves objektiem.

Ja jaunu objektu būvniecība, esošo objektu pārbūve un apsaimniekošana, kā arī kopējā teritoriju attīstība tiek īstenota ievērojot normatīvo aktu un Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasības, ietekme vērtējama kā nebūtiska un īslaicīga (galvenokārt būvniecības vai remontu darba laikā).

Būtiskās iespējamās ietekmes:

- izmaiņas ainavā;
- pazemes un virszemes ūdeņu piesārņojuma risks;
- gaisa piesārņojums;
- troksnis.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA) noteikta, lai nodrošinātu rekreācijas, sporta, tūrisma, kvalitatīvas dabas un kultūrvides un līdzīgu funkciju īstenošanu dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves. Galvenā šo teritoriju izmantošana saistīta ar labiekārtotu publisko ārtelpu un publisko ārtelpu (bez labiekārtojuma) – dabiskas palieņu pļavas, pludmales, ūdensmalas. Kā papildizmantošana šajās teritorijās ir pieļaujama arī publiskā apbūve un teritorijas izmantošana. Jauna šo teritoriju plānošana un attīstība samazina apdzīvoto vietu un lauku teritoriju neapbūvēto teritoriju platības, palielina apbūves blīvumu.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA1) noteikta pilsētībūvniecības pieminekļu teritorijās, lai nodrošinātu pilsētvides kultūrvēsturiskā mantojuma un ainavas vērtību saglabāšanu. Bez publiskās ārtelpas teritoriju labiekārtojuma, kā papildizmantošana atļauta arī minimāla publiskā apbūve, ko veido kioski, segtie stendi, sezonas rakstura tirdzniecības vai pakalpojumu objekti, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumi ar apbūves laukumu līdz 60 m² un atklāti sporta un atpūtas laukumi (bez ēkām).

Dabas un apstādījumu teritorija (DA2) ir funkcionālā zona, kas noteikta, lai dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās nodrošinātu publiski pieejamas teritorijas, kuru izmantošanas veidi ir saistīti ar brīvdabas atpūtu, teritorijas vizuālās kvalitātes un mikroklimata uzlabošanu.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA3) ir funkcionālā zona, kur galvenā izmantošana ir saistīta ar apbedījumu veikšanu un ar to saistītu būvju izvietojumu. Pirms jaunu kapsētu plānošanas un teritorijas ierīkošanas jāveic publiskā apspriešana.

Dabas un apstādījumu teritorija (DA4) ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai nodrošinātu rekreācijas, kvalitatīvas dabas un kultūrvides u.tml. funkciju īstenošanu dabas vai daļēji pārveidotās dabas teritorijās, kas atrodas valsts aizsargājama kultūras pieminekļa teritorijā, ietverot ar attiecīgo funkciju saistītās ēkas un inženierbūves.

Lauksaimniecības teritorijas (L) noteiktas, lai nodrošinātu lauksaimniecības zemes kā resursa racionālu un daudzveidīgu izmantošanu visu veidu lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem. Šīs teritorijas aizņem lielu novada teritorijas daļu. Teritorijas plānojums paredz elastīgu lauksaimniecībā izmantojamo zemju izmantošanu, ļaujot tajās attīstīt ne tikai lauksaimniecisko izmantošanu, t.sk. lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūvi un viensētu apbūvi, bet arī mežsaimniecisko izmantošanu, publisko apbūvi, rūpniecisko apbūvi (vieglās rūpniecības apbūvi, atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu apbūvi un derīgo izrakteņu ieguvei) un tehnisko apbūvi.

Ņemot vērā daudzveidīgo atļauto lauksaimniecības teritoriju izmantošanu (gan galveno izmantošanu, gan papildizmantošanu) nākotnē tas var radīt būtisku ietekmi uz vidi (gaisa, virszemes un pazemes ūdeņu piesārņojumu, bioloģiskās daudzveidības samazināšanos, lauksaimniecības zemju platību samazināšanos un sadrumstalotību, ainavas izmaiņām).

Teritorijas plānojumā noteikti kritēriji perspektīvai lauksaimniecības zemju apmežošanai, kas racionāli ļautu izvērtēt lauksaimniecībai nepiemērotu teritoriju izmantošanu, tādējādi palielinot meža zemju resursu.

Būtiskās iespējamās ietekmes:

- izmaiņas ainavā;
- ietekme uz virszemes un pazemes ūdens resursu kvalitāti;
- mainās biotopi;
- samazinās lauksaimniecības zemju īpatsvars konkrētajā teritorijā;
- smakas;
- troksnis.

Šobrīd neapbūvētās lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas ar vai bez apbūves, un, kurās tiek veikta lauksaimnieciska darbība, kas atrodas pilsētu, ciemu teritorijās, tiek noteiktas kā **Lauksaimniecības teritorija (L1)**, bet perspektīvā iespējama teritorijas kā apbūves zemes izmantošana, kur galvenā izmantošana ir viensētu vai publiskā apbūve. Kā papildus izmantošanu šajās teritorijās var attīstīt arī publisko apbūvi, dzīvojamo apbūvi, tehnisko un rūpniecisko apbūvi. Šāds risinājums noteikts, ņemot vērā iepriekšējā novada teritorijas attīstības plānošanas procesā noteikto apdzīvojuma struktūru, paredzot plašas ciemu robežas. Ciemu teritorijās iekļautas lauksaimniecības zemju platības, kurām turpmākā izmantošana tika noteikta kā savrupmāju apbūves teritorijas. Izstrādājot Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumus, pieņemts lēmums neatcelt ciemu statusus un pēc iespējas izvairīties no ciemu robežu grozīšanas sakarā ar izstrādāto novada adresācijas sistēmu u.c. faktoriem. Netiek prognozēts, ka šī teritorijas plānojuma un tā grozījumu darbības laikā būs nepieciešamas tik plašas savrupmāju apbūves teritorijas, tāpēc teritorijas plānojumā plānotās dzīvojamās apbūves teritorijas tiek noteiktas kā Lauksaimniecības teritorijas ar indeksu L1 ar iespēju turpināt lauksaimniecisko darbību, bet ar iespēju attīstīt apbūvi.

Lauksaimniecības teritorija (L2) ir funkcionālā zona, kurās primārais zemes un būvju izmantošanas veids ir augļu un sakņu dārzu ierīkošana ar sezonas rakstura būvēm. Šajās teritorijās nav atļauta zemes lietošanas kategorijas maiņa apbūves vajadzībām.

Lauksaimniecības teritorija (L3) ir funkcionālā zona, ko nosaka lai nodrošinātu lauksaimniecības zemes, kā resursa, racionālu un daudzveidīgu izmantošanu lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem, kā arī, lai nodrošinātu rekreācijas, tūrisma, kvalitatīvas dabas, kultūrvides un līdzīgu funkciju īstenošanu, nodrošinot kultūrvēsturisko vērtību un ainavas aizsardzību un kas atrodas valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu teritorijā vai to aizsardzības zonā.

Būtiskākās iespējamās ietekmes:

- sadzīves notekūdeņu centralizēta apsaimniekošana;
- izmaiņas ainavā;
- ietekme uz virszemes un pazemes ūdens resursu kvalitāti;
- mainās biotopi;
- samazinās lauksaimniecības zemju īpatsvars konkrētajā teritorijā.

Mežu teritorijas (M) noteiktas, lai nodrošinātu apstākļus mežu ilgtspējīgai attīstībai un ar mežu saistīto galveno – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo – funkciju īstenošanai.

Mežu teritorijās bez mežsaimnieciskās izmantošanas kā papildizmantošana ir atļauta arī dzīvojamā apbūve – pilsētās, ciemos kā viensētu apbūve, ja zemes vienības platība nav mazāka par 5000 m², bet lauku teritorijā kā viensētas apbūve, ja zemes vienības platība nav mazāka par 2 ha un aizsargjoslas vai meža nozari regulējošajos normatīvajos aktos nav noteikta lielāka platība. Kā papildizmantošana meža teritorijās tiek arī pieļauta publiskā apbūve, rūpnieciskā apbūve (derīgo izrakteņu ieguve). Šāda daudzveidīga meža teritoriju izmantošana var radīt ietekmi uz meža zemju sadrumstalošanu, meža masīvu fragmentēšanu, meža platību samazināšanos, bioloģiskās daudzveidības samazināšanos.

Mežu teritorija (M1) ir funkcionālā zona, ko nosaka lai nodrošinātu apstākļus mežu ilgtspējīgai attīstībai un mežu galveno funkciju – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo funkciju īstenošanai valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa un dabas parka teritorijā.

Būtiskākās iespējamās ietekmes:

- izmaiņas ainavā;
- mainās biotopi;
- augu sugu sastāva izmaiņas vai iznīcināšana;
- samazinās meža teritoriju īpatsvars.

Ūdeņu teritorijas (Ū) noteiktas, lai izplānotu un nodrošinātu racionālu un ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu saimnieciskai darbībai, rekreācijai un vides aizsardzībai. Kā galvenā šīs teritorijas izmantošana tiek paredzēta ūdenssaimnieciska teritorijas izmantošana, tehniskā apbūve, kas saistīta ar transporta infrastruktūru, inženiertehnisko infrastruktūru un energoapgādes uzņēmumu apbūvi (hidroelektrostacijas) un ūdens telpas publisko izmantošanu. Teritorijas papildizmantošana pieļauj derīgo izrakteņu ieguves iespēju un dzīvojamo apbūvi uz ūdens.

Ūdeņu izmantošana enerģētikai (HES būvniecība, ekspluatācija), kā arī derīgo izrakteņu ieguve var radīt būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz vidi (upju hidroloģiskā un hidroķīmiskā sastāva izmaiņām, apkārtējo teritoriju pārmitrināšanās utt.). Sapropēja ieguve ezeros būtiski izmaina ezeru ekosistēmu un rada tā vidēji ilgu piesārņojumu (uzduļķojumu) ieguves laikā.

Dzīvojamā apbūve uz ūdens nebūtu pieļaujama uz riska ūdensobjektiem, kas noteikti ar Ministru kabineta noteikumiem. Šāda veida būvniecība var radīt ietekmi uz ūdensobjekta ūdens kvalitāti, ja netiek risināts jautājums par notekūdeņu novadīšanu. Pozitīvi vērtējams tas, ka Teritorijas plānojuma grozījumos noteiktas prasības peldbūvēm.

Summārās ietekmes

Vairāku ietekmju kopums ir summārās ietekmes, kas var veidoties realizējot Teritorijas plānojuma grozījumos paredzētos pasākumus.

Gan tieši, gan netieši, negatīvo summāro ietekmi uz vidi mazinās normatīvie akti attiecībā uz vides aizsardzību, kas ņemti vērā izstrādājot Teritorijas plānojuma grozījumus un Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktās prasības. Bet kopumā tiek plānots, ka summārā ietekme uz vidi būs pozitīvāka, nekā Teritorijas plānojuma grozījumus neīstenojot.

Teritorijas plānojuma grozījumu īstenošana neatstās sliktāku ietekmi uz vides kvalitāti kāda tā ir pašlaik ņemot vērā vides aizsardzības normatīvus un atbildīgo institūciju izvirzītās prasības. Līdz ar to novadā nevajadzētu veidoties lielākai ietekmei uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kultūrvēsturisko un ainavisko mantojumu nekā salīdzinot ar spēkā esošā teritorijas plānojuma regulējumu.

Izstrādājot Teritorijas plānojuma grozījumus, tiek saskaņots un atrasts kompromisa risinājums starp novada iedzīvotāju, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas un aizsardzības un pašvaldības attīstības interesēm.

Izstrādājot lokālplānojumus, detālplānojumus, zemes ierīcības projektus un veicot būvniecību, svarīgi ir novērtēt katras konkrētās ieceres un aktivitātes potenciālās kumulatīvās ietekmes uz vidi, ko nav iespējams izdarīt teritorijas plānojuma grozījumu mērogā. Konkrēta projekta realizācijas ietvaros jāizvērtē plānotās darbības un jānodrošina, lai summārā ietekme būtu pēc iespējas mazāka un neradītu neatgriezeniskas sekas.

7. IETEKMES UZ VIDI SAMAZINĀŠANAS PASĀKUMI

Teritorijas plānojuma grozījumos, iekļauti vairāki nosacījumi un pasākumi, kurus ievērojot, tiks samazināta vai novērsta negatīvā ietekme uz vidi.

TERITORIJAS PLĀNOJUMĀ NOTEIKTĀS UN TĀ GROZĪJUMOS PRECIZĒTĀS AIZSARGJOSLAS

Viens no instrumentiem ietekmes uz vidi un potenciālā riska minimizēšanai ir Latvijas Republikas tiesību aktos noteikto aizsargjoslu prasību ievērošana. Ar dažādu veidu aizsargjoslu noteikšanu tiek noteiktas platības, kuru uzdevums ir aizsargāt dažāda veida (gan dabiskus, gan mākslīgus) objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes.

Teritorijas plānojuma grozījumu Grafiskās daļas kartēs, atbilstoši mēroga noteiktībai, attēlotas aizsargjoslas, kuru platums ir 10 m vai vairāk (izņemot ekspluatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm).

Atbilstoši mēroga noteiktībai noteiktas, precizētas un attēlotas pašvaldības kompetencē esošās aizsargjoslas, kuru platums ir 10 m vai vairāk:

- 1) virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas – precizētas grozījumu izstrādē. Papildināta informācija par applūstošajām teritorijām novadā – attēlojot Engures ezeram applūstošās teritorijas platību (10% applūstamības varbūtība). Applūstošās teritorijas saskaņā ar Aizsargjoslu likumu un Ministru kabineta 03.06.2008. noteikumiem Nr.406 “Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika” spēkā esošajā teritorijās plānojumā ir noteiktas Abavas upei, Rojas upei un Usmas ezeram, tās attēlotas Grafiskās daļas kartēs. Attiecīgi applūstošajās teritorijās jāievēro Aizsargjoslu likuma 37.pantā noteiktie aprobežojumi. Papildus normatīvo aktu normas pieļauj precizēt Grafiskās daļas kartēs attēlotās applūstošās teritorijas, veicot precizējumus lokālplānojumā, detālplānojumā vai būvprojektā, pamatojoties uz aktuālu augstākas detalizācijas topogrāfisko plānu.
- 2) aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem - precizēts;
- 3) aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām - precizēts;
- 4) mežu aizsargjosla ap Stendes pilsētu;
- 5) aizsargjoslas gar ielām, pašvaldības ceļiem un valsts autoceļiem, un dzelzceļiem - precizēts;
- 6) aizsargjoslas ap kapsētām;
- 7) aizsargjoslas ap atkritumu apglabāšanas poligonu un notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm - precizēts;
- 8) aizsargjoslas gar dzelzceļiem, tai skaitā gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus.

SPĒKĀ ESOŠĀ TERITORIJAS PLĀNOJUMĀ NOTEIKTO PRASĪBU GROZĪJUMI

- o Prasības kultūrvēsturisko objektu un teritoriju aizsardzībai, pārskatot prasības pilsētībūvniecības pieminekļu teritoriju aizsardzībai un plānošanai – veicina kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzību, t.sk. apzinot novada nozīmes kultūrvēsturiskos objektus (ēkas) Talsu, Sabiles un Valdemārpils pilsētībūvniecību pieminekļu teritorijā.
- o Prasības lauksaimniecības zemju apmežošanai – veicina lauksaimniecībā izmantojamās zemes kā dabas resursa saglabāšanu.
- o Prasības būvēm lauksaimniecības dzīvniekiem – veicina interešu konfliktu novēršanu starp

dažāda veida teritorijas izmantošanām apdzīvotās vietās un lauku teritorijā.

- Prasības alternatīvās energoapgādes plānošanai un izvietojumam - veicina interešu konfliktu novēršanu starp dažāda veida teritorijas izmantošanām apdzīvotās vietās un lauku teritorijā, mazina izmaiņas ainavā un tās piesārņojumu.
- Prasības peldbūvju izvietojumam – veicina ūdensobjektu un to krastu aizsardzību un ainaviskā stāvokļa nepasliktināšanos vai ietekmi uz ainavisko vērtību.
- Prasības derīgo izrakteņu ieguves teritorijās – veicina šādu objektu ietekmes mazināšanu uz apkārtējām teritorijām. Dzēsta funkcionālā apakšzona Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2), kur galvenā izmantošana bija noteikta derīgo izrakteņu ieguve. Grozījumos noteiktas jaunas teritorijas ar īpašiem noteikumiem “Teritorija, kur izsniegta zemes dzīļu izmantošanas licence vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauja” (TIN1), lai veicinātu esošo derīgo izrakteņu atradņu izstrādi pilnībā un mazinātu nerekultivētu karjeru veidošanos.
- Prasības ainavisko teritoriju aizsardzībai – veicina Talsu pauguraines ainaviskās vērtības aizsardzību, lai novērstu nevēlamas ainavas struktūras izmaiņas, piemēram, nozīmīgu skatu punktu un perspektīvu aizsegšana ar būvēm, apstādīšana ar kokiem vai būtiska reljefa pārveidošana.
- Funkcionālo zonu atļauto teritorijas izmantošanas veidu precizēšana. Funkcionālajās zonās noteikts vairāku izmantošanas veidu apraksts, lai nošķirtu kāda izmantošana atļauta un kāda nav atļauta, piemēram, Savrupmāju apbūves teritorijā (DzS) atļauta Tirdzniecības vai pakalpojumu objektu apbūve (12002): veikals, aptieka, sabiedriskās ēdināšanas uzņēmums, amatniecība, sadzīves un citu pakalpojumu objekts, izņemot degvielas uzpildes stacijas, gāzes uzpildes stacijas, kas veic piesārņojošas darbības. Tāpat ir regulēti teritorijas izmantošanas veidi pilsētbūvniecības pieminekļu teritorijās Talsos, Sabilē un Valdemārpilī. Spēkā esošajā teritorijas plānojumā detalizēts izmantošanu apraksts nav noteikts. Ar teritorijas plānojuma grozījumiem ievērojami sašaurinātas izmantošanas iespējas, izslēdzot iespējas blakus veidoties savstarpēji konfliktējošām izmantošanām, piemēram, dzīvojamā apbūve un piesārņojumu (troksnis, palielināta transporta plūsma) radoša saimnieciskā darbība. Vienlaicīgi samazinātas iespējas izmantot teritoriju veidā, kas atstāj ietekmi uz vidi.
- Dzēsta funkcionālā apakšzona Publiskās apbūves teritorija (P1) – tiek novērsta normatīviem aktiem neatbilstoša teritorijas izmantošana lauku teritorijā un daļēji mazināta ietekme uz Usmas ezeru.
- Izveidota jauna funkcionālā apakšzona Dabas un apstādījumu teritorija (DA1), kurā iekļautas zemes vienības, kuru teritorija atrodas pilsētbūvniecības pieminekļu teritorijā, lai nodrošinātu, ka kultūras piemineklim nav noteiktas funkcionālās zonas ar standartizētām prasībām apbūvei, kas ievērojami mazina teritorijas izmantošanas paredzamību un nonāk pretrunā ar kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvo regulējumu un teritorijas plānošanas principiem. TIAN noteikts, ka labiekārtojumu veido, ņemot vērā kultūrvēsturiskās ainavas identitāti un saskaņā ar Apbūves noteikumu 7.3.apakšnodaļu Prasības pilsētbūvniecību pieminekļu teritoriju aizsardzībai.

8. IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS, STRATĒGISKĀ NOVĒRTĒJUMA VEIKŠANAS APRAKSTS

8.1. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA GROZĪJUMU ĪSS IESPĒJAMO ALTERNATĪVU IZVĒLES PAMATOJUMS

Kā būtiskākā alternatīva plānošanas dokumenta grozījumiem ir "0" alternatīva, negrozot spēkā esošo Talsu novada teritorijas plānojumu. Līdz ar to netiktu noteikta atļautā novada teritorijas izmantošana atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem teritorijas attīstības plānošanas jomā.

Sagatavojot Teritorijas plānojuma grozījumus, tika analizēti un ieviesti risinājumi ņemot vērā iedzīvotāju priekšlikumus, pašvaldības un institūciju norādes, kā arī ilgtspējīgas attīstības nosacījumus un normatīvos aktus, kas sekmēs kvalitatīvas vides veidošanos novadā. Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakcijas un 2. redakcijas izstrādes laikā tika apspriesti un analizēti dažādi teritorijas plānošanas un attīstības risinājumi - attīstības scenāriji jeb alternatīvas, būtiskākie no tiem:

Prasības derīgo izrakteņu ieguvei (grozījumi)

1. alternatīva - paredzēja nemainīt ierobežojumus attālumiem no apdzīvotajām vietām un zemes vienību robežām un saglabāt spēkā esošajā Teritorijas plānojumā noteikto regulējumu;

2. alternatīva - izvērtēti iespējamie ierobežojošie noteikumi un grozīti attālumi kādā jaunu derīgo izrakteņu ieguves vietu ierīkošana vai esošo paplašināšana nav atļauta. Ietekmes mazināšanai uz apkārtējām teritorijām noteikti minimālie attālumi no jaunas bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves licences laukuma teritorijas robežas vai esošas bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves teritorijas, kurai beidzies atļaujas vai licences termiņš, paplašināšanas, līdz dzīvojamai un publiskai apbūvei, dabas teritorijām un objektiem.

Izvēlēta 2.alternatīva līdz ar to samazinot potenciāli iespējamo ietekmi uz dzīvojamām un publiskām teritorijām lauku teritorijā, blīvas apbūves teritorijām (pilsētām un ciemiem), ainaviski vērtīgām teritorijām, kultūras pieminekļu teritorijām un kapsētu teritorijām, kas rodas derīgo izrakteņu ieguves laikā (smagā transporta intensīva plūsma, ieguves darbības radītās ietekmes, kas rada troksni, putekļus u.c. nevēlamus faktorus). Teritorijas plānojuma grozījumos derīgo izrakteņu ieguve netiek atļauta Rūpnieciskās apbūves teritorijā (R), līdz ar to samazinot potenciāli ietekmētās teritorijas no derīgo izrakteņu ieguves darbības.

Funkcionālās zonas Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2) dzēšana

1. alternatīva paredzēja saglabāt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo zonu Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2), kurā galvenā izmantošana noteikta derīgo izrakteņu ieguve. Šādā gadījumā derīgo izrakteņu ieguve tiktu atļauta apakšzonā R2 normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, neskatoties vai jau ir saņemta zemes dzīļu izmantošanas licence vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauja vai nav.

2. alternatīvas ietvaros tika paredzēts funkcionālo zonu Rūpnieciskās apbūves teritorija (R2) dzēst un, paralēli, izmantojot reģionālās vides pārvaldes izsniegtos datus un pašvaldības informāciju, noteikt jaunas teritorijas ar īpašiem noteikumiem "Teritorija, kur izsniegta zemes dzīļu izmantošanas licence vai bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauja" (TIN1). Ņemot vērā jau saņemtās atļaujas, uz šīm teritorijām neattiecinātu Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasības,

kas nosaka teritorijas, kur derīgo izrakteņu ieguve ir aizliegta.

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes darba grupā tika izvēlēta 2.alternatīva, kas no vides viedokļa rada mazāku ietekmi. Pozitīvi vērtējams arī tas, ka pašvaldība nosakot TIN1 teritorijas aktualizēja un pārskatīja datus (izsniegtās atļaujas un licences) par esošo situāciju saistībā ar derīgo izrakteņu ieguvi, noskaidroja situāciju par izstrādē esošo karjeru teritorijas faktisko situāciju, tādējādi apzinot arī pamestos karjeros, kuriem nav veikta rekultivācija. Apkopojums par izsniegto derīgo izrakteņu ieguves atļaujām skatāms Paskaidrojuma raksta 1.pielikumā.

Funkcionālās zonas Publiskās apbūves teritorija (P1) dzēšana

1.alternatīva – saglabāt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo zonu Publiskās apbūves teritorija (P1), kurā galvenā izmantošana bija paredzēta tūrisma un atpūtas iestāžu apbūvei, paredzot atbilstošu infrastruktūru (Ģibuļu pagasta lauku teritorijā un Sabilē) un papildizmantošanā atļauta dzīvojamā apbūve – savrupmāju apbūve. Šāds risinājums varētu saglabāties tikai tad, ja netiktu veikti teritorijas plānojuma grozījumi, jo veicot grozījumus risinājums vairs neatbilst normatīvo aktu prasībām, t.i., Publiskajā apbūvē (P) nav atļauts papildizmantošanas veids savrupmāja.

2.alternatīva – funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P1) teritorijas plānojumā grozījumos netiek saglabāta, tā vietā tiek noteikta funkcionālā zona atbilstoši situācijai dabā lauku teritorijā Ģibuļu pagastā pie Usmas ezera, t.i., vai nu Lauksaimniecības teritorija (L) vai Mežu teritorija (M) un Sabilē noteikta funkcionālā zona Publiskās apbūves teritorija (P).

Teritorijas plānojuma grozījumos izvēlēta 2.alternatīva, lai ievērotu normatīvo aktu prasības, mazinātu blīvas apbūves (gan ar tūrisma attīstību saistītu apbūvi, gan dzīvojamo apbūvi) veidošanās iespējas lauku teritorijā gar Usmas ezeru. Lauksaimniecības teritorijā (L) un Meža teritorijā (M) tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve ir atļauta kā papildizmantošanas veids, salīdzinot ar Publiskās apbūves teritoriju (P), kur tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve ir atļauta kā galvenā izmantošana.

“Centralizētās ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorija” (TIN11) izveide

1. alternatīva paredzēja saglabāt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteikto regulējumu attiecībā uz pieslēgumu veidošanu centralizētajai ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmai.

2. alternatīvas ietvaros tika paredzēt noteikt teritorijas atbilstoši apdzīvotajās vietās izbūvētiem centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas tīkliem, kur jaunbūvējamu vai pārbūvējamu ēku jāpieslēdz centralizētas ūdensapgādes sistēmai un centralizētas kanalizācijas sistēmai, ja tā atrodas normatīvajos aktos, kas nosaka vispārīgās prasības vietējās pašvaldības teritorijas plānošanai un apbūvei, noteiktā funkcionālajā zonā, kurā paredz obligātu centralizētu ūdensapgādi un kanalizāciju.

Teritorijas plānojuma izstrādes darba grupā tika izvēlēta 2.alternatīva, kas no vides viedokļa rada mazāku ietekmi. TIN1 teritorijas noteiktas atbilstoši SIA “Talsu ūdens” un Talsu novada domes pieņemtajiem lēmumiem par ūdenssaimniecības aglomerācijas teritoriju Talsos un Stendē.

Funkcionālās zonas Dabas un apstādījumu teritorija (DA1) izveide

1. alternatīva paredzēja saglabāt esošo funkcionālo zonējumu, neparedzot jaunas apakšzonas izveidi.

2. alternatīvas ietvaros tika paredzēts izveidot jaunu funkcionālo apakšzonu DA1, kurā tiktu iekļautas

zemes vienības, kur atrodas kultūras pieminekļi (parki), lai nodrošinātu, ka kultūras piemineklim nav noteiktas funkcionālā zona ar standartizētām prasībām apbūvei, kas ievērojami mazinātu teritorijas izmantošanas paredzamību un nonāk pretrunā ar kultūras pieminekļu aizsardzības normatīvo regulējumu un teritorijas plānošanas principiem.

Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes darba grupā tika izvēlēta 2.alternatīva, kas no vides viedokļa un kultūrvēsturisko vērtību aizsargāšanas viedokļa rada mazāku ietekmi, jo apakšzonā ievērojami samazinātas izmantošanas iespējas, kas mazinātu teritorijas izmantošanas paredzamību, noteiktas prasības labiekārtojuma veidošanai, ņemot vērā kultūrvēsturiskās ainavas identitāti.

Prasības vēja parku un vēja elektrostaciju izvietojumam

1.alternatīva paredzēja nemainīt ierobežojumus vēja elektrostaciju izvietojumam un saglabāt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteikto regulējumu.

2.alternatīvas ietvaros Teritorijas plānojuma grozījumu 1.redakcijā tika nolemts pārskatīt spēkā esošajā teritorijas plānojumā noteiktās prasības un grozījumos stiprināt prasības vēja elektrostaciju un vēja parku, kuru jauda ir lielāka par 20 kW būvniecības iespējām, ņemot vērā vēja elektrostaciju tehnoloģisko risinājumu attīstību, iespējamās ietekmes no vēja elektrostacijām un potenciālo attīstītāju attīstības aktivitātes atjaunīgo energoresursu attīstībā. Tika noteiktas teritorijas un attālumi vēja elektrostaciju un vēja parku, kuru jauda ir lielāka par 20 kW būvniecībai.

3.alternatīvas ietvaros (Teritorijas plānojuma grozījumu 2.redakcijas izstrādes laikā) tika izvērtēts priekšlikums papildināt vēja elektrostaciju un vēja parku, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecības vietu aizliegumu un noteikt, ka teritorijas ap ciemiem un pilsētām 2 km attālumā, kurās aizliegta vēja elektrostaciju būvniecība, ņemot vērā novada apdzīvojuma struktūru, ko veido samērā blīvs apdzīvoto vietu raksturs (4 pilsētas un 85 ciemi). 13.10.2020. tika pieņemti grozījumi Ministru kabineta 30.04.2013. noteikumos Nr.240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi", kas cita starpā būtiski atviegloja vēja elektrostaciju un vēja parku, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, izvietojuma nosacījumus, svītrojot iepriekš noteiktos attālumus no ciema vai pilsētas robežas. Tika vērtēts papildināt risinājumus Teritorijas plānojuma grozījumu 2.redakcijā un noteikt teritorijas, kurās vēja elektrostaciju būvniecība nav atļauta.

Teritorijas plānojuma izstrādes darba grupā tika izvēlēta 3.alternatīva, kas no vides viedokļa rada mazāku ietekmi uz dabas vidi, ainavu un apdzīvotajām vietām. Noteikts, ka 2 km attālumā no pilsētas un ciema robežas ir aizliegta vēja elektrostaciju būvniecība.

8.2. STRATĒGISKĀ NOVĒRTĒJUMA VEIKŠANAS APRAKSTS

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums ir veikts saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" un likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu".

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (SIVN) ir process, kura mērķis ir uzlabot nacionālo, reģionālo, vietējo stratēģisko plānošanas dokumentu, kā arī nozares politikas, politikas plānu un rīcības programmu kvalitāti, vērtējot šo dokumentu iespējamo ietekmi uz vidi un laicīgi novēršot vai mazinot to īstenošanas negatīvās ietekmes. Šis process ir vērsts uz to, lai izvērtētu, kādas būtiskas tiešas vai netiešas pārmaiņas vidē var rasties politikas plānošanas dokumentu īstenošanas rezultātā, un kā tās ietekmēs dabas resursu kapitālu. SIVN veicams plānošanas dokumentu sagatavošanas

posmā, tā nepieciešamību un procesu nosaka starptautiskā un nacionālā likumdošana.

SIVN procedūras laikā tiek sagatavots Vides pārskats, kurā tiek iekļauta informācija par plānošanas dokumentu, tā mērķiem, saistību ar citiem plānošanas dokumentiem. Tiek aprakstīta Vides pārskata sagatavošanas procedūra un novērtējuma veikšanai lietoto galveno pamatprincipu un metožu apraksts. Vides pārskatā tiek analizēts vides stāvoklis teritorijās, kuras saistītas ar plānošanas dokumentu.

Veicot stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu Teritorijas plānojuma grozījumiem tika izmantoti šādi **PAMATPRINCIPI**:

- o stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra, t.i., Vides pārskata gatavošana tika veikta vienlaikus ar Teritorijas plānojuma grozījumu 1.redakcijas un 2.redakcijas izstrādi, tādējādi, ievērojot principu, ka ietekmes uz vidi novērtējums ir izdarāms pēc iespējas agrākā plānošanas sagatavošanas brīdī;
- o stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums tika gatavots paralēli Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādei, lai novērtētu tajā iekļauto risinājumu ieviešanas seku ietekmi uz vidi un nodrošinātu iespējamo negatīvo ietekmju novēršanu jau Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes stadijā.

SIVN Vides pārskata izstrādē izmantotās galvenās **METODES**:

- o informācijas analīze – analizēta par Talsu novadu pieejamā informācija VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāzēs, Kurzemes plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu materiāli, Ventas upes baseina apgabala apsaimniekošanas plāns, ĪADT dabas aizsardzības plānu materiāli, tostarp kartogrāfiskie materiāli;
- o diskusijas darba grupās – Teritorijas plānojuma grozījumu 1. redakcijas un 2. redakcijas izstrādes gaitā ir notikušas vairākas darba grupas, kurās piedalījās pašvaldības speciālisti, pilsētu un pagastu pārvaldnieki un plānošanas eksperti. Darba grupās diskutēts par Teritorijas plānojuma grozījumu risinājumiem, ņemot vērā darba uzdevumu;
- o kartogrāfiskā materiāla precizēšana;
- o dažādu datu precizēšana ar teritoriālo vienību pārvaldniekiem un iesaistītājām valsts institūcijām un pašvaldības iestādēm.

9. KOMPENSĒŠANAS PASĀKUMI

Saskaņā ar likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43. panta nosacījumiem „paredzēto darbību atļauj veikt vai plānošanas dokumentu īstenot, ja tas negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (NATURA 2000) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Ja paredzētā darbība vai plānošanas dokumenta īstenošana negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000), darbību atļauj veikt vai dokumentu īstenot tikai tādos gadījumos, kad tas ir vienīgais risinājums nozīmīgu sabiedrības sociālo vai ekonomisko interešu apmierināšanai un tajā ir ietverti kompensējoši pasākumi Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) tīklam”.

Īstenojot Teritorijas plānojuma grozījumus, netiek paredzēta nozīmīga negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un Natura 2000 teritorijām, kuru saglabāšanai, aizsardzībai un negatīvo ietekmju sabalansēšanai, kas rodas plānošanas dokumenta paredzēto darbību rezultātā, tiek veikti kompensēšanas pasākumi.

10. PLĀNOŠANAS DOKUMENTA ĪSTENOŠANAS IESPĒJAMĀS BŪTISKĀS PĀRROBEŽU IETEKMES NOVĒRTĒJUMS

Vides pārskata izstrādes laikā nav identificētas iespējamās pārrobežu ietekmes, kuras varētu rasties Talsu novada teritorijas plānojuma un tā grozījumu īstenošanas laikā, jo Talsu novads atrodas iekšzemē un Teritorijas plānojuma grozījuma ietvaros netiek plānoti tādi pasākumi, kuru ietekme varētu sniegties ārpus novada robežām.

11. TERITORIJAS PLĀNOJUMA ĪSTENOŠANAS MONITORINGS

Talsu novada teritorijas plānojuma un tā grozījumu īstenošanas monitoringa nepieciešamību nosaka Ministru kabineta 23.03.2004. noteikumi Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums" (turpmāk – MK noteikumi Nr.157).

Monitoringa uzdevums ir noskaidrot plānošanas dokumenta tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi un nepieciešamības gadījumā, izstrādāt papildus nosacījumus.

Vides pārraudzības valsts birojs ir izstrādājis metodiskos norādījumus monitoringa veikšanai plānošanas dokumentiem. MK noteikumos Nr.157 noteikts, ka plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringam izmanto valsts statistikas datus, informāciju, kas iegūta, veicot vides monitoringu, kā arī citu informāciju, kas ir pieejama monitoringa izstrādātājam. Nozīmīgu informāciju par vides stāvokli novadā var iegūt no Vides monitoringa programmas ietvaros iegūtās informācijas. Monitoringa ziņojumā apkopo pieejamo informāciju un ietver vismaz ar plānošanas dokumenta īstenošanu saistīto vides stāvokļa izmaiņu un to tendenču raksturojumu.

Pašvaldība sastādīs monitoringa ziņojumu un atzinumā par Vides pārskatu noteiktajā termiņā iesniegs to Vides pārraudzības valsts birojā.

Par pamatu tālākai monitoringu atskaišu veikšanai var ņemt Talsu novada teritorijas plānojumu, Vides pārskatu, valsts statistiskos pārskatus u.c. informācijas avotus, īpašu uzmanību pievēršot atsevišķiem indikatoriem (indikatoru grupām):

- 1) virszemes un pazemes ūdeņu kvalitātei – virszemes ūdeņos novadīto notekūdeņu daudzums, paliekošais piesārņojums, ūdensobjektu ekoloģiskā un ķīmiskā kvalitāte, peldvietu ūdens kvalitāte (pašvaldībai sadarbībā ar reģionālo vides pārvaldi un Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centru un Veselības inspekciju);
- 2) gaisa kvalitātei – limitētās un faktiskās emisijas uzskaitē vai aprēķini no katlu mājām, rūpniecības u.c. uzņēmumiem; reģistrētā autotransporta skaits, t.sk. elektrotransporta un elektromobiļu uzlādes staciju skaits (sadarbībā ar uzņēmumiem, reģionālo vides pārvaldi un Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centru, CSDD dati);
- 3) piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu skaitam un tam, vai šīs vietas tiek rekultivētas (pašvaldības un objektu vai vietu īpašnieku kompetence);
- 4) notekūdeņu attīrīšanas iekārtās attīrīto notekūdeņu kvalitātei un rādītājiem:
 - savākto un attīrīto notekūdeņu daudzums;
 - fizisko un juridisko personu skaits, kam tiek nodrošināti centralizēti kanalizācijas savākšanas un attīrīšanas pakalpojumi;
 - attīrīto notekūdeņu kvalitātes atbilstība normatīvo aktu prasībām;
 - virszemes ūdeņu kvalitāte, kuros tiek novadīti attīrītie notekūdeņi (sadarbībā ar reģionālo vides pārvaldi un Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centru);
 - NAI radušos dūņu turpmākā apsaimniekošana.
- 5) atkritumu apsaimniekošanai – šķīroto atkritumu procentuālais daudzums, radītais kopējais sadzīves atkritumu daudzums;

- 6) dzeramā ūdens kvalitātei – dzeramā ūdens analīžu rezultāti, pazemes ūdeņu krājumu izmantošanas intensitāte (sadarbība ar Veselības inspekciju un Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centru);
- 7) īpaši aizsargājamo dabas teritoriju stāvoklim - dabas aizsardzību plānu izstrāde un individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu pieņemšana;
- 8) kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai - sakopto, atjaunoto kultūrvēsturisko objektu skaits, pašvaldības saistošo noteikumu izstrāde.

12. KOPSAVILKUMS

Stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros **Vides pārskats** sagatavots par **Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumiem**. Tas ir pašvaldības ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā definēti nosacījumi turpmākai Talsu novada teritorijas izmantošanai un apbūvei. Plānošanas dokumentā tiek noteiktas funkcionālās zonas, publiskā infrastruktūra, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas aprobežojumi.

Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk - SIVN) nepieciešamību nosaka likums "Par ietekmes uz vidi novērtējumu". SIVN sastāvu un izstrādes kārtību nosaka Ministru kabineta 23.03.2004. noteikumi Nr.157 "Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums". Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumiem SIVN procedūra tiek veikta pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja 2020. gada 24. februāra lēmums Nr.4-02/8 "Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu".

Teritorijas plānojuma grozījumus un Vides pārskatu izstrādāja SIA "Reģionālie projekti", ņemot vērā normatīvo aktu prasības un līdzdarbojoties arī Talsu novada pašvaldības speciālistiem un teritoriālo vienību pārvaldniekiem.

Vides pārskatā tika noteikta, aprakstīta un novērtēta teritorijas plānojuma grozījumu risinājumu īstenošanas ietekme uz vidi, izvērtējot Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes pamatojumu, mērķus, darba uzdevumus un plānojuma ietekmes teritorijas.

Netiek paredzēts "0" variants, kad netiek izstrādāti vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozījumi, jo tad pašvaldības saistošo noteikumu atsevišķas normas būtu pretrunā ar normatīvo aktu prasībām un tiktu liegta pašvaldības un privātpersonu nekustamo īpašumu attīstība. Teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes laikā notika vairākas darba grupas, kurās tika izvēlētas labākās un atbilstošākās alternatīvas dažādiem ar darba uzdevumu noteiktiem izstrādes uzdevumiem.

Teritorijas plānojuma grozījumos netiek plānotas darbības, kas ietekmētu Natura 2000 teritorijas līdz ar to kompensēšanas pasākumi nav nepieciešami un Vides pārskatā netiek noteikti.

Vides pārskata izstrādes laikā nav identificētas iespējamās pārrobežu ietekmes, kuras varētu rasties Talsu novada teritorijas plānojuma ieviešanas laikā, jo Talsu novads atrodas iekšzemē un teritorijas plānojuma grozījumu ietvaros netiek plānoti tādi pasākumi, kuru ietekme varētu sniegties ārpus novada robežām.

Talsu novada teritorijas plānojuma grozījumu realizācija sekas, tiks novērtētas veicot plānošanas dokumenta īstenošanas monitoringu.